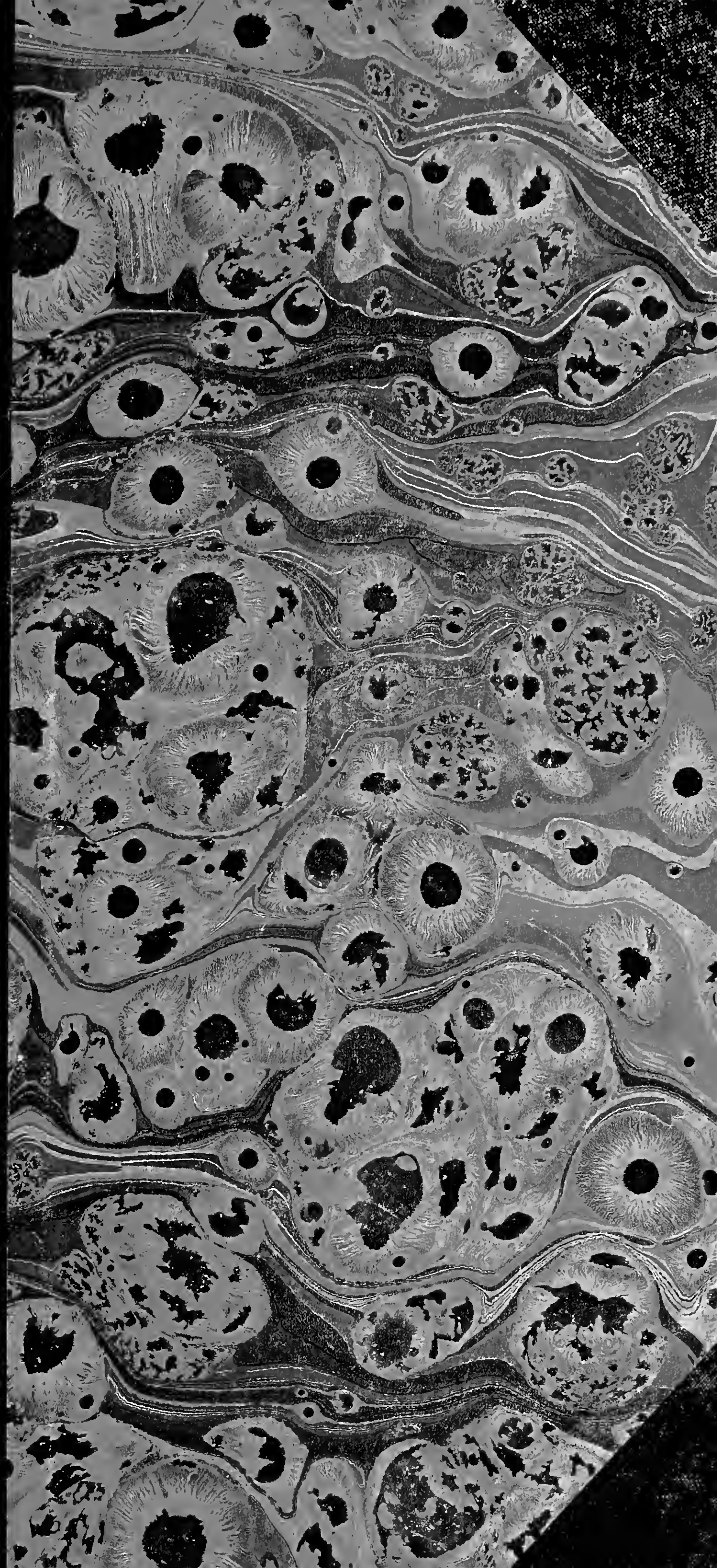
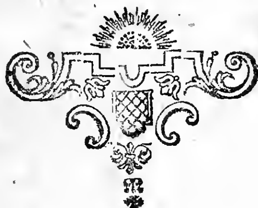
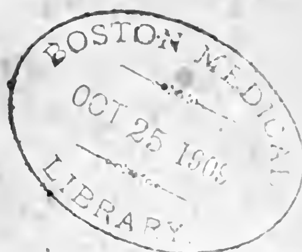

HISTORIE
EN
GEDENKSCHRIFTEN
VAN DE
MAATSCHAPPY,
TOT REDDING VAN
DRENKELINGEN,
OPGERECHT BINNEN AMSTERDAM
MDCCLXVII.

AGTSTE STUKJE.

TE AMSTERDAM,
By PIETER MEIJER, op den Dam.
MDCCLXXX.

BOSTON MEDICAL
OCT 25 1909
LIBRARY

HISTORIE

EN

GEDENKSCHRIFTEN

VAN DE

MAATSCHAPPY,

OPGERECHT TOT REDDING VAN

DRENKELINGEN.

Met geen minder genoegen dan in voorgaande jaaren, bieden wy onzen Leezeren wederom een ſtukje aan der Gedenkſchriften onzer nutbedoelende Maatſchappye, welke op nieuw, geduurende de Jaaren 1778 en 1779 de verdiende premiën voor drie-en zeventig geredde Drenkelingen, met blydſchap, aan braave en onvermoeide Heelkonſtenaaren, of andere partikulieren heeft uitgedeeld.

De gewenſchte uitſlag deezer poogingen vervult onze harten met dankzegging aan het goedertieren Opperwezen, het welk dezelve heeft begunſtigd; en doet ons geen oogenblik twyffelen aan de deelneeming dier weldaadige men-

menfchenvrienden, wier onderfteunende toegenegenheid voor deeze ftichting, wy ook by deeze gelegenheid tot een voorbeeld voor anderen mogen aanpryzen; terwyl wy ons ondertusfchen in de twee laatftvoorleden jaaren van geene éénige weldaadige gifte beroemen kunnen.

Opdat het gewenfcht gevolg der aangeprezene hulpmiddelen kenlyker worde, en het by fommigen opgevat vermoeden, alsöf het verzwygen der mislukte reddingen om gewigtige redenen gefchiedde, en het getal der onherftelde Drenkelingen dat der opgegeevene geredde gevallen zeer verre overtreffen moeft; hebben wy ons de moeite gegeeven, ook de ongeredde gevallen van de jaaren 1778 en 1779 te verzaamelen; voor zo verre dezelve binnen deeze Stad zyn voorgevallen, en uit hoofde der beloofde vergelding van moeite en kosten, ontwyffelbaar de meeften, zo niet allen, ons zyn ter hand gekomen.

Volgens de daarvan opgemaakte lyft, zyn 'er binnen *Amfterdam*, behalven de 32 in het leven herftelde Drenkelingen, wier gevallen in dit ftukje befchreeven zyn, in den jaare

1778 — 30
1779 — 33

en dus in beide jaaren 63

ge-

gevallen aangegeeven. By het onderzoek deezer gevallen, vinden wy 'er zeventien van zulke, die met bewys van leven uit het water opgehaald, en vervolgens behouden, niet als Drenkelingen zyn aantemerken: waartegen 'er in 1778 vierëntwintig; in 1779, twee-en twintig, en dus te ſaamen zes-en veertig dier ongelukkigen in het water zyn omgekomen; of waarääan de hulpmiddelen te vergeefs zyn in het werk geſteld. Wegens de ons daarvan medegedeelde verhaalen, moeten wy aanmerken, dat wy niet ontveinzen kunnen, de menigwerf te ontydig en te onpaſſe in 't werk geſtelde, en alte groote aderlaatingen te moeten beſchuldigen, waardoor de krachten der pas bekomene zwakke Lyders verminderd wierden; terwyl van de geenen die, door ſterken drank beſchonken, in het water vielen, byna niet één heeft kunnen gered worden.

Mogten de volgende jaaren hieromtrent nog beter aan de voorzorgen der loflykſte Regeering en aan onze wenſchen beäntwoorden, en zo veele ongelukkige Drenkelingen niet dan met bezadigdheid, voorzichtigheid en kundige oplettenheid behandeld worden!

Wy meenen hiertoe wederom eenen nieu-

wen ſlap gedaan te hebben, met onze Heelkundige Stadgenooten aantemoedigen, de Drenkelingen in hunne eigene wooningen in te neemen, ten einde zy van eene nutteloozé meenigte van omſtanders en zoogenaamde helpers bevryd, de hulpmiddelen ter redding en herſtelling van het uitgedoofd leven gemaklyker kunnen toedienen. Een aanzienlyk getal Heelmeeſters, heeſt dit ons voorſtel reeds zo edelmoedig, als bereidwillig aangenoomen; en hebben reeds eenigen hunner tot premie voor eenen geredden Drenkeling het kiſtje met de Tabaksklyſteerpyp en verdere benoodigde werktuigen verkoozen: welk kiſtje met het cachet der Maatſchappy voorzien, nevens eene zilveren medailje, thans mede ter keuze der Redderen werd aangebooden.

Om echter de oogmerken der Maatſchappy, en de geſchikte en beſtbevondene orde in het aanwenden der beproefdſte hulpmiddelen algemeener te doen bekend worden, heeft het den Beſtierderen goed gedacht, hunne voorgaande Bekendmaaking op de volgende wyze, by hernieuwing, gemeen te maaken en hier in te voegen.

BE-

BEKENDMAAKING.

De BESTIERDERS DER MAATSCHAPPY ter Redding van DRENKELINGEN, in 't Jaar 1767 te Amſterdam opgerecht, ſteeds bedoelende hunne menſchlievende oogmerken aan alle de Ingezetenen der Zeven Provintiën en der Generaliteits Landen, zo algemeen als mogelyk, bekend te maaken, hebben goedgevonden daarvan, door deeze, by vernieuwing, een korte doch zaakelyke ſchets op te geeven, terwyl zy vooräf, aan elk, wie het ook zy, verzekeren dat de wetten der hooge Overheden allezins toelaaten, niet alleen dat de *Drenkelingen* uit het water gehaald, maar ook dat aan dezelven, ſchoon zy reeds van het leven beroofd ſchynen, de behoorlyke middelen ter herſtelling beproefd worden; eisſchende alleenlyk de Ordonnantiën dat men, na het aanwenden dier middelen, van het gebeurde aan den Gerechte kennis geeve.

1. Een ieder, die met goede bewyzen kan aantoonen, een menſch, het zy kind of volwaſſene, zonder eenig teken van leven uit het water opgehaald, door eene goede behandeling weder tot zich zelven gebragt te hebben, zal eene *Premie* genieten, beſtaande, ter zyner

keuze, in zes gouden Dukaaten, of in eene gouden Medaille, op welken zyn naam gesteld word; of wel in eene *Zilveren Medaille*, nevens een *Kistje*, bevattende het voornaamste ter redding noodig, gelyk hetzelve beschreeven en afgebeeld is in het 7de stukje der *Gedenkschriften* deezer Maatschappy.

2. Maar dewyl 't meermaalen gebeurt, dat 'er verscheiden persoonen tot de behoudenis eens Drenkelings medewerken, zo zal alsdan de *Premie* onder hen, volgens de schikking der *Bestierderen*, naar billykheid, verdeeld worden.

3. Om tot het ontfangen der *Premie* gerechtigd te zyn, word eene schriftelyke verklaaring vereischt van twee Persoonen, van onbesprooken naam en faam, die by het geval tegenwoordig geweest zyn, en in het trekken der *Premie* geen belang hebben: moetende deeze verklaaring ten huize van den Heer *Pieter Meijer*, Boekhandelaar op den Dam te *Amsterdam*, en Mede-Bestierder der Maatschappy, gebragt of gezonden, of wel op de gewoone Vergaderingen der Maatschappy ingeleverd worden.

4. By aldien 'er eenige onkosten in een Herberg

berg of ander Huis gemaakt mogten zyn, worden dezelven genoegzaam overäl door de Regeering, volgens derzelver Publicatie, voor onvermogenden, voldaan; en, waar dit nog geen plaats mogt hebben, zullen dezelven, mits niet boven de *vier Dukaaten* beloopende, door de Maatſchappy, boven de *Premie*, betaald worden, het zy de verdronkene al of niet gered is, indien men ſlechts behoorlyk kan bewyzen, dat die onkoſten wezenlyk alleen ten nutte van den Drenkeling gemaakt zyn.

5. Op gelyke wyze kan een *Genees-* of *Heelmeeſter*, zyn' tyd en zorgen ter herſtellinge van een' behoeftigen Drenkeling aangewend hebbende, des begeerende, daar voor belooning erlangen, het zy de perſoon, omtrent welken hy zyne moeite heeft aangewend, in 't leven behouden is of niet.

6. De beſte middelen, die tot de herſtelling van Drenkelingen door de ondervinding worden aangepreezen, beſtaan voornaamelyk in het volgende: Men zorge, indien 't mogelyk is, den Drenkeling terſtond in een naaſt bygelegen Huis, waartoe door de meeſte Magiſtraaten die der Herbergiers, Tappers enz. zyn aangeweezen, te brengen, en by deeze overbren-

ging, het ligchaam voorzichtiglyk te doen draagen, het hoofd vooräl te doen ophouden, en alle beknelling aan den hals terſtond los te maaken.

De Drenkeling behoort vervolgens ten ſpoedigſte van de natte kleederen ontdaan, het ligchaam droog afgeveegd, en, na aantrekking van drooge Onderkleederen, op een Ruſtbedde, Tafel, Bank, Kiſt of Stoelen, indien 't een bejaarde is, of, zo 't een kind is, op den ſchoot van één' der omſtanders, voor een maatig, doch welbrandend Vuur geplaatſt te worden. In vriezend weêr zorge men echter, den Drenkeling niet te ſchielyk naby het vuur te brengen.

Men draage vooräl zorg, dat 'er niet te veel omſtanders zyn, opdat het aanwenden der hulpmiddelen daardoor niet belemmerd, en den bykoomenden Drenkeling niet benaauwd worde.

Men onderzoeke of de Mond, Neusgaten en Keel ook met modder bezet zyn; in welk geval men deeze deelen behoort ſchoon te maaken.

Men

Men ſtelle terſtond gemaatigde Wryvingen in het werk, het zy met drooge, of in Brandewyn (met Gemeen- of Armoniak-zout vermengd) nat gemaakte en warme Wollen doeken; moetende deeze wryvingen aanhoudend, over het geheele ligchaam, maar voorál aan Borst en Buik, Rug en Hals geſchieden; terwyl men de verwekte warmte der Armen en Beenen door warme doeken, in de gewrichten aangelegd, kan onderhouden.

Inmiddels blaaze men by verpoozing Tabaksrook in het Fondament, 't zy door een gewoone Pyp, Meſſeſchede, of daartoe vervaardigde Tabaks Klyſteer-pyp; na dat men alvoorens den Endeldarm, indien deeze met drekſtof gevuld mogt zyn, met den vinger, een lepelſteen of ſpatel, behoorlyk en voorzichtiglyk geledigd hebbe.

Door deeze Wryvingen en Tabaksrook de warmte in het ligchaam des Drenkelings weder opgewekt zynde, en niet eerder, kan men eene Aderlaating op den Arm of aan den Hals in 't werk ſtellen; welke niet op éénmaal te ruim behoort te zyn, maar liever, indien 't noodig is, weder herhaald te worden.

Wan-

Wanneer men eenige beweeging in de Keel of bewys van Slikking befpeurt, doch niet eerder, kan men ook eenig geeftryk vocht in den Mond gieten, en de vlugge Geeft van Armoniak-zout, of eenig ander Prikkelend middel, onder den Neus gehouden worden.

Men moet met het aanwenden deezer Middelen niet te fchielyk ophouden, alzoo men voorbeelden heeft, dat het bewys van leven fomwylen niet, dan na drie uuren tyds, befpeurd wierd.

Wanneer alle moeite tot hiertoe vruchteloos zyn mogt, plaatfe men den Drenkeling in een gewarmd Bed; koeftere denzelven met de natuurlyke warmte van een naakt byleggend Perfoon, of eenige warme Waterkannen in wollen lappen gewonden, of iets dergelyks. Vóóraf echter zy men bedacht om het Laatgat wel te bezorgen.

Voor het overige verzoeken de Beftierders deezer Maatfchappy, dat, indien iemand, eenen Drenkeling gered hebbende, goed mogt vinden geen *Premie* te vorderen, zy echter van al het voorgevallene, tot de redding betreklyk, mogen onderrecht worden, om daarvan een

een goed gebruik in hunne *Gedenkſchriften* te maaken. Insgelyks word een ieder, die eenen Verſtikten, Gehangenen, of anderszins ſchynbaaren dooden by het leven gebragt heeft, verzocht, hen daarvan een omſtandig bericht mede te deelen; ten einde men, door herhaalde Proeven, meer en meer de beſte middelen ter behoudenis van Ongelukkigen, moge ontdekken en in het werk ſtellen.

Tot welk alles het Gode behaage zynen zegen te verleenen!

Amſterdam, den 20ſten Mai, 1779.

Het ſlot deezer bekendmaaking ſtrekt daarenboven ten bewyze, dat ook deeze Maatſchappy zig voortaan niet tot de redding van Drenkelingen alleen wenſcht te bepaalen; maar tevens het Publiek noodigt haar een omſtandig bericht medetedeelen, indien iemand eenen verſtikten, gehangenen of anderszins ſchynbaaren dooden by het leven gebragt mogt hebben; aan zich behoudende om ook zodanige reddingen met eene *Premie* te beloonen.

By het wenſchelykſt vooruitzicht, van ook hierdoor het leven van ongelukkigen te redden, en dezelve aan hunne treurende bloedver-

verwanten en naastbestaanden te zien wedergegeeven; betreurt de Maatschappy zelve het verlies, 't welk zy den 7den van Sprokkelmaand 1779 heeft geleden, door het afsterven van haaren waarden en waardigen Bestierder, de Heer JEAN SCIPION VERNEDE, Bedienaar des Goddelyken woords in de Walsche Gemeente alhier; een Man niet minder om zyne menschenliefde dan geleerdheid geroemd, een der grondleggers deezer Maatschappy, die derzelver belangen geduurende eenen reeks van twaalf jaaren op eene voorbeeldige wyze heeft behartigd, en wiens nagedachtenis haar altoos dierbaar zal blyven.

By het te gemoet zien van zulk een gevreesd verlies, hadden Bestierderen goedgevonden hun getal met een nieuw Medelid te vermeerderen, waartoe de Heer ANDREAS BONN, Med. Doct. Anat. & Chir. Professor aan het Athenæum Illustre binnen deeze Stad, verzogt wierd, en die ook deezen nieuwen post met dezelfde genegenheid voor deeze Maatschappy aanvaardde, waarmede zyn Ed. zyne openbaare lessen van den jaare 1777, *over de redding der Drenkelingen* jaarlyks vervolgd heeft.

Aangaande de binnenlandsche Correspondentie onzer Maatschappy, heeft de volgende veran-

verandering en vermeerdering onzer voorige Lyſt ſedert plaats gehad, en hebben de navol-Heeren, die commiſſie wel op zich gelieven te neemen: als

te Rotterdam de Heer *Cornelis van der Pott*,
D^nus^ *Certon*
en de Heer *Mackenzie*
te Sluis in Vlaanderen, de Heer *J. van der Beke*, Schepen van het Vrye enz.
te Edam, de Heer *van Waert*,
Med. Doct. en Raad enz.

Daarenboven is het niet dan met erkentenis dat wy gewag maaken van de begunſtiging der Regeering van verſcheidene Provintiën, waardoor, op het voorſtel onzer Correſpondenten, onze bekendmaaking der redmiddelen door Publicatiën onderſteund, meerder ten platten Lande zyn verſpreid geworden.

Voor het overige beſchouwde de Maatſchappy met geen gering genoegen, den yver voor het behoud en redding van het leven der ongelukkige Drenkelingen, waardoor eenige haarer Land- en Stadgenooten aangezet zyn geworden, om het Publiek door hunne Schriften, omtrent alles wat de redding der Drenkelingen betreft en ook buiten 's Lands daaromtrent gedagt en geſchreeven werd, breedvoeriger

riger mededeelen: ja, wat meer is, op nieuwe reddingsmiddelen bedagt te zyn, en dezelve, door vernuft of ondervinding geleid, uittedenken.

Den 13 November 1778, zag de Maatschappy zich door den Heere ANTONY SCHRÁGE zyn Ed. *Verhandeling, over de drenkelingen, met aanwyzing der gereedste, vaerdigste, veiligste en zekerste redmiddelen* aangebooden. Zyn Ed. eerste oogmerk is den Drenkeling te *ontstikken*, om het welke zyn Ed. *geene veiliger middelen* kent, *dan de luchtpyp met alle haare longtakken te vernaauwen, en tevens de inhoudende lucht uit te zetten; ten einde op eene tweevoudige wyze allen aandrang der ingehoude lucht tegens het strotlapje te richten: waardoor hetzelve dan ongetwyfeld tot zynen natuurlyken stand moet opspringen; en buitenlucht ter in ademhaaling verleenen. Wy vernaauwen* (zegt die Schryver) *de Luchtpyp met haare takken, zoo wy den buik opwaards binden; zo wy de uitzetting der borst door omwindingen beletten; zo wy eindelyk de luchtpyp zelve van onder het borstbeen af, tot aan het Strottenhoofd toe, met de band toenypen, of nederdrukken. Wy zetten de lucht in de luchtpyp uit, zo wy dezelve derwyze uitwendig verwarmen, dat de warmte inwaards doordringe.*

Tot

Tot het tweede oogmerk, om den geftremden bloedloop te herftellen, dunkt het zyn Ed. best, by de verwarming der deelen, het ligchaam te bevochtigen, zeggende: *Beide, verwarming en bevochtiging, kan men te gelyk verkrygen door middel van* warm water; *waarmede men den Drenkeling in een warm gemaakt vertrek, over het geheele lighaam waſſche* enz. —— *By dit warme water kan men een gedeelte vlugge loogzoute geeſten mengen, als de Spiritus ſalis Ammoniaci, Simplex, cum calce, Vinoſus, ſuccinatus* enz.

Hierna opent men hem eene ader, —— *Eene ruime aderlating is hier altyd aantepryzen, doch tevens naar den ouderdom, kunne, ſterkte en bloedrykheid te regelen.*

Omtrent het derde of laatfte foort van redmiddelen, fteld zyn Ed. *alle zenuwtergende middelen in den laatſten rang, wanneer de drenkelingſchap zwaar valt; dat is, wanneer 'er een verſtopping der luchtpyp en verſtokking des bloeds aanweezend zyn.*

Edoch wanneer de drenkelingſchap ligt valt, — *verdienen zy den eerſten rang, en zyn veelal genoegdoenend den Drenkeling te herſtellen.*

De *vluchtige loogzoute geesten* worden hiertoe aangepreezen, *die op de dunst gevlieste en zintuiglyke deelen van 't hoofd toegediend, werken onmiddelyk op de herzenen, en zyn verre boven de ruggraatwryving, en andere mond- en neusprikkelingen te achten.*

De Schryver bevestigt deeze zyne wyze van redding, door één bygebragt voorbeeld van eenen Drenkeling, na dat hy die handgreep te vooren aan eenen hond had beproefd. *Ik bond* (zegt zyn Ed.) *den buik des Lyders, van achteren over de heupbeenen met mynen zakdoek opwaards; omzwachtelde zyne borst met aanëengehechte kousfebanden; en hette hem een wyl den hals met eenen vaagdoek in warm water gedoopt. Hiernaa stak ik hem mynen duim onder de middelbolte van het opperborstbeen (sub sinum pro transitu Asperæ Arteriæ) golvende de onderliggende deelen nederwaards; terwyl ik met den palm der hand alle de vatbaare ringen der luchtpyp in eene opwaardse richting, tot aan het schildswyze kraakbeen* (Θυρεοειδής) *met eenen ruk nederdouwde, en in hetzelve oogenblik herademde de Lyder, met eene zwakke verzuchtinge, welke ik met myn oor op zynen mond geplaatst, duidelyk ontwaarde. Ik ontbond en ontzwachtelde den Lyder; verzekerde den bystaaneren dat de Drenkeling ontstikt waare;*

dat

dat zy hunne warme wryvingen ſlechts te hervatten hadden; dat de volkoomene herſtelling des Lyders draa te volgen ſtondt; het welk ook gelukkig aan myne verwachtinge beantwoorde. Ter bevestiging van het nut der zintuigprikkeling, getuigt zyn Ed. *Ik heb eene vrouw door enkel eenen ſterken kreet in het oor zien herleeven; daar men haar reeds voor dood verklaarde.* Ongetwyffeld zal dit mede eene Drenkeling geweeſt zyn; doch van beide deze gevallen heeft de Maatſchappy nimmer eenige kennis noch aanzoek om de uitgeloofde premie bekoomen. Eindelyk haalt de Schryver zyne redenen in algemeene bewoordingen, zyne meenigvuldige ondervinding in veele gevallen aan, die hem het Tabaksklyſteer, door de Maatſchappy aangepreezen, doen verwerpen, en naar het ſchynt de tonrolling en verdere oude geneeswyzen veel liever goedkeuren, als behoorende *minder gewraakt en meer geacht te worden, naar maate zy bevoegd zyn de ontſtikking te bevorderen*: enz.

Zonder deeze nieuwe *Handgreep*, uit vooröordeel of volſtrektelyk, te verwerpen, meent de Maatſchappy gegronde redenen te hebben om te vreezen, dat dezelve, niet altoos door een even kundigen hand, als die van den Heere SCHRAGE beſtierd zynde, eene onbezonne toe-

ſnoering der borſt met zakdoeken en kouſſebanden, en eene rukkende nederdouwing en toeknyping der geheele luchtpyp, niet minder gevaarlyk dan de tonrolling, voor meenig een Lyder zoude kunnen worden.

De Maatſchappy zoude zich omtrent dit ſtuk niet hebben uitgelaaten, ware het niet dat gemelde Schryver had kunnen goedvinden haare laatſte Bekendmaaking openlyk aanterandeo, in een nieuw periodiek Werk, GENEES, NATUUR, en HUISHOUD-KUNDIGE JAARBOEKEN. N°. XI. te *Dordrecht* en *Amſterdam*, by BLUSSÉ en HOLTROP, van welks Uitgeevers zy meerder onzydigheid verwachtte, dan dat zy aan zodanige bedilſchriften de hand zouden leenen.

Het opſchrift deezer Verhandeling (opdat wy 'er hier tevens met een woord van gewaagen) luid als volgt: *Bedenkingen over de middelen ter redding van* DRENKELINGEN, *voorgedraagen in de laatſte* BEKENTMAAKING *der* MAATSCHAPPY *te* Amſterdam *opgerecht. Verrykt met betere redmiddelen, welke ter herſtelling van Drenkelingen niet veilig naagelaaten mogen worden;* door A. SCHRAGE.

Die geleerde Schryver, niet alleen het publiek

bliek trachtende te overtuigen, dat reeds de Maatſchappy de losmaaking der halsbeknelling, het zuiveren van neus en mond en het niet opblaazen der longen eens drenkelings uit zyne VERHANDELING geleerd heeft, enz. ſchynt door zynen yver, de waare reden tot deeze *Bedenkingen* niet te hebben kunnen verbergen, naamelyk zyn misnoegen, dat de Maatſchappy in haare laatſte Bekendmaaking zyn Ed. Handgreep ter ontſtikking niet heeft aangepreezen. Geen ander *betzoeker*, ten minſten, heeft tot nog toe de *ſtrikvraag* geopperd, *zyn myne voorgedraagene middelen goed, waarom pryſt men ze niet aan? zyn zy kwaad, waarom raadt men ze niet af? zyn zy twyffelachtig, waarom laat men ze niet beproeven?*

De Maatſchappy acht zig verpligt haar gedrag hieromtrent voor het onzydig publiek te verantwoorden: namelyk dat zy, by het bekendmaaken der beproefdſte hulpmiddelen, niet heeft kunnen beſluiten, door haare byzondere aanbeveeling gezach by te zetten aan eene nieuwigheid, welke zy ook als nog voor geen genoegzaam beproefd middel aanziet, en om de te vooren aangehaalde redenen niet in 't algemeen heeft durven nog willen aanpryzen: even zo min als het geweldig in de ooren des

Drenkelings toeschreeuwen van *Hola*, het welk gemelde Schryver andermaal van een gewenscht gevolg zegt bevonden te hebben., na dat zyn Ed. te vooren de keeltoeknyping ter ontstikking in 't werk gesteld had, in het geval eens Timmermans, waarby zyn Ed. vergeten heeft de plaats, alwaar het gebeurde, te melden. Ook dit geval is nimmer ter ooren der Maatschappy gekoomen, die voor deeze redding met blydschap den gouden Gedenkpenning zoude hebben toegeweezen. De naam van *Anselmus* aan den Chirurgyn gegeven, en het geheel beloop van het verhaal, zoude dit voorval byna voor een geestig verdichtsel doen houden.

Met gelyke onpartydigheid beschouwde de Maatschappy tot hiertoe *het maaksel en gebruik eener zeer eenvoudige Tabaksklysteer*, met welks beschryving (naderhand in de Algemeene Vaderlandsche Letteroeffeningen N°. XI. bladz. 481 enz. geplaatst) De Heer DAVID VAN GESSCHER, Heelmeester van het St. Pieters Gasthuis dezer Stede, haar vereerde. Zy heeft ondertusschen haare byzondere aanpryzing van dit werktuig in haare Bekendmaaking mede opgeschort, tot meenigvuldiger proeven het voorrecht daarvan zullen ge-

staafd

ſtaafd hebben: terwyl dit werktuig door de Heeren OOSTERDYK en VAN GESSCHER ontworpen, door zyne eenvoudigheid, gemaklykheid en onkostbaarheid zich van zelven aanpryſt, op het platte Land inzonderheid tot een gereed en geſchikt hulpmiddel zoude konnen dienen, en de daartegen ingebragte zwaarigheeden, door de ondervinding wederlegt zyn, of ligtelyk kunnen verbeterd worden.

De eerſte proef hiermede genomen op een leevend menſch, was van een' man, *wiens darmbreuk ſedert tien dagen in een ſtaat van beknelling geweeſt was*, enz. De kundige Schryver voegt hier by, *eene byzonderheid, welke ons het meeſt behaagde, was, dat de Lyder betuigde niets anders te beſpeuren, dan eene aangenaame warmte, en dat hy zich over geen pynelyk gevoel beklaagde.*

Het werktuig zelve, van palmhout gemaakt, beſtaat uit drie ſtukken, waarvan het eene een mondſtuk, wiens buis zes duimen lengte heeft, die van boven eindigt met eene opening van vier, en van onderen met eene van zes lynen diameter. Deeze word gevoegd aan en op een Bos, die de lengte heeft van drie duimen en vier lynen; wiens rolronde holte drie duimen diep is,

met een duim en drie lynen middellyns; zynde van binnen met blik bekleed, 't welk langs den bovenrand is omgeslagen. Gelyk met den bodem, aan den eene zyde, is eene ronde opening van vyf lynen diameters, met of zonder schroefdraad, dienende ter ontfanging van het derde stuk, 't welk een dunne kegelwyze pyp is, ter lengte van agt duimen en twee lynen, hebbende aan het eene einde een olyfswys knopje, en aan de andere eene schroefdraad voor de samenstelling, alwaar de holle pyp vier, en aan het uiteinde $1\frac{1}{2}$ lynen middelwydte hebben moet.

Niet minder vond zig de Maatschappy vereërd door de opdragt van twee Werkjes, welke beiden hunne betrekking hebben tot den staat der ongelukkige Drenkelingen, en de daartoe aantewendene redmiddelen.

Het eerste voert tot Opschrift: *Bewys der mogelykheid dat 'er Menschen levendig kunnen begraaven worden, nevens de aanwyzing hoe men dergelyke voorvallen kunne verhoeden, alsmede middelen, waardoor verdronkenen* enz. *in het leven kunnen hersteld worden*, door J. P. BRINCKMAN, Medic. Doctor, uit het Hoogduitsch vertaald, te Amsterdam 1778.

De onbekende Vertaaler, die ons de eere aan-

aangedaan heeft, ons deezen zynen letterarbeid optedraagen, heeft 'er geene eigene aanmerkingen bygevoegd. Het Werk zelve is in vyf Hoofdſtukken afgedeeld, en bevat (om ons van de eigene woorden des Schryvers te bedienen) in het *eerſte* hoofdſtuk afgebrookene ſtellingen van de beſpiegelende kennis onzes levens: —— het *tweede* handeld van den Dood en deszelfs teekenen: —— het *derde* is byna enkeld hiſtoriesch, en beſtaat uit afgebrookene kleine geſchiedeniſſen, van de verſcheidene gevallen, waarin menſchen voor dood kunnen gehouden worden, die echter inderdaad nog leeven: het *vierde* handelt van de middelen, waardoor onvolkomen dooden wederom in 't leven kunnen herſteld worden (zynde voor het grootſte gedeelte eene vermeerderde uitkiezing uit de *Aanwyzingen der voornaamſte middelen tot redding van zulken, die door ſchielyke ongelukken levenloos geworden zyn*, van den Heer HENSLER); —— het *vyfde* hoofdſtuk eindelyk, handelt van de openbaare ſchikkingen, welke de Overheid behoorde in het werk te ſtellen, om zodanige ongelukkige gevallen voor te koomen, en betreft voornaamelyk de geneeskundige Staatkunde en derzelver verbetering.

Omtrent de redding der Drenkelingen in het vierde hoofdstuk, heeft de Schryver mede den Heer HENSLER gevolgd, en gewaagt van geene nieuwe redmiddelen, dan alléén: *wanneer men alle middelen te vergeefsch beproefd heeft, gaat men tot de sterker prikkelende middelen over, als het inspuiten van laauw water in de halsäder. Men laat achter de ooren sterk borstelen, en drooge of bloedige koppen zetten. De voetzoolen kan men niet alleen met harde doeken wryven, maar ook met naalden prikkelen, ook wel met netelen slaan.*

Dit middel, naamelyk *het inspuiten van laauw water in eene naby het hart gelegen bloedader*, breedvoeriger aangepreezen, geeft de Schryver zelfs niet hooger op, dan op enkele bespiegeling gegrond, en op de zogenaamde *Chirurgie infusoria* of inspuitende Heelkunst; die in onze tyden, en zeker niet ten onrechte, in vergetenheid geraakt is en verworpen.

By de algemeene optelling van de middelen ter redding van onvolkomen dooden, stelt de Schryver nog een ander middel voor, zeggende: *De linkerzyde van de borst, voornaamelyk de tepel deezer zyde, is zonderling gevoelig boven andere deelen van ons lighaam. Men kan der-*

derhalven in dit deel ook eene grooter prikkeling maaken. Zoude men in zodanige gevallen, daar niet veel hope meer overig was, deeze plaats niet met nut kunnen branden? enz."

De Maatſchappy geloofde ook geene redenen te hebben, om deeze nieuwe uitvindingen in haare laatſte Bekendmaaking aantepryzen, ofſchoon zy 't geheele werk de aandacht der Lezeren waardig oordeelt.

De Heer J. VOEGEN VAN ENGELEN, M. D. & Adjunct Stads Doctor te Leiden &c. wiens briefwiſſeling met een Amſterdamſch vriend, en met den Heer J. H. MATTHEY, oud Stads-Heelmeeſter en thans Stads Doctor te Antwerpen, in de *Genees-natuur en huishoudkundige Jaarboeken* N°. IV. *en* VII. en in het *Genees-natuur- en huishoudkundig Kabinet* N°. VI. te vinden), zynen yver voor het belang der ongelukkige Drenkelingen eere aandoet, heeft in de maand October des voorleden jaars 1779, zyne vertaalde en vermeerderde *Verhandelingen over de ſchynbaare geſtorvenen* aan de Directeuren deezer Maatſchappy opgedragen, waarvoor zy denzelven hier openlyk dank betuigen.

Dit nuttig werk beſtaat uit vyf afdeelingen.

De

De eerſte bevat de vertaaling eener Verhandeling van den Heere GARDANE, onder den tytel van *Recherches ſur la mort de Noyés & ſur les moyens d'y remedier*, in het *Journal de Phyſique* van den Abt ROZIER 1778. geplaatst. —— De tweede behelſt eene andere Memorie van denzelfden Schryver: *Recherches ſur la cauſe de la mort des Perſonnes ſuffoqués par la vapeur du charbon & ſur les moyens d'y remedier.* —— Het *derde* Hoofdſtuk deezer *tweede* afdeeling is eene vertaaling van eene Verhandeling van den Heer TROJA: *Memoire ſur la mort des animaux ſuffoqués par la vapeur du Charbon allumé & ſur les moyens pour les rappeller à la vie.* De Heer *van Engelen* heeft van deeze verhandelingen met eenige vryheid gebruik gemaakt, en het geene tot zyn Ed. oogmerk niet diende, uitgelaaten.

Omtrent de overige drie afdeelingen, zegt zyn Ed., in het voorbericht, de orde van het *Avis au peuple* gevolgd te hebben; doch dewyl de overzetting van het zelve niet genoegzaam zoude zyn om aan zyn oogmerk te voldoen, had zyn Ed. het grootſte gedeelte der drie volgende afdeelingen verkoozen zelf op te ſtellen, zich onverſchillig van de plaatſen van den Heere GARDANE of van ande-

andere Schryvers bedienende. Ook heeft zyn Ed. 'er nog een hoofdſtuk bygevoegd, behelzende een onderzoek van eenige laatſte middelen, waarvan men zich tot opwekking van ſchynbaare geſtorvenen zoude kunnen bedienen. Deeze laatſte afdeelingen betreffen *den ſchyndood door rottige luchten, door ſtikdampen, door ſterke gemoedsbewegingen, door wurging, door ſchokken der herſenen, door eene felle koude, en dien van eerſtgebooren kinderen enz.* terwyl het bygevoegde hoofdſtuk, (het vyfde der 4de Afdeeling) by het onderzoek van eenige laatſte middelen, voornaamelyk van het nut der Electriciteit, door den Heer HUNTER by Drenkelingen aangepreezen, handelt, en tevens van de *Chirurgia infuſoria* of inſpuitende Heelkunde, en van het branden der linker tepel, waarvan wy reeds by de vertaalde Verhandeling van den Heer *Brinkman* gewaagden: omtrent welke laatſte hulpmiddelen, onze Schryver 'er te recht byvoegt, *dat dezelve, om het gevaar, niet dan door een kundige en geoeffende hand mogen toegediend worden.*

Dit werk is voor het overige met veele geleerde aanmerkingen en waarneemingen verrykt, welke in het werk zelf verdienen geleezen te worden.

Behal-

Behalven deeze voornoemde Werken onzer ſtad- en landgenooten, ontfing de Maatſchappy van den Heer CARL GEORGE DÖPKE te Hamburg, eenen brief, gedateerd den 19 April 1779, dienende ter geleide eener gedrukte Verhandeling, tot Opſchrift voerende: *Gottfried Albert Kohlreiff, Abhandlung von der wahren todesart der Ertrunkenen, und denen hieraus gefolgerten ſchicklichſten Rettungsmitteln, fur dergleichen ungluckliche. Erſter verſuch, Lubeck, gedruckt by Georg Chriſtian Green, E. Hochedl. Hochw. Raths Buchdrucker*, in Quarto. 1778.

De geleerde Schryver, een Candidatus Theologiae, die zich op de Natuurkunde heeft toegelegd, deelt hier een uittrekſel uit zyne Verzameling van aanteekeningen over dit onderwerp mede. —— Ingevolge van dien, ſtelt hy dat de doodſche trekken van het aangezicht; de ſlappe ingevallene en gebrooken oogen; de verſtyving der ledemaaten, die na de buiging der gewrichten de daar door gegeevene houding blyven bewaaren, den waarlyk dooden van den ſchynbaaren onderſcheiden, inzonderheid wanneer zy te ſamen gevonden worden. —— Dat daar de Longblaasjes by de inademing door de lucht uitgezet worden, deezen door middel der zenuwen die dezelve om-

ringen

ringen, beurtelings de lucht wederom uitdryven. — De mensch ſtikt niet door de ingeademde lucht; —— hy ademt nog een of twee maalen onder water, doch water in plaats van lucht; de longen worden dus te veel bekoeld; de natuurlyke warmte zet de lucht uit; hierdoor ontſtaat de ſchuim. —— Deeze ſchuim is het zekerſte teeken van eenen Drenkeling, daar dezelve niet gevonden word by te vooren vermoorden, of die met ſtuiptrekkinge of dronkenſchap in het water vielen.

De ontlasting van dit waterig ſchuim is het voornaamſte oogmerk, dat men tot redding moet bedoelen. —— By de aanwending der reeds door andere aangepreezene redmiddelen, moet men de krachten des Drenkelings zoeken te behouden; achtende alle geweldige ſchuddingen ſchadelyk, en de Electriciteit onvermogende om het ſtollend bloed vloeibaar te maaken, offchoon op het zenuwgeſtel werkende. — De lyder klaagt by de herſtelling nooit over gemis zyner zin- of werktuiglyke deelen; de herſtelde bloedsomloop herſtelt ook deeze. —— De aderlaatingen bevorderen deezen omloop niet: want daar geſchied geene opſtopping, ook niet in de herſſenvaten. — De ſtrotäder verdient geen voorkeur; —— en

men

men moet den adergelaaten Drenkeling niet onverbonden liggen laaten. —— De maag bevat geen water; dus zyn de keelprikkelingen en braakmiddelen ondienſtig. — Warmte daarentegen is den Drenkeling dienſtig; wryving geeft geene algemeene warmte: de drooge zyn pynlyk; warme kleederen en bedden zyn dikwyls te heet, en koud zyn deeze middelen ſchadelyk. —— De Schryver ſtelt hierom het *warme Bad* voor, naar de Thermometer bekwaamlyk ingericht, en waarïn de lyder tot op het hoofd na geplaatſt word: terwyl men daarby de wryvingen kan in 't werk ſtellen. De ademhaaling kan door hoeſten en niezen opgewekt worden: waartoe in de neus geblaazen Tabaksdamp of de Spir. Sal. Ammoniac. dienen kunnen; maar lucht in de longen geblaazen is nadeelig, om dat het ſchuim te rug dryft. — Het eerſte dat men by de herſtelling eens Drenkelings waarneemt (zegt de Schryver) is *een ſterk uitademen*, 't welk altoos het inademen voor afgaat. —— Om den Drenkeling hiertoe te helpen, en dus het ſchuim uit de luchtpyp te dryven, vraagt hy, zoude men niet welligt een middel kunnen uitvinden om dien ſchuim te verdeelen, en wederom tot water te maaken? of zoo dezelve te taai en ſlymerig ware, dezelve weder tot vloeibaar-

heid

heid te brengen: of de long in ſtaat te ſtellen dezelve optewerpen en door haare opzuigende poriën uit de luchtpyp op te neemen? Zoude welligt Tabakrooks Kliſteeren, of brandbaare vaſte lucht hiertoe met nut kunnen gebruikt worden?

Zoude een Luchtpomp of eene gemeene goede ſpuit ook hiertoe van dienſt kunnen zyn, wanneer die met een kromme pyp door den mond in de luchtpyp wierd ingebragt; of wel door een konſtige opening of ſtrotſnede? —— Daar zyn nog beter middelen om den ſlym uit de luchtpyp te dryven, die ons de Bronchotomie doen verwerpen.

Hieröp vaart de Schryver voort te beweeren, dat, zo men de longen met de hand of een bekwaam werktuig, als een breede vlakke tang, konde ſamendrukken, dat alsdan het ſlymig ſchuim zo niet geheel uitgedrukt, ten minſten ongemeen veel zoude verminderd worden. —— Dewyl zulks echter niet gevoeglyk nog mogelyk is, ſtelt hy als een nieuw middel voor, om *eene opening van buiten in de borst te maaken, ten einde door de indringende buitenlucht de longen te doen ſamendrukken, de ſlym in de luchtäder op te dryven, en ver-*

volgens door een pyp daar te doen uitzuigen. — Men moest hierby het gedarmte en de maag, door den aars met lucht, door eenen blaasbalg ingedreeven, opvullen, ten einde het middenrift tegentehouden: — terwyl men door eene natebootsende uit- en inädeming de overtollige en vreemde buitenlucht door de gemaakte wond wederom uitdryft. Hierdoor vermeent de Schryver dat het mogelyk zy een Drenkeling te redden; en beroept zig op eene waarneeming van den Heere *Vogel*, alwaar by eene borstwonde met twee openingen, de vreemde buitenlucht schadeloos een' geruimen tyd was in en uitgegaan. — Hy begeert echter maar ééne opening te maaken, schoon het middenschot de borstholte in tweeën deelt; maar hy behoud voor zich de plaats daartoe, nader, in eene volgende Verhandeling, te bepaalen en te beschryven.

Men ziet ondertusschen hieruit, dat zo zeer het warme waterbad, wanneer 'er zich eene gelegenheid toe opdeed en men 'er zig met voorzichtigheid van bediende, van nut zoude kunnen zyn; 'er echter weinig goeds van eene zo onzekere konstbewerking en borstopening is te vermoeden.

Meer-

Meerder op ondervinding ſteunen de berichten der Franſche en Engelſche Genootſchappen, te Parys en London, tot redding van Drenkelingen opgericht.

De Heer PIA heeft in de maand May des voorleden Jaars 1779, de goedheid gehad ons een *zesde* Stukje zyner berichten te doen toekoomen, waarïn, behalven het verſlag van het gelukkig gevolg der redding van Drenkelingen, ook de middelen ter redding van dezelven, alsmede van door koolendamp of andere uitwaasſemingen geſtikte, gehangene en bevroozene lyders, en van ſchynbaar dood geboorene kinderen, worden opgegeeven: welke byzondere gevallen in dit ſtukje door den Schryver na elkanderen worden afgehandeld.

Onder de voor eenen Drenkeling op nieuws aangepreezene hulpmiddelen, vinden wy geene byzondere, dan dat de wryvingen met gecampherden brandewyn, waarby wat geeſt van Ammoniaczout gedaan is, behoorden te geſchieden, en men den Drenkeling hiervan, van tyd tot tyd, een eijerlepel vol ingeeve. Dat men een langwerpig opgerold papier, doordrongen met het Alcali-Fluor of met den vluggen geeſt van Armoniaczout in de neusgaaten ſteeke, om

aanhoudender prikkeling te veroorzaaken. — Dat men de Aderlaatingen vooral niet te groot neeme, maar het vat bezorge, om dezelve te kunnen herhaalen: — en vooral dat men met het aanwenden der Konsthulp moet aanhouden; ten zy men gewaar worde, dat de oogen hunnen glans verlooren hebben, en het gezicht, gelyk men zegt, alreede gebrooken is.

Het verslag der geredde en ongeredde gevallen, de Stad Parys betreffende, is in drie Klassen afgedeeld.

In de eerste zyn de geredde Drenkelingen, die door de aangewende hulpmiddelen in den Jaare 1777 ten getale van vier en twintig, in de Jaare 1778 ten getale van zes-en zeventig, hersteld zyn, en dus in het geheel negentig bedraagen: behalven twee-en- zeventig anderen, die weinig hulp behoefd hebben ter herstelling, en daarom niet genoemd worden.

De mislukte reddingen, in dit Stukje beschreeven, zyn slechts twaalf in getal: terwyl het getal der voor dood gehoudene Drenkelingen, en waaräan men geene middelen beproefd heeft, op een-en-dertig begroot werd.

Het

Het geheele getal Drenkelingen in die volkryke Stad, en waar flechts éénе Rivier, de Seine, doorftroomt, heeft dus twee honderd en vyf bedraagen, van welke byna ⅘ gedeelte zoude gered zyn. Een allergewenfcht gevolg voorzeker, en denkelyk toetefchryven aan het fpoedig opviffchen, maar vooral aan de loffyke inftelling, van den Drenkeling naar een der naaftgelegen Wachthuizen of *Corps de Gardes* overtebrengen, alwaar de redmiddelen, zonder hinderlyken toevloed van faamenvloeijende nieuwsgierigen en zogenaamde helpers toegediend worden.

Onder deeze befchrevene gevallen hebben wy de volgende het merkwaardigfte bevonden; naamelyk:

N°. 2. Een Man die uit wanhoop zich in de Rivier ftortte, en meer dan drie-honderd fchreeden door deszelfs ftroom voortgevoerd wierd eer hy zonk, en met een' haak, by toeval getroffen en opgehaald.

N°. 9. Een kind van twee en een half Jaaren in een tobbe met vuil water, met het hoofd vooröver ingevallen, en niet dan na een kwartier uurs met de beenen om hoog aldus gevonden:

zynde eerst na bykans drie uuren arbeids, tot volkomen kennis geraakt.

N°. 16. Een mensch met vallende ziekte gekwelt, en bezig zich te baden, wanneer hy naar den grond zonk, en niet gemist wierd, eer hem een ander baader met de voeten voelde.

N°. 25. Eene vrouw, in eene drooge graft met sneeuw bedolven gevonden, en voor dood daar uitgehaald.

N°. 27. Een wanhoopig Man, die zich in de Rivier geworpen had, en niet dan na een half uur wierd opgevischt.

N°. 53. Een kind van twaalf jaären, 't welk, zich baadende, door den stroom der Rivier wierd weggevoerd naar een diepe kolk, alwaar hetzelve zoude gezonken zyn, indien niet zyn hond, tot veertien of vyftien ryzen in het water gesprongen, hetzelve even zo veele maalen, nu by de hairen, dan by de armen, had bovengehaald. Hierdoor won men tyd en gelegenheid het kind te hulp te koomen, en deszelfs leven te herstellen, terwyl de vermoeide hond 'er het zyne by inschoot.

Ein-

Eindelyk het verhaal van het voorgevallene met de galliote of ſchuit van Parys op Serve vaarende, welke, met negentien perſoonen beladen, den 8 September 1778 omſloeg. Dit met den ſtroom afzakkend vaartuig, ontmoete eene andere galliote de Rivier opkoomende en door paarden opgetrokken. Een misverſtand der Stuurlieden in het afhouden, en de ontſteltenis der Reizigers, die zich allen naar één boord begaven, deed de ſchuit omſlaan, en deze negentien Reizigers tevens met den ſchuitvoerderen zyn vrouw onder water geraaken. Van deeze een-en-twintig ongelukkigen wierden 'er agttien, vry ſpoedig, eenige zonder, doch de meeſte met tekenen van leven opgehaald en gered, maar drie derzelven hebben 'er het leven by gelaaten; naamelyk eene vrouw en haar kind van drie jaaren, die eerſt des anderen daags wierden opgevischt, alsmede één man, die zich op de aankoomende galliote gered had, doch, door een' onvoorzienen ſlag aan 't hoofd getroffen, achter over in de Rivier viel, en na eenig tydverloop zonder levenstekenen wierd opgeviſcht, en waaräan vervolgens, geduurende drie uuren alle hulpmiddelen te vergeefsch beproefd wierden.

De aan den Heere PIA medegedeelde berich-

en uit onderscheidene Provinciën van Vrankryk, behelzen nog dertien geredde gevallen. Onder deeze was, te *Ryssel*, een kind van agt jaaren in de Rivier gevallen, en wierd na verloop van agttien minuten opgehaald, en na eenige uuren arbeids volkomen bygebragt. In het verhaal van de redding eener vrouwe, te *Ribemont* in *Picardye*, vind men dit aanmerkelyke, dat dezelve ondervraagd wegens haare bewustheid by de instorting, betuigde dat zy een ondraaglyk gewigt en zwaarte gevoeld had, 't welk haar als verplette, in 't oogenblik dat zy wilde ademhaalen; dat zy haar hand aan den mond gebragt had om het water te keeren, maar dat de volstrekte noodzakelykheid om te ademen, zonder het te kunnen doen, dat gewigt zo ondraaglyk had gemaakt, dat zy 'er door gestikt was, zonder verdere bewustheid. Dit bericht, waarvan wy by den Heere Pia geen wedergaê vinden, komt na genoeg overeen met dat van onzen geredden drenkeling van den 3e April 1779, wiens toestand en redding in dit Stukje werd beschreeven.

Te *Lyons* was eene Vrouw byna anderhalf uur onder water geweest, eer zy wierd opgevischt, en na drie uuren aangewendde hulp, eerst in staat gebragt verslag te doen van de redenen

van

van haar wanhoopig voorneemen. De levendigheid van haare openstaande oogen had aan haare redderen moed gegeeven.

Op de Redevan *Brest* was den 12 May 1778. de kleine sloep van een oorlogschip, met twintig Persoonen beladen, omgeslagen, waarvan 'er zes verdronken, en niet wedergevonden, maar de overige gered wierden. De Ridder *de Marbotin*, Scheepsvaandrig, en één der opgevischten, was vier uuren onder handen, eer men eenig teken van leven aan hem bespeurde, doch bekwam eindelyk gelukkig en beloonde zyne redderen zeer edelmoedig.

Behalven deeze allen word hierby nog van eene beloonde redding (door den Groot Hertog van Toscaanen) te *Florence*; van negentien geredde Drenkelingen in het Hertogdom *Brunswyk*, en van een diergelyk geval te *Genua*, melding gemaakt.

By onze dankzegging aan den Heere PIA, voor de mededeeling van dit zesde Stukje zyner aanteekeningen, kunnen wy niet nalaaten zyn Ed. wederom geluk te wenschen met den gewenschten uitslag zyner menschlievende poogingen, en de redding van zo veele ongelukkigen, tot wier behoud zyn Ed. nuttige

Werkjes niet nalaaten kunnen van tyd tot tyd meerder toetebrengen.

Ware het ook ons oogmerk tot hiertoe geweest, de redding der gestikten enz. even gelyk die der Drenkelingen te bevorderen en breedvoerig te beschryven, wy zouden, met geen minder achting voor dien zelfden Schryver, reeds in onze voorige Stukjes van zyn Ed. poogingen en aanteekeningen daaromtrent melding en gebruik gemaakt hebben. Dit tot eene nadere gelegenheid bespaarende, en echter ook onze Landgenooten uitgenoodigd hebbende tot het redden van zodanige ongelukkigen, achten wy het onzen pligt, hiervan nog met een enkel woord te gewaagen: naamelyk

a. Dat men tot herstelling der geene die door koolen-damp gestikt zyn, geen eenvoudiger noch beter middel kan begeeren, dan de aanhoudende besprengingen met koud water in het aangezicht, na dat men de Lyders in een ruimer vertrek met geopende vensters en deuren, of wel in de open lucht gebragt heeft: vervolgens den mond geopend hebbende, zo die gesloten zyn mogt, word de redding bevorderd door sterke inblaazing, of ingieting van koud water met eenige druppels geest van

Ammo-

Ammoniaczout gemengd, of eenige proppen van papier met dien geeſt of met goeden azyn doordrongen, en in de neusgaaten geſtooken; waarmede men aanhoud tot het bykoomen des Lyders, die vervolgens langzaam verwarmd en door behoorlyke middelen verkwikt en verſterkt word.

b. De behandeling van zulken die door ſtinkende dampen en uitwaasſemingen, of ingifting gebragte vlugge geeſten, by voorbeeld in wynkelders, regenbakken, ſekreetskuilen enz. bedwelmd geraakt en als geſtikt zyn, verſchilt niet van de reeds beſchreevene, en vordert dezelfde aanhoudende voortzetting der hulpmiddelen.

c. By gehangenen, die, in mismoedigen wanhoop, gezogt hebben hun leven door den ſtrop te doen eindigen, is het bovenäl noodzakelyk, onder het losſnyden van den koord, het ligchaam des ongelukkigen te onderſteunen en op te houden, om niet door den val beledigd te worden: ook heeft men door ondervinding geleerd, dat, na den ſchynbaar dooden op een matras gelegd te hebben, met het hoofd een weinig verheven, het openen der ſlaap- of uitwendige ſtrotader; het wry-

ven

ven van aangezicht, borſt, buik, en ruggegraat met enkelden of gecampherden brandewyn, en geeſt van Ammoniaczout; het inblaazen van lucht in den mond en luchtpyp, na dat men de beklemde tong losgemaakt, bewoogen en binnengebragt heeft; de wryvingen van armen en beenen, en eindelyk, ook het tabakrooks-kliſteer, en dus, met één woord alle de redmiddelen der Drenkelingen te pasſe koomen en met voordeel zoo maar met oordeel, gebeezigd worden. De oplettenheid omtrent de gemaakte aderöpeningen, verdient ook hierby dezelfde te zyn; en men moet zich vervolgens toeleggen om de kneuzing der zachte deelen door den ſtrop veroorzaakt, door bettingen met brandewyn en daar in nat gemaakte compresſen tegen te gaan, welke kneuzing niet nalaat, ſomwylen nog een' geruimen tyd de ſlikking te verhinderen.

Behalven het geen hierömtrent in de Werkjes van den Heere Pia te vinden is, kan onze Nederduitſche Lezer meerder onderrichting bekoomen in het reeds te vooren aangehaalde Werk van den Heere J. VOEGEN VAN ENGELEN, *Verhandeling over de ſchynbaar geſtorvenen*, enz.

Hier zouden wy ons voorbericht kunnen ein-

eindigen, zo ons niet van den Heer COGAN, Med. Doct. te London, toegezonden ware, *the Reports of the humane ſociety for the recovery of perſons apparently drowned, at London, for the Year* 1778.

Deeze berichten der Londonſche Maatſchappy tot redding van Drenkelingen, voor den jaare 1778. melden reeds in de Voorrede, dat aan de Beſtierderen derzelve in 't Jaar 1778 honderd negen en vyftig gevallen waaren voorgekomen, van welke honderd en zes met een gewenschten uitſlag van gelukte redding bekroond waaren.

Deeze berichten zyn in dit ſtukje geſchikt, naar de verdeeling in zulken, die by onmiddelyke hulp en door de uithaaling uit het water alléén behouden zyn; in zulken, die hieröp geneesmiddelen vereïschten; en eindelyk in die, welke voor dood gehouden, en door hulpmiddelen door de Maatſchappy voorgeſchreeven gered zyn: terwyl 'er eenige weinige Gevallen van geſtikten, of andere ſchynbaare dooden zyn bygevoegd.

De eerſte klaſſe bevat vyf en veertig gevallen,

len, en de tweede drie-en-dertig, waar onder weinige weinige aanmerkelyke.

De derde Klasse, waarïn de schynbaare dooden, die door Geneeskundigen of anderen in het leven hersteld zyn, beschreeven worden, bestaat uit agt- en twintig geredde gevallen. Onder deezen zyn de volgende de meeste opmerking waardig.

Een jongeling van dertien jaaren die tien minuuten in het water gelegen had, en na twee uuren behandeling bykwam, en eerst na verloop van eenige uuren geheel herstelde.

By het van stapel aflopen van een Oostindiesch Schip, was een Vrouwspersoon uit een omgeslagen boot, onder het zelve geraakt, en daar door zeer gekneusd, en wierd na tien minuuten voor dood opgevischt; doch, door wryvingen en andere uitwendige hulpmiddelen, te recht gebragt.

Een kind van drie jaaren, niets dan een flanel hembd aanhebbende, 't welk by het invallen in 't water, door lucht of wind was uitgezet geworden, wierd schoon met het hoofd onder water hangende, door dit middel boven gehou-

gehouden tot men ter redding was toegeſchooten, en herſtelde voornaamelyk door warme geeſtryke wryvingen.

In eene hieröp volgende lyſt van ongeredde gevallen, blykt voornaamelyk, dat de meeſte eèn' zeer langen tyd onder water geweest waaren als twintig tot veertig minuten, een, twee of drie uuren, enz.

Behalven de voornoemde Drenkelingen, vind men hierachter nog bygevoegd het Verhaal van negen geredde gevallen, door Dr. HOULSTON van Leverpool medegedeeld.

Onder dezelve bevind zich het ongelukkig geval van een kind van vyf jaaren, het welk aan een Zoutkeet te *Salsbury*, in een' kuil, met geſmolten zout gevuld, gevallen was, en 'er bykans vyftien minuuten in lag, eer het gevonden wierd en 'er uitgetrokken. Door de aangewende hulp was het, na ruim een uur tyds, genoegzaam bygekoomen, doch overleed twee dagen daarna, doordien het ziltig vocht waarin het gelegen had, de huid overal deed ontſteeken en opzwellen en den mond, keel, en denkelyk den geheele ſpysweg deed ontvellen. Een hevige hoeſt en moeljelyke ademhaaling, gevolgd

volgd van ſtuiptrekkingen, kwamen 'er by, en alle de mogelyke hulpmiddelen, wierden vruchteloos aangewend.

Een ander kind te *Abberford* in het water gevallen, en na een kwartier uurs voor dood opgevischt, had ruim een half uur in het gras op den kant van den wal gelegen, eer het te huis gehaald wierd, en herſtelde echter gelukkig, door enkelde wryvingen en verwarming.

Te *Coldſtream* was een kind van een Leerbereider, oud twee jaaren, in een Kalk-kuil gevallen, en 'er verliep een kwartier uurs eer de moeder het mistte. Het kind dreef op den rug, met het hoofd onder water, wanneer het door zyn ouder broeder, in dien kuil geſprongen, wierd opgehaald, en vervolgens naar huis gebragt, ontkleed, op de ſchoot eener Vrouw voor een vuur geplaatst, en met warme wolle lappen gewreeven, onder het opzicht van Doctor DAWSON gelukkig herſteld.

Het is aanmerkelyk dat, onder alle de in dit ſtukje beſchreevene gevallen, naauwlyks ergens van het aanwenden van het tabakrookskliſteer gewaagt word; maar dat men, daarentegen, by het uitſtellen van het zelve, zo

zo gewenscht geslaagd heeft met de wryvingen, die meestäl eerst met drooge en warme flanelle lappen; en vervolgens met die in warmen Brandewyn te doopen, zyn in 't werk gesteld.

Inzonderheid heeft men zich in eenige gevallen zeer wel bevonden, met een' in warme Brandewyn gedoopte flanelle lap over den geheelen borst te leggen, en by het eerst bekoomen des Lyders, denzelven dus in een warm bed te plaatzen.

In het Plan deezer Londonsche Maatschappy, omtrent de belooningen en redmiddelen ontworpen, en aan het einde van dit stukje gevoegd, vind men echter de Tabaksklysteer aangepreezen. Onder de hulpmiddelen pryst men mede vooräl aan, niet meer persoonen toetelaaten dan ter helping noodzaaklyk zyn. Ter verwarming word, in plaats der kleederen of 't hembd eens helpers, (indien 't mogelyk ware te bekomen) het vel van een versch gedood en gevild Schaap aangepreezen. Voor het overige komen de voorgestelde hulpmiddelen, met de door ons opgegeevene overéén; en die Maatschappy besluit ook haare Voorschriften met een aanmerking om-

trent de ontydige en te vroeg in 't werk gestelde aderlaating: terwyl zy de zelfde redmiddelen omtrent gehangenen en andere schynbaare dooden aanpryst.

Wy gaan over tot de Beschryving der geredde gevallen van den Jaare 1778 en 1779, voor welke onze Maatschappy de Premiën heeft uitgedeeld. Vooräf moeten wy nog aanmerken, dat in het Zevende Stukje, het LXV Geval bladz. 470 en 471. staat: Med. Doctor MEINARDUS EVERHUIS, het geen moet zyn: Med. Doctor MEINARDUS EVENHUIS. — Zo ook blad. 471, de 2de regel van onderen staat: „ en te gelyk „ het hoofd van het kind ziende dryven" moet zyn: „ en te gelyk het hoedtje van het kind „ ziende dryven", — Dus moet ook op bladz. 476, de 4de regel, en geval C. bladz. 485, EVENHUIS, in plaats van EVERHUIS geleezen worden.

I.

Te Amsterdam, den 22sten January 1778, des avonds ten vyf uuren, wierd *Pieter Styger*, oud zestien jaaren, zynde een knaap uit het Aalmoesseniers Weeshuis, aan het sluisje op de Nieuwmarkt, voor dood uit het water gehaald, en in een naby gelegen huis gebragt, alwaar de

Chirurgyn *Jan Rensman*, geroepen zynde, hem terstond ontkleedde, in een wollen deken voor een maatig vuur plaatste, en door het inblaazen met de Tabaksklisteerpyp, het wryven van den rug met *Spir Vini* en *Spir. Sal. Armon.* eene aderlaating zo wel op den rechter- als slinker arm, en herhaalde prikkelingen in den neus, door middel van een veder, nat gemaakt in den *Spir. Sal. Armon.* het zo verre bragt, dat, na een uur arbeids, de Drenkeling de oogen begon te openen, en door een belemmerde spraak al meerder teekenen van kennis gaf. Hy wierdt vervolgens naakt in een deken, met iemand nevens hem, te bedde gelegd; na welke verwarming hy door twee ruime stoelgangen, en het overgeeven van vuile stoffen, welhaast zo verre in staat geraakte, dat men hem nog den zelfden avond, ten half elf uuren, naar het Aalmoesseniers Weeshuis kon vervoeren. De Chirurgyn *Rensman* heeft de gouden Medaille verkozen.

II.

In de Musschenhage, meer dan een half-kwartier uur gaans buiten Zwolle, gebeurde het op den 22sten January 1778, dat een kind van *Anthony Lamberts* en *Everdine Harens*, oud

beneden de twee jaaren, omtrent twaalf uuren des middags, in een tobbe met zeepwater, met het hoofd naar beneden, gevonden en geheel voor dood 'er uitgehaald wierd, zo dat de verschrikte Moeder, niet om het kind, het welk zy reeds voor dood hield, maar om zich te doen aderlaaten, om den Chirurgyn *Pieter Bel'o* te Zwolle zond. Deeze, in zyn beroep bezig, op vyf onderscheiden plaatsen vruchteloos gezocht, werd eindelyk gevonden, zoo dat 'er zekerlyk meer dan een half uur verliep, eer hy by het kind kwam. Uit prysselyke voorzichtigheid had hy, van een verdronken kind gehoord hebbende, offchoon men het dood achtte, de Tabaksklisteer met zich genomen, en vond by zyne komst het kind zonder eenig teeken van leven. Na het zelve van de natte klederen ontdaan, het voor een goed vuur gelegd, de Tabaksklisteer by herhaaling gebruikt, de keel met een veder geprikkeld, en gestadige wryvingen in het werk gesteld te hebben, gelukte het hem het kind weder te zien bykomen, wanneer het een en andermaal braakte, en kort daarna eenig geluid gaf. Hieröp een weinig warm vocht in des kinds keel gegooten hebbende, bespeurde hy in deszelfs leden eene styfheid, en eene zoo sterke toesluiting van den mond, dat het hem zeer veel moeite gaf

dien

dien te openen en 'er iets in te brengen. De levensteekenen vermeerderden echter van tyd tot tyd; en het kind, van een warm hembd voorzien, by de Moeder in een warm bed gelegd, en door deeze aan de borst en in den ſchoot gekoesterd, begon na verloop van omtrent drie uuren weder te zuigen, eindelyk, na nog eenen geruimen tyd ſpraakeloos geweeſt te zyn, te ſpreeken, en vervolgens zoodaanig in krachten toe te neemen, dat het twee dagen daarna herſteld door huis en op ſtraat liep.

De gouden eerpenning is door den Chirurgyn *Pieter Bello* ontvangen.

III.

Te Dordrecht, op den 1ſten February 1778, des avonds over negen uuren, had *Jacobus van Gilst*, oud drie- en veertig jaaren, by zeer donker weder, op de nieuwe Haven, het ongeluk van in het water te vallen. Niemand was 'er die hier iets van vernam dan *Abram Mikkers*, Schippers-jongen op een daar liggend Schip. Deeze, toen ter tyd in de Kajuit zittende te leezen, hoorde den plomp, liep aanſtonds naar boven en riep, alleen aan boord zynde, om hulp. Zyn roepen wierd gehoord van *Pieter van Heel*, Schippersknecht op een ander Schip, mede aldaar liggende. Deeze ſpoedde zich naar

zynen Schipper *Ary Eyken*, in het achteronder, om hem hier van te verwittigen, *Ary Eyken* nam voort eenen haak, zocht met denzelven in den donker naar een ſchuitje, vond het, en begaf zich hiermede naar de plaats waar de plomp gehoord was. Door de duisternis kon men niets ontdekken, weshalven *Abram Mikkers* de Scheeps-lantaarn haalde. By dit licht vond men niets dan eenen reiszak, met eenig gerookt ſpek en koffyboonen. Dit was genoeg voor *Ary Eyken* om met zynen haak daar ter plaatze rond te voelen, wanneer het hem gelukte den Drenkeling, doch zonder eenig blyk van leven, van den grond op te haalen. Men begrypt ligtelyk, dat met dit alles zeer veel tyds verliep, waardoor het reeds kwartier over tien uuren was geworden, eer de Chirurgyn *Ary Eſſelbruggen*, die, na dat men den Drenkeling in eene Herberg gebragt had, ter hulpe was geroepen, by den Drenkeling kwam, in wien hy geenen polsſlag noch eenig ander teeken van leven, dan eenig twyfelbaar geluid van ſnikken, by zyne komst beſpeurde. Straks ſneed hy den Drenkeling de natte klederen van het lyf, plaatſte hem op een bed op den grond, ſtelde de Tabaksklisteer en wryvingen met warme doeken in Brandewyn met zout natgemaakt, in het werk, haalde inmiddels

met

met de veder van eene pen het ſlym uit den mond, en bevochtigde deezen, door middel van eene veder, met Brandewyn. Eene ader op den arm willende openen, vondt hy beide de armen zoo vast om de borst verſtyfd, dat 'er geen verwrikken aan was. De ſtrotader kon hy niet doen opzwellen. Na het aanleggen van warme doeken om, en het wryven van den rechter arm, kreeg men deezen in eenen uitgerekten ſtand. Eene ader, hieröp geöpend, gaf omtrent zeven onçen bloeds, langzaam langs den arm vloeijende. De ademhaling begon hier op dieper te gaan, doch benaauwd en met eenig geluid, waarna de Drenkeling zeer begon te woelen en onverſtaanbaar te ſpreeken.

Men bleef met dit alles bezig tot twee uuren in den nacht, wanneer de Drenkeling wel beter, doch niet by zyn verſtand was. Om vier uuren zag hy elk verwilderd aan, begon te hoesten, en gaf veel bloeds op, het welk om vyf uuren weder voorviel. Deeze bloedſpuuwing wierd gevolgd van eene longöntſteeking, welke den Lyder op den 6den February in het Gasthuis uit het leven rukte. De Chirurgyn *Eſſelbruggen*, die reeds te vooren eene gouden Medaille heeft ontvangen, doch toen de helft der waarde aan eenen anderen moest

uitkeeren, heeft nu dezelve alleen verdiend en bekomen.

IV.

Te Amſterdam, op de buitencingel, buiten de Leidſche Poort, waren, op den 3den February 1778, des namiddags vóór vier uuren, *Jacobus Linske*, Kleêrmaakers gezel, oud zeventien jaaren, *Chriſtiaan Ernst Rinske* en *Willem Henke*, het vermaak van het ſchaatsryden neemende, te ſamen door het ys gevallen, en wierden door lieden, die, dit vernomen hebbende, met eene ſchuit door het ys kwamen breeken, opgehaald. Een derzelven wierd vry gemakkelyk opgetrokken, de anderen moeijelyker, door dien de eene met zyne ſchaats in de ſlip van des anderen rok gehaakt was, waardoor de zwaarte verdubbeld, en de laatſte met de beenen omhoog opgehaald wierd. Wanneer zy in een Wynhuis op het Leidſche Plein gebragt waren, kwamen *Pieter Walderbos*, Chirurgyn, *Izaak Roos* en *Willem Trip*, beide de laatſten leerlingen in de Heelkunſt, te hulp. *Jacobus Linske* en *Chriſtiaan Ernst Rinske* waren beiden zonder eenig teeken van leven, maar *Willem Henke* was in gunſtiger omſtandigheid; gelyk ook deeze laatſte, van droo-

drooge klederen voorzien, adergelaaten, en verwarmd, verder geen letfel had. Inmiddels bevlytigden zich de gemelde perfoonen om de twee anderen te redden, doch hunne poogingen hadden in beiden geenen gelyken uitflag. Aan *Chriftiaan Ernst Rinske* wierd tot over half negen vruchteloos gearbeid. Het verdriet wegens deeze mislukking, wierd eenigermaate verzoet, door het gelukkig flaagen in de redding van *Jacobus Linske*, die, nadat men hem fpoedig van zyne natte klederen ontdaan, voor een goed vuur gelegd, hem den vluggen geeft van Ammoniakzout onder den neus gehouden, eene ader op den arm geopend, hem met doeken, genat in brandewyn met zout, langs de ruggegraat gewreeven had, op eene herhaalde prikkeling met den vluggen geeft van Ammoniakzout, na driekwartier uurs arbeids, door beweeging met de oogen het eerfte blyk van leven begon te geeven, voorts eenig geluid maakte, en daarna fprak, waaröp hy in een warm bed gelegd wierd, en na het gebruik van een Klifteer, meer en meer in krachten toenam, zoodat hy nog den zelfden avond in eene flede naar zyn huis gebragt wierd.

De Premie van zes dukaaten is onder gemelde

 Pieter

Pieter Walderbos, *Izaak Roos* en *Willem Trip* gelykelyk gedeeld.

V.

In de Vogelenzang gebeurde, in den nacht van den 9den February 1778, het volgende geval.

Martinus Smulders, oud zes-en twintig jaaren, als jaager eene Schuit van Leiden naar Haarlem gebragt hebbende, had in zyne terugkomst, een kwartier voor twaalf uuren, by de Buitenplaats Ipenrode, het ongeluk van met zyn paard in de trekvaart te vallen. Nog eenigen tyd bleef hy op zyn paard zitten en poogde op den wal te komen, doch wierd door de lyn der Nachtſchuit, die van Haarlem naar Leiden voer, van zyn paard in het water geſlingerd. De Schippers dier ſchuit deeden hun best om hem hierüit te redden, het welk niet dan na eenen geruimen tyd en met groote moeite gelukte. De Drenkeling in de Schuit nedergelegd en tot aan de Bartenbrug mede gevoerd zynde, wierd ten twee uuren in de naastbyſtaande Herberg gebragt en voor dood op den grond gelegd. *Jan Vogels*, leerling in de Heelkunst, by *Willem Teeuwen*, Chirurgyn in de Vogelenzang, wierd

'er

'er by geroepen, dewyl zyn Meester door een beenbreuk buiten ſtaat was. Hy vond den lyder, zonder eenige teekenen van leven, voor het vuur koud en ſtyf liggen. Eene aderlaating op den arm, gaf byna geen bloed. Na eenige herhaalde inblaazingen van Tabaksrook door de Tabaksklisteer, beſpeurde men eenige beweeging in den buik, en het bloed begon uit het laatgat wat beter te vloeijen Met het inblaazen van Tabaksrook nog een half kwartier uurs aangehouden zynde, deed de Lyder eenige vergeefſche poogingen tot braaken, en gaf kort daarna een weinig ſlyms over, wanneer het bloed met eenen ſtraal begon te loopen, wordende dus veertien of vyftien oncen bloeds ontlast. De levenstekenen namen meer en meer toe, en de lyder ſloeg, na andermaal eenig vogt gebraakt te hebben, een wild gezicht op. Men bleef nog met de Tabaksklisteer voortwerken, tot dat de Lyder tot zyne volle kennis kwam. Hieröp by een goed vuur gezet zynde, viel hy in ſlaap. Ontwaakt, gebruikte hy een hartſterkend middel, en was des morgens om elf uuren zoo verre herſteld, dat hy met de Schuit naar Leiden, waar hy t'huis hoorde, vertrok. *Jan Vogels* heeft de gouden Medaille bekomen.

VI.

Op Haulerwyk, behoorende onder den Dorpe Donkerbroek en Haule in Vriesland, viel, op den 19den February 1778, om vier uuren des namiddags, *Jan Leffers*, oud omtrent zeven jaaren, uit het School komende, en over eene draaiplank gaande, in de Vaart, en zonk onmiddelyk onder het ys naar den grond. Wanneer men vruchteloos naar het kind zocht, verſtoutte zich *Klaas Rienks* tot aan zyne kin door het ys in het water te ſpringen. Onder het ys rond voelende, gelukte het hem nog niet het kind te vinden, weshalven men het ys meer en meer moest openbreeken, door welk alles een half uur verliep, eer men, door middel van haaken, het kind zonder blyk van leven ophaalde. *Klaas Rienks*, *Hendrik Jans* en *Libbe Hendriks*, verzuimden echter niet te beproeven of zy het doodſchynend kind nog konden behouden, het welk hen gelukte, nadat zy hetzelve voor een goed vuur gelegd, het met eene pypeſteel in den endeldarm geblaazen, den mond opengebroken, en door het ingeeven van geſmolten boter het aan het braaken gebragt hadden, waarna het kind met een groot geraas en getier by zich zelven kwam en voorts herſteld is.

De

De Premie is zodanig verdeeld dat *Klaas Rienks* vier-en twintig guldens, en *Hendrik Jans* en *Libbe Hendriks*, te ſamen de overige zeven guldens en tien ſtuivers bekomen hebben.

VII.

Te Amſterdam, den 4den Maart 1778 des morgens ten vyf uuren, wierd de Chirurgyn *Albertus Volraad Nedderman* op Boomſloot geroepen by eenen Drenkeling, genaamd *Gerrit Couſiné*, die byna drie vierde van een uur in het water had gelegen, voor dood opgehaald was, en door hem nog zonder eenig teeken van leven gevonden wierd. De Drenkeling door den gemelden Chirurgyn van zyne natte klederen ontſlaagen, in eene wollen deken voor het vuur gelegd, by herhaaling met Brandewyn en den vluggen geeſt van Ammoniakzout gewreeven, en met Tabaksrook gekliſteerd, zynde gaf na driekwartier uurs arbeidens eenige teekenen van leven, welke vermeerderden na dat men hem Brandewyn in de keel gegooten en vervolgens op den arm adergelaaten had. Beſchonken geweeſt zynde, eer hy in het water viel, geraakte hy in eenen diepen ſlaap, waaruit hy niet ontwaakte, niettegenſtaande men hem by herhaaling wreef en met den vluggen

geeſt

geest van Ammoniakzout onder den neus prikkelde. In eenige drooge klederen in een warm bed gelegd, kwam hy eerst ten tien uuren by zich zelven, en begon te spreeken met benaauwdheid en moeijelyke ademhaaling: na het neemen van een ligt braakmiddel, het welk weinig of niet werkte, is hy voorts langzaam gebeterd.

De gouden Medaille is den Chirurgyn *Nedderman* ter hand gesteld.

VIII.

Te Noordwaddingsveen, wierd op den 27sten Maart 1778, des morgens om half elf uuren, *Jan van Someren*, oud vyf en een half jaar, nadat hy een half uur vermist was, door zynen Vader *Cornelis van Someren* en *Aagje Joosten Robberts*, zonder eenig blyk van leven uit het water gehaald. Men zond om den Chirurgyn *Pieter de Nick*, waarmede een kwartier uurs verliep. Inmiddels bragt men het kind in huis, ontkleedde het, en lei het voor het vuur in een warme deken. *De Nick* aldaar komende, vond het kind voor een oogenblik kreunende, het hoofd zeer gezwollen, de lippen blaauw, de oogappel zeer verwyd en zonder

be-

beweeging, den rechter onder-arm geheel blaauw, aan geene der handen eenigen polsflag. Wryving met warmgemaakte doeken over de borst en langs de ruggegraat, eene aderlaating op de linker ftrotäder, die eerst weinig, doch na eenige minuuten meer bloeds gaf, het klisteeren met tabaksrook, het houden van den vluggen geest van Ammoniakzout onder den neus, bragten het kind na eenen geruimen tyd zoo verre, dat het eerst door neiging tot braaken en het beweegen van het hoofd, zichtbaare teekenen van leven gaf. Na herhaalde prikkeling met den vluggen geest van Ammoniakzout, begon het kind het hoofd van het kusfen, waar op het lag, op te ligten, doch het viel telkens weder neêr. De blaauwheid der lippen verdween allengs, gelyk ook die des rechterarms. Eindelyk begon het te fchreijen met benaauwdheid, wanneer men het eenig geestryk vocht in den mond goot, het welk echter het kind niet doorflikte. De polsflag deed zich weder op, doch was zeer klein en zwak, en de onderfte ledemaaten bleeven koud, hoe zeer men dezelve door het vuur zocht te verwarmen. Met dit alles ruim een uur bezig geweest zynde, bezorgde *de Nick* verder, dat het kind by een naakt perfoon in een bed gelegd wierd, met dit gevolg, dat het eenigen tyd daarna begon

te

te fpreeken, en over het geheele ligchaam te beeven, voorts heet wierd, fterk uitwaafemde en in eenen fnurkenden flaap viel, waaruit het wakker gemaakt wordende, telkens weder infliep tot des avonds om vyf uuren, wanneer het volkomen by zich zelven kwam, niets overhoudende dan eenige ligte ftuiptrekkingen in beide de armen, welke vervolgens ophielden, zoo dat het kind des anderen daags herfteld was.

Pieter de Nick heeft de gouden Medaille bekomen.

IX.

Te Metslawier, den 6[den] April 1778, des avonds tusfchen vyf en zes uuren, wierd *Hylke Jaspers*, kind van *Jafper Pieters* en *Hylke Aukes*, oud tusfchen de twee en drie jaaren, voor dood uit het water gehaald. *Johannes Joosten Schild*, een Bakker, nam het kind over, droeg het, omtrent een half uur lang, heen en weder loopende, op zyne fchouderen, waaröp zich eenige levensteekenen opdeeden. Het kind hier op in huis gebragt, voor een goed vuur gekoesterd, met een Tabakspyp in den endeldarm geblaazen, en door het ingeeven van gefmolten boter met een weinig Brandewyns tot het overgeeven van water gebragt zynde,

is

is allengs meer en meer bekomen en geheel herſteld.

Johannes Joosten Schild, heeft een zilveren Medaille en het overige in geld verzocht en bekomen.

X.

Op den 14den April 1778, des morgens ten half zeven uuren, wanneer het uit den Noordwesten ſtormde, met eene vry hooge zee en ſterke branding, kwam, met eenige andere pinken, te Scheveningen, een pink opzeilen, gevoerd door den Stuurman *Pieter Groen*, oud in de veertig jaaren, en met aêmborstigheid en hoest gekweld. Wanneer deeze, om zeker wrak te myden, wat wilde afhouden, geraakte het vaartuig overdwars de zee, wierd door de geweldige baaren, daar het in de zwaarſte branding was, overweldigd, ſloeg om, en lag met mast en zeilen op het water. De Stuurman *Groen*, dus buiten boord en in de felle branding geworpen, poogde al ſpartelende, doch vruchteloos, zich op den rug met het hoofd boven water te houden. De woede der zee (en mogelyk het maakſel der wyde hoozen of laarzen, welke door dee-

ze Visſchers gedraagen worden) was oorzaak dat hy, ondanks zyn worstelen, met de beenen omhoog en dus met het hoofd naar beneden geraakte. Op deeze wyze wierd deeze Schipbreukeling allengs door de zee zoo dicht aan ſtrand geſlaagen, dat eenige kloeke mannen, elkander hand aan hand vasthoudende, hem konden bereiken, en uit het water op ſtrand haalden, doch in zulk eenen ſtaat, dat 'er geen het minſte blyk van leven in hem te beſpeuren was. Het aangezicht was paarsblaauw en zeer opgezet; de oogen vond men geſlooten, en om mond en neus eene menigte ſlyms. Na een kwartier uurs in zee gelegen te hebben, dus opgehaald, wierd deeze naar allen ſchyn doode in het Heeren-logement gebragt. De Chirurgyn *Joannes Groesbeek*, te hulp geroepen, kwam, omtrent zeven uuren, by den Drenkeling, plaatſte hem voor een vuur, terwyl men hem de natte klederen uittoog, wreef hem met warmen brandewyn, over buik, borst en ruggegraat, en zorgde de ligging van het ligchaam ſomtyds te veranderen. Na een groot kwartier uur wryvens, begon hy eenige flaauwe levensteekenen gewaar te worden, ſtelde toen, in het wryven door anderen verpoosd, eene aderlaating in het werk op den arm, doordien de ſtrotäder zich niet vertoonde.

Het

Het bloed, eerst traag, vervolgens beter vloeijende, wierd tot vyf of zes oncen ontlast. De Chirurgyn onderwyl met de platte rechtehand de flinkerborst des Drenkelings drukkende, en, op het zien vermeerderen der levensteekenen, met de andere hem brandewyn in den mond gietende; ook een gedeelte daarvan voorzichtig in den neus laatende loopen, befpeurde oogenblikkelyk hieröp eenige beweeging van fnikken, waaröp hy den lyder oprichtte, die voorts met een fteenend geluid, eenige gulpen flyms uit den mond ontlastte, en de oogen opende, welke zich als by een zoo genaamd gebroken gezigt vertoonden. Op deeze wyze voortgegaan zynde, gaf de lyder, (telkens, wanneer hy een fnikkend geluid maakte, opgeligt zynde,) verfcheiden maalen eenig fchuim by gulpen op, ziende het eerst opgegeeven wit, en het volgende rood van kleur. Omtrent agt uuren vertoonde zich eene benaauwde en korte ademhaaling, waarby een hoest kwam, die telkens meer en meer van het gemelde roode fchuim opwierp, waaronder de teekenen van benauwdheid van tyd tot tyd vermeerderden. De Drenkeling wierd voorts in een warm bed, in den hoek van den haart gelegd, en door eenen zak met warme asch op

de borst verwarmd, terwyl men met de wryving van den buik bleef aanhouden. Verder met goede dekens gedekt, door middel eener bedftoove aan de voeten verwarmd, en in eene half zittende, half leggende gestalte gehouden, begon hy, omtrent half negen, doch zonder kennis, te fpreeken, en een weinig tyds daarna over koude te klaagen, zynde de ademhaaling nog kort en reutelende, met ophoesten van rood fchuim, het welk nu telkens eenige verligting fcheen te geven. De polsflag wierd kenbaarer, doch wat tusfchenpoozende. De lyder, met wien men nu zoo verre gevorderd was, wierd vervolgens flaaperig; de benaauwdheden vermeerderden, de hoest bleef langer weg dan te vooren, het aangezicht wierd van bleek, rood en opgezwollen, de pols traager, en men befpeurde ftuiptrekkingen in het aangezigt, zoodat de omftanders allen dachten, dat hy nu waarlyk ftierf. Doch eene herhaalde aderlaating op den arm, tot twaalf oncen bloeds ontlastende, had ten gevolge, dat deeze gevaarlyke toevallen, begonnen te verminderen. De kennis echter bleef minder, en men had nu vry wat moeite om eenig antwoord van hem te bekomen. Na het gebruik van een Klisteer, beftaande uit

een

een afkookſel van Tabak en Kamomillebloemen, met een goed deel zouts, welke eenigen tyd inbleef, bekwam de lyder ten tien uuren eene goede ontlasting, geraakte meer en meer by zyne kennis, doch bleef benaauwd in de ademhaaling, zonder ophoesten, en klaagde over koude. Na een prikkelend, verdunnend, hartſterkend en zweetdryvend mengſel, lepelswyze gegeeven, kwam 'er eene ruimere ophoesting van rood ſchuim; de andere toevallen bedaarden, de uitwendige warmte nam toe, offchoon de lyder zelve nog over koude bleef klaagen, en dit alles wierd door een goed zweet gevolgd, waaröp de lyder meer en meer begon te ſpreeken en klaagde over pyn in de ooren en ſlaphartigheid. Na elf uuren geene uitwendige middelen meer gebruikt, eene maatige warmte onderhouden, en voorts eenig Kandeel gegeeven zynde, geraakte de lyder na twaalf uuren in ſlaap, ſliep vry geregeld twee uuren, waarna hy, ontwaakt zynde, zeide zeer wel doch zwak en pynelyk te zyn. Echter bleef 'er nog een gereutel in de borst, met een klein hoestje en het opgeeven van het meergemelde roode ſchuim gepaard. Eindelyk was hy des namiddags om vier uuren zoo verre gevorderd, dat men hem met eenen beſlooten wagen

naar zyn huis, en hem voorts in een warm bed bragt, waarin hy den volgende nacht wel sliep. Agt dagen na dit gevaarlyk ongeval, wandelde hy wederom op straat, als uit den dood verreezen.

Den wakkeren Chirurgyn *J. Croesbeck*, die ons van deeze gebeurtenis en zyne handelwyze een zeer omstandig en naauwkeurig verhaal, uit het welke het bovenstaande getrokken is, heeft medegedeeld, is de gouden Medaille ter hand gesteld.

XI.

Ongelukkiger slaagde men op denzelfden 14den April te Amsterdam, alwaar des nachts, tusschen twaalf uuren en half een, op de lange heutgracht, een Portugeesch Jood, *Jacob Belifante Cohén* genaamd, (sedert eenigen tyd zeer droefgeestig) in het water viel, en zonder teekenen van leven 'er uitgehaald, door *Moses Zadok* te bedde gelegd, op beide de armen adergelaaten, tweemaalen met gemeene Klisteeren en eens met eene van een afkooksel van tabak en lyn-olie toebereid, geklisteerd, langs den rug met brandewyn en zout gewreeven, daarna in twee dekens gerold en dus

ver-

verwarmd, na meer dan een uur arbeidens, weder zoo verre tot kennis gebragt was, dat hy zich oprichtte en om koffy vroeg, doch vervolgens weder in krachten afnam, en omtrent half vyf uuren ſtierf.

Moſes Zadok, die aan onze vereischten voldaan heeft, (om naamelyk een Drenkeling, waarby geen tekenen van leven beſpeurd wierden, weder geheel tot zichzelven te brengen,) is ook met onze gouden Medaille begiftigd.

XII.

Te Westzaandam, den 27ſten April 1778, des avonds omtrent negen uuren, viel *Roelof Nieuwenhuis*, knecht van den Heer Burgermeester *Abraham van Broek*, oud twee- en twintig jaaren, terwyl hy bezig was om een' ſpyker te zoeken, waar aan hy zyn ſchuitje in een binnenhaventje agter een huis kon vast leggen, over boord van dat ſchuitje in het water. Hy ſchreeuwde, en zonk daarop aanſtonds in den modder. Zyn roepen wierd gehoord door *Marten Poel*, *Jacob Spyker*, en *Ferdinand Gottlieb Stolte*, knecht van den Chirurgyn en Apotheker *Wilhelm Philip Thummius*. Deezen gin-

gen in een ander ſchuitje, en na omtrent anderhalf kwartier uurs met haaken gezocht te hebben, hadden zy het geluk den Drenkeling optehaalen, dien zy in het naastbygelegen huis van den Heer *Hendrik Kuyper* bragten. Hier deden zy hun best om het ligchaam door beweging water te doen ontlasten, doch zulks niet gelukkende, liep *Klaas Kuyper*, zoon van den zo evengemelden *Hendrik Kuyper*, om den reeds genoemden Chirurgyn *Thummius* te haalen, die ook zonder tydverzuim zich naar den Drenkeling begaf. Aldaar komende vond hy hem op den grond liggen, terwyl de omſtanders nog aanhielden het ligchaam te bewegen. Het aangezicht was met ſchuim en modder bedekt, de oogen, mond en tanden ſterk geſloten, en zo min in de grote ſlagaderen als in de uiteindens der leden eenige beweging des bloeds of polsſlag te beſpeuren; zodat men hem voor dood hield. Meester *Thummius* liet aanſtonds de natte klederen van het lyf ſnyden, en deed toen op de *Vena baſilica* van den regter arm eene aderlating van een of twee oncen bloed, 't geen echter aanſtonds ſtolde, en ook weldra ophield te loopen. Terwyl hy de ader verbond, was een genoegzaam vuur aangelegd, en een hembd warm gemaakt, 't geen men den Drenkeling, nu van de natte

kle-

kiederen ontbloot, aandeedt, zo als ook een gewarmde jas. In dezen ſtaat rolde men hem in drie of vier wollen dekens, en plaatſte hem voor het vuur, dat ſterk wierd opgeſtookt. Men wreef met warme handen, en warm gemaakte doeken den onderbuik, den ruggegraat, en de zyden, zo als ook onder de voeten met een ſchuijer, om door prikkeling beweeging te verwekken.

De mond en tanden bleven ſtyf geſloten, 't geen verhinderde hem melk met olie, en nog een ander braakmiddel, 't geen men had klaar gemaakt, in te geeven. Ook kon men de Tabaksklisteerpyp, wegens eenig gebrek, niet gebruiken; weshalven de Chirurgyn *Thummius* beſloot een Kliſteer, beſtaande uit een aftrekſel van tabak te zetten, het geen ook van die goede uitwerking was, dat de Drenkeling met de Tabaksklisteer ook een goede hoeveelheid water en afgang loosde, waarom men ook dezelve nog eens herhaalde. Nu goot men hem een lepel vol van zeker klaar gemaakt drankje, met veel moeite, door den nog geſloten mond en tanden in de keel: hieröp kwam eenig ſchuim by den Drenkeling op den mond, en men bemerkte nu en dan eenige polsſlagen, waardoor den yver der helpers wierd opgewakkerd.

Men voer voort met wryven, en omtrent één uur begon de pols zich te verheffen, terwyl de lyder tevens in ſtilte geraakte. Ten twee uuren ſprak hy een enkel woord, doch weder in rust komende, ontwaakte hy ten vier uuren, wanneer hy over dorst klaagde, en een kopje koffy dronk, en op het geen men hem vroeg gepaste antwoorden gaf.

Den volgenden dag was hy zeer zwak, doch door de verdere goede behandeling van den Chirurgyn *Thummius*, welke door ons met den gouden Medaille beloond is, ſpoedig herſteld zynde, is hy wederom in zynen voorigen dienst getreeden.

XIII.

Te Amſterdam, den 30ſten April 1778, des namiddags omtrent vyf uuren, was *Cornelis Cornelisſen*, oud twaalf jaaren, op de Rapenburgergragt, voorby de Kattoendrukkery van den Heer *Guitard*, voor de Herberg de Kaap de Goede Hoop, van een vlot balken in het water gevallen. Een der Werklieden uit de gemelde Drukkery daarömtrent zynde, en ziende den jongen worſtelen om boven water te blyven, liep van de vlotten af, om een' haak te haalen: doch hier mede

te rug komende, was het kind reeds gezonken. *Pieter Thomas*, Karryder in dezelve Drukkery, met andere werklieden op het geroep toegeſchoten, deed hem de plaats aanwyzen, waar het kind gezonken was, welke ook uit eenige opkomende borrelingen kenbaar wierd. Hieröp zyn horologie aan eenen der byſtanders gegeeven hebbende, ſpringt hy van den ſteilen wal in het water, niet zonder gevaar van zyn eigen leven. Zyne eerſte poogingen om den Drenkeling te grypen, te vergeefs zynde, begeeft hy zich andermaal verder van den wal af, dieper onder het water. Na eene geruime poos, kwam hy wederom boven, met het kind aan de hand vast. Men reikte hem eenen langen ſtok toe, waarmede hy naar den wal getrokken, en dus met den Drenkeling uit het water gehaald wierd. Deeze had de oogen verdraaid, den mond met ſchuim bezet, zonder dat men eenig teken van leven in hem konde beſpeuren, terwyl de omſtanders hem voor dood verklaarden. Men bragt hem echter in de gemelde Herberg, leide hem voor een vuur, en rolde en ſolde hem, by aanhoudendheid. Nadat hy hier door een gulp water had overgegeeven, goot *Pieter Thomas* hem een weinig brandewyn in de keel, waar op een ſterke braaking, en allengskens zyn volkomen herſtelling volgde

Men

Men kan begrypen welk een genoegen het ons baarde, den braaven *Pieter Thomas*, die zich zelven gewaagd had, om zynen medemensch den dood te ontrukken, met den zynen geredden Drenkeling in onze Vergadering te zien, te meer toen hy, schoon een arbeidsman, geen geld, maar den gouden Medaille tot een gedachtenis begeerde, welke wy hem met blydschap gegeeven hebben.

XIV.

Den 6[den] May 1778 had *Jacobus Ruitenburg*, oud twaalf jaaren, het ongeluk, voor een Timmerwerf aan den hoogen Rhyndyk, onder Hazerswoude, in den Rhyn te vallen, het geen door zekeren *Willem Breckland*, te Koukerk woonende, van de laage zyde gezien wierd; op wiens geroep *Jan Paulus*, knecht op de Timmerwerf, met een' langen haak kwam toeschieten, en Oostwaards opvischte, doch te vergeefs. *Gerrit Hogeveen*, een oud man, die mede op het gerucht was aangekomen, vischte Westwaards, en had het geluk den Drenkeling (die nu omtrent een halfuur in het water gelegen had, en van elk voor dood gehouden wierd) aan den wal te haalen; waarop *Jan Paulus* hem in een leeren schootsvel naar

zyn

zyn huis bragt. Hier ontkleedde hy hem ten eersten, lag hem voor een vuur, van krullen en spaanders opgestookt, en wreef hem met warme doeken. Hiermede was hy mogelyk agt of tien minuuten bezig geweest, toen de jongeling een gulp water overgaf. Hieröp goot hy hem een weinig genever in den mond, het geen, onder het geduurig wryven herhaald zynde, van dat gevolg was, dat de Drenkeling allengskens meerder tekenen van leven gaf, die men het eerste in de vingeren en armen ontdekte. *Jan Paulus* koesterde hem den volgenden nacht in zyn eigen bed, daar hy ook nog water overgaf. Hy was niet voor den tweeden dag in staat, met zynen Vader naar Hazerswoude te vertrekken. *Jan Paulus* heeft de gouden Medaille begeerd, en aan zekeren *Jacob Bengelsdyk*, voor zyn getrouwe hulp, een gouden dukaat uitgekeerd.

XV.

Te Bollingawier, gelegen onder het Dorp Nykerk in Oostdongeradeel, in de Provintie van Vriesland, den 30sten May 1778, wierd *Jan Jitzes*, oud omtrent drie jaaren, in een sloot aan den weg in het water gevonden. *Antje Wytzes*, Huisvrouw van *Jitze Jans*, Moe-

Moeder van het kind, zulks vernomen hebbende, liep terstond derwaards, en sprong in de sloot om haar kind te redden. Zy kreeg het zelve spoedig en gaf het over aan *Fentje Thomas*, huisvrouw van *Tjerk Wytzes*, welke, zo wel als andere daar by zynde Vrouwen, geen tekenen van leven in den Drenkeling bespeurde; zelfs niet na dat zy omtrent een kwartuurs daarmede gewerkt hadden, zo dat zy alle hoop om het leven wederom te verwekken, byna opgaven. *Klaas Ages*, Timmerman in het voorzeide Dorp, toen daarby komende, verzocht dat men het kind aan hem wilde overgeeven, en het op zyn schouderen gelegd hebbende, liep hy 'er nog een half kwartieruurs mede in 't ronde, onder welke loopen hy eenige beweging in het lichaam bespeurde, gelyk vervolgens ook eenige andere, hoewel zeer flaauwe levenstekenen zich begosten te vertonen. Toen bragt men het kind voor het vuur, en koesterde het zelve, waardoor het eerst aan 't overgeeven geraakte, en vervolgens geheel herstelde. *Klaas Ages* heeft de Premie ontfangen.

XVI.

Te Terheyde, een Zeedorp in het Westland

land, den 1sten Juny 1778, omtrent den middag, was het kind van *Willem Looy*, zynde een jongetje oud een jaar en elf maanden, voorover met het hoofd in een tobbe met vuil water gevallen, en door zyne Moeder voor dood daar uitgehaald. *Hendrik van der Water* leide het kind op zyn kniën, en poogde, doch te vergeefs, door ſchudden en wryven, daar in leeven te verwekken. Intusſchen had men gezonden om *Johannes Nieuwenhuizen*, Chirurgyn te Monſter, een klein kwartieruurs van daar woonende, welke, zo ſpoedig mogelyk by den Drenkeling gekomen zynde, de natte klederen deed uittrekken, en met de Tabaksklisteerpyp in het fondement blies. Hieröp nog geen beweeging beſpeurende, zette hy een Klisteer, uit zoete melk, boerenſtroop, oly en zout ſamengeſteld, waar op eene groote ontlasting van ſtinkende ſtoffen volgde. Toen weder met de Tabaksklisteer voortgaande, kwam 'er ontſpanning in de deelen, voornaamelyk in den mond, die te vooren ſtyf geſloten was. Vervolgens deed de Chirurgyn *Nieuwenhuis* eene aderlaating, prikkelde den mond van den Drenkeling, door middel van een veder in *Spir. Vini* gedoopt, blies dien Spiritus in den neus, en deed hem ook ruiken aan den *Spir. Sal. Armon*, wanneer tot vreug-

de

de van de aanſchouwers, en vooräl van de Moeder, het kind zo verre herſtelde, dat men het een braakmiddel konde ingeeven, 't geen van goede uitwerking was, en den Drenkeling geheel deed bykomen. De Chirurgyn *Nieuwenhuis*, heeft de gouden Medaille ontfangen.

XVII.

Te Amſterdam, den 9den Juny 1778. was de Huisvrouw van *Lourens Haye*, woonende op de Angeliersgragt by de Tichelbrug, in de blauhofsgang, 's avonds omtrent negen uuren; zonder tekenen van leeven uit het water gehaald, en door hulp van de Chirurgyns *Dirk Rikkels* en *Arnoldus Schut*, die daar mede tot elf uuren bezig geweest zyn, weder in het leven herſteld. De Chirurgyns hebben de Premie gedeeld, hebbende *Dirk Rikkels* een kisje met inſtrumenten, en *Arnoldus Schut* de zilvere Gedenkpenning ontfangen, en de eerste aan den laatſte het verſchil in geld goedgedaan.

XVIII.

Te Heinkenſand, op het Eiland Zuidbeveland, den 14den Juny 1778. op het Kasteel

Wa-

Watervliet, toebehoorende aan de Hoog Edele Welgeboren Vrouwe Douariere *de Perponcher*, was *Marinus Marinusse*, oud omtrent drie jaaren, zoon van *Marinus Daniels*, Tuinman aldaar, in tegenwoordigheid van den Hoog-Edelen Welgeboren Heer W. R. *van Tuyl van Serooskerken*, Heeren van Zuilen, en de genoemde adelyke Vrouwe, benevens eenige Dienstboden door des kinds Moeder, uit de Vest, die rondom het gemelde Kasteel ligt, voor dood uit het water gehaald; zonder dat men weet by wat toeval het daarïn gevallen was, nog ook hoe lang het daarïn gelegen had. By het uithaalen gaf men het met de volle hand eenige slagen voor de billen; en het loosde door den mond eenig water. *Cornelis de Lover*, Chirurgyn te Heinkensand, daarby gekomen zynde, vond het kind op de armen van den Heer *van Zuilen*. Men bragt hetzelve voor een maatig vuur, wreef het geduurende een half uur met warme doeken, en blies het toen, door middel van een Tabaksklisteerpyp, den Tabaksrook in het fondement, waarmede men ook een' geruimen tyd aanhield, dewyl men rommelingen in de ingewanden bespeurde. Kort daarna begon het kind zyn water te ontlopen, het kreunde, de pols openbaarde zich, en de natuurlyke warmte herstelde langzaamer-

hand. Eindelyk schreeuwde het vry luidruchtig, doch gaf geen bewys van kennis. Men lag het kind in een warme wolle deken, wanneer het in eenen natuurlyken slaap geraakte, die tot den volgenden morgenstond ten vyf uuren aanhield. Toen was het nog wat walgachtig, en gaf na verloop van een uur eenige slymstoffen over: waarna het zo volkomen frisch en gezond was, als eer dat het in het water viel. De Chirurgyn *de Lover* is met den gouden Gedenkpenning beloond.

XIX.

Twee bovenlandsche Arbeiders, werkende te Hoofdplaate, niet verre van Sluis in Vlaanderen, kregen des nachts, tusschen den 12den en 13den Juny 1778, in de tent of hut, daar zy zouden overnachten, met elkanderen geschil, het geen zo hevig wierd, dat een van hen zynen makker met eenig gereedschap eene zo zware wond aan het hoofd toebragt, dat hy nederviel en zo hy meende dood was, waarom hy, om de straf te ontgaan, zich zelven ging verdrinken.

Bartholomeus Cornelis Weygandt, Chirurgyn te Hoofdplaate na dat hy een uur te voren den

den gewonden perſoon verbonden had, was wederom gekomen om te zien of hy ook eenige zwaarder toevallen gekregen had. Een kwartieruurs daar geweest zynde, hoorde hy buiten de Tent roepen: „ hy heeft zich verdronken". Naar buitengaande, zag hy verſcheide menſchen zich ſpoeden naar de kreek, die niet ver van daar voorby de Hoofdſtal loopt. Hy verlaat voor dien tyd zynen lyder, en begeeft zich mede derwaards. Hy ziet den ongelukkigen genaamd *Willem Fitties*, oud omtrent drie-en dertig jaaren, reeds half op het land getogen, door *Johan Jensſen* en *Lokker Aefting*, beide Oldenburgers, die hem verder met een' haak, welke zy in zyn rok geſlagen hadden, uit het water haalden. Men kan uit het verhaalde beſluiten, dat de Drenkeling eenen zeer geruimen tyd in het water moet gelegen hebben; en het is derhalven geen wonder, dat het ligchaam ſtyf, onbeweeglyk en zonder eenig teken van leven bevonden wierd. Zie hier ondertusſchen wat de Chirurgyn *Weygandt* verrichtte, met dat gewenschte gevolg, dat deeze ongelukkige nog behouden wierd. Na dat hy het ligchaam, en vooräl het aangezicht, van het aanhangende ſlyk gezuiverd en het ſchuim van den mond gevaagd had, zag men een weinig bloed uit den neus loopen. Men opende met

moeite den ſterk geſloten mond, en de Chirurgyn blies zynen adem in denzelven, te gelyk het ligchaam wryvende, en daarmede omtrent drie minuuten aanhoudende. Hy ſtak met een prop, gemaakt van lang plukſel, by gebrek van een veder, de Sp. Sal. Vol. in de beide neusgaten. Vervolgens blies hy den tabaksrook in 't fondement, waarby men waarnam, dat de aars ſterk geſloten was; 't geen den Chirurgyn moed gaf. Echter beſpeurde men na dit alles nog geen leven. Doch wanneer hieröp een ader geopend was, waaruit eerst wel zeer weinig, maar door aanhoudend wryven tot vier of vyf oncen bloed ontlast wierd, gaf de Drenkeling het eerſte blyk van leven door eenen brullenden ſchreeuw. Toen liet Meester *Weygandt* hem opneemen en draagen naar de naastby gelegen Tent, dat juist dezelfde was daar de gewondde Makker lag; doch niettegenſtaande de redder ernſtig begeerde, dat men hem zoude inneemen, wilde men den man die de wond had toegebracht niet ontfangen. Men was dan genoodzaakt hem verder naar eene andere Tent te draagen, 't welk geſchiedde, terwyl men het aangezicht naar den grond, en het hoofd een weinig lager dan de beenen gehouden wierd. Onder het draagen liep een ſchuimend vocht

uit

uit neus en mond, het welk gepaard ging met een brullend geluid. Tusschen beiden deed de Chirurgyn het ligchaam nu en dan nederleggen, wreef den rug en uiterste ledemaaten, en drukte de ingewanden opwaards naar het middelrif, waardoor altoos, onder het aanhoudend geluid, meer schuim uit neus en mond geloosd wierd. Eindelyk kwam men aan de tweede Tent, waarin het ligchaam niet konde geplaatst worden, waarom hy twee bossen stroo, aan de Oostzyde der tent deed nederleggen, en daaröp den Drenkeling, die nu reeds kennis toonde, schoon hy nog niet sprak, plaatste. Men deed hem de onderklederen uit, en dewyl de ademhaling nog zeer moeijelyk was, wierd het laatgat wederom geopend, waaruit nu, zonder moeite, omtrent zeven oncen bloed getapt wierd, het geen van dat gevolg was dat hy begon te spreeken. Toen deed men hem drooge klederen aan, en liet hem op het stroo in de zonnestraalen liggen; waarna hy hem eindelyk een braakmiddel gaf, het geen deezen ongelukkigen volkomen herstelde. De Chirurgyn *Weygandt* heeft de gouden Medaille gekozen.

XX.

Te Amsterdam, den 30sten Juny 1778, des a-

 vonds

vonds ten zes uuren, was het kind van *Tjerk de Jongh*, oud omtrent zes jaaren, op de Baangragt, tusſchen de Goudblomſtraat en de Lindegragt in het water gevallen. Een jongeling, *Hendrik van Diemen*, ſprong mede in het water om het kind daaruit te haalen, 't geen hem gelukte met behulp van *Abraham van der Meulen*. Men bragt het ten huize van *Paulus Hildebrand*, Broodbakker in de Goudblomſtraat, alwaar men, om het kindt te verwarmen, het op den Oven leide. *Gysbert Baay*, knecht by den Chirurgyn *Pieter Uytermolen*, zyn Meester niet te huis zynde, wierd daarby geroepen, en nam den Drenkeling, die nog zonder eenig teeken van leven was, van den Oven. Hy trok aanſtonds de natte klederen uit, en liet ondertusſchen een deeken in den Oven warm maaken, waarin hy den lyder, nu van zyne klederen ontbloot zynde, op een tafel voor den warmen Oven plaatſte. Hy wreef den rug met *ſpiritus Vini*, en liet door een ſcheede van een mes in den aars blaazen: hier mede aanhoudende, kwam 'er eenige ontlasting van ſtoffen, waarna hy door een Tabakspyp den rook van Tabak in het fondement deed blaazen, en waarop een zwaare ontlasting van afgang volgde. Tusſchen beiden blies hy den Drenkeling, de mond toehoudende,

in

in den neus, om de longen uittezetten. Na dat hy op deeze wyze meer dan een uur gewerkt had, kwam 'er een weinig ſchuimend vocht met bloed uit den neus en mond, de natuurlyke warmte verſpreide zich allengskens door het ligchaam, en de omloop des bloeds herſtelde. De wakkere *Baay* deed toen eene aderlaating op den arm, 't geen de herſtelling verder bevorderde, doch van zwaare ſtuiptrekkingen gevolgd wierd, waarom hy Zuurdeeg onder de beide voeten leide. Na anderhalf uur begon het kind te ſchreijen en om zyne Moeder te roepen: men bragt het toen naar huis, alwaar het nog in den nacht ten twaalf uuren door zynen redder bezogt wierdt; die het, behalven een weinig koorts, waarvan het den volgenden dag ook herſteld was, zeer welvaarende bevond. *Gysbert Baay*, die kort daarna als Chirurgyn ten oorlog is gaan vaaren, heeft de goude Medaille ontfangen.

XXI.

Te Hoorn, den 10[den] July 1778, was een jongeling, genaamd *Gerrit Evertsz van Willige*, uit een ſchuit in het water gevallen. De ſchuit, door de beweeging van twee kinderen, die daar in waren, van daar gedreven zynde, ſpartelde

de Drenkeling eenigen tyd, doch zonk toen in het midden der Turfhaven. *Pieter Saal* en *Abraham Groenewout* een schuit genomen hebbende, visten met haaken en stokken, en hadden het geluk hem, schoon zonder teken van leeven, aan den wal te brengen. Met het een en ander was meer dan een kwartier uurs verloopen. Dezelfde Persoonen, die hem uit het water gehaald hadden, zetteden hem op zyn hoofd, en rolden hem over een vat, waardoor hy een weinig water loosde, en ook tekens van leven begon te geven. Zy gooten hem toen brandewyn in den mond, waar door nog meer water ontlast wierd. Toen bragt men hem by zyn Ouders, alwaar hy reeds in staat was, zonder hulp, naar bed te gaan, en daar hy verder herstelde. *Pieter Saal* en *Abraham Groenewout* hebben de premie ontfangen.

XXII.

Te *Rotterdam*, den 11^den^ July 1778, des Saturdags avonds, omtrent agt uuren, was *Frans Heligt*, Schippers jongen van *Jan van der Endt*, by het bolwerk in het water gevallen, en wierd, na eenig tydverloop, door middel van een' haak, van den grond opgehaald, en van een ieder voor dood gehouden; zynde geheel verbleekt

bleekt en koud, met geslooten oogen, en zonder pols of hartklopping. In een nabyzynde tapkelder gebragt, wierden hem door *Isaak Rosterk*, leerling by den Chirurgyn *Jan Hofman*, de gepaste hulpmiddelen toegediend. Ontkleed, verwarmd, en met brandewyn en zout gewreeven, waarby de borst door het wryven zagtelyk gedrukt wierd, begon hy de oogen te openen, als het eerste bewys van leven. Hieröp een weinig brandewyn in de keel gegoten zynde, kwam 'er eenig slymerig water uit den mond loopen, en ontdekten zich trekkingen in de armen en handen. Na eene aderlaating van zes of agt oncen, begon hy een benaauwd geluid te geeven. Een weinig in de keel gegoten brandewyn, doorgezwolgen zynde, deed hem een gedeelte water overgeeven. Het aanhouden der wryvingen, deed hem geheellyk tot zich zelven koomen, en een verstaanbaar geluid voortbrengen; wanneer hem wederom kleederen wierden aangetrokken, en hy instaat was, met zyn Stuurman naar zyn slaapsteê te gaan. Des anderendaags betuigde hy dien nagt zeer benaaud te zyn geweest, en nog eenige pyn en benaauwdheid in de borst te gevoelen Een zacht purgeermiddel deed de bedoelde uitwerking, en herstelde hem volkoomen.

Izaak Rosterk heeft de Gouden Medaille bekomen.

XXIII.

Te *Amsterdam* den 20sten July 1778, des avonds ten zes uuren, was een jongen van negen of tien jaaren, genaamd *Paulus Huyerman*, aan de Plantagiebrug over de Rapenburgergast, van de houtvlotten in het water gevallen en gezonken, en wierd, na een kwartieruurs daarin gelegen te hebben, door *Pieter Cramer* met den haak, op eene diepte van veertien voeten water, opgehaald, zonder tekenen van leven. Ten huize van *Grietje Scholten* gebragt en aldaar ontkleed, verwarmd en met warme doeken gewreeven, wierd hem ook door *Hendrik Silvester* met een pyp en mesfeschede den tobaksdamp in 't fondement geblaazen, alsmede brandewyn en oly in de keel gegooten, het welk 'er eerst weder uitliep, doch hem daarna aan 't braaken hielp. De beweging van de hand was het eerste teken van leven. De Chirurgyn *J. D. Körner*, 'er toevallig bygekoomen, deed hem eene aderlaating, waarby het bloed eerst druppelende, na het wryven van de neus en voorhoofd met azyn, driftiger begon te loopen.

De

De bygekomen Lyder, naar zyn Ouders huis gebragt, en aldaar in een warm bed gelegd, sliep dien nacht maatig, en bevond zig den volgenden morgen geheel hersteld.

Voor deeze redding heeft *Pieter Cramer* vier en *Hendrik Silvester* twee ducaaten, tot premie ontfangen.

XXIV.

Te *Amsterdam*, den 26sten July 1778, wierd *Hendrik Eggeman*, na in de Binnen-amstel beschonken in het water gevallen en voor dood daar weder uitgehaald te zyn, in het huis van *Jan Blom*, Castelein in de lammerenberg, op den hoek van de Bakkerstraat overgebragt, en door den Chirurgyn *Gerrit Willem Immerman* gered. Ontkleed en eenigen tyd met warme doeken, voornaamelyk langs den ruggegraat gewreeven zynde, gaf de Lyder, door een geringe ademhaling, bewys van leven; terwyl het bloed uit een geopende ader aan den rechterarm allengskens beter begon te vloeijen, en, na het opkoomen van bruizig schuim uit neus en mond, eenig water ontlast wierd. Een legplaats gereed gemaakt zynde, wierd de Lyder te bed gebragt, en begon den slaap te vatten, doch wierd tel-

kens

kens benaauwd wakker. Na het gebruik van een mengſel met poeder van *Ipecacuanha*-wortel, en een weinig water en melk, gaf hy een geheelen pot vol over. Nu eerst konde men van hem verneemen, waar hy t'huis hoorde. Met toeneemende benaauwdheid vermeerderde zyne warmte, aan die eener heete koorts gelyk, waaröm de aderlaating herhaald, en een klyſteer gezet wierd. Des avonds naar huis gebragt, wierd de bloedryke Lyder, naar het voorſchrift van een Geneesheer, nogmaals ruim adergelaaten, en buikzuiverende middelen aangewend. Hy had den volgenden nacht wel gerust, doch des morgens omtrent vyf uuren, over einde zittende om te ſpreeken, loosde hy twee zuchten en overleed.

De Chirurgyn *Gerrit Willem Immerman* heeft, tot premie, een kistje met de Inſtrumenten, tot redding van Drenkelingen geſchikt, nevens een zilveren Medaille ontfangen.

XXV.

Te *Delfshaven*, den 28ſten July 1778, was het kind van *Christoffel Meulman*, genaamd *Adriana*, en byna twaalf jaaren oud, des avonds ten half agt uuren in het water gevallen, en, nevens

nevens den tot hulp daarby ingeſprongen Vader, 'er weder uitgehaald, doch het kind zonder eenig teken van leeven bevonden. De Chirurgyns *Johannes Vreugdewater* en *Johannes de Jong*, ſtelden terſtond al het noodige ter redding in 't werk, en hadden het genoegen het kind ten negen uuren te zien herleeven. Deeze blydſchap was echter van korten duur, alzoo het kind twee uuren daarna overleed. Men ſchreef de oorzaak des doods voornamelyk daaraan toe, dat de maag, door een meenigte van allerlei voedſel even te vooren opgevuld, de ademhaling te zeer belemmerde.

De premie van zes dukaaten, is door de Chirurgyns *Johannes Vreugdewater* en *Johannes de Jong* gedeeld.

XXVI.

Te *Westzaanen*, den 30ſten July 1778, was het kind van *Cornelis Stam*, genaamd *Jakob*, oud drie jaaren en drie maanden, des avonds ten zeven uuren, op het Vrouwe-verdriet in 't water gevallen, en door zyn eigen Moeder, na verloop van byna een kwartier-uurs, daar weder, voor dood, uitgehaald. De toegeſchootene gebuuren, hadden reeds be-

gonnen

gonnen eenige hulp toetebrengen; en eene twyffelachtige beweeging bespeurd, wanneer de Chirurgyn *Anthonie van der Caay* 'er by geroepen wierd, die verder de vereischte middelen ter redding in het werk stelde, en, na verloop van ruim twee uuren, eenige circulatie bespeurende, en eene aderlaating deed van vier oncen, waaröp 'er meerder beweeging kwam, tot dat het kind, des nachts ten half twee uuren, een stuip kreeg, die echter spoedig afliep, en waarna het kind volkomen tot kennis kwam en weder begon te spreeken. Des anderendaags had hetzelve wat koorts, doch zonder verdere gevolgen.

Na verscheidene vrugteloos aangewendde poogingen, tot redding van Drenkelingen, eindelyk éénmaal geslaagd zynde, wierd aan denzelven Chirurgyn *Anthonie van der Caay*, de premie toegeweezen, die dan ook de gouden Medaille heeft ontfangen.

XXVII.

Te *Amsterdam*, den 8sten Augustus 1778, was een jongetje, genaamd *Joseph Peters*, in het water gevallen, en zonder eenig bewys van leven 'er weder uitgehaald, doch door de daarby

gekoo-

gekoomene helpers *Frans Kerkhooven*, *Pieter Weemeling* en *Diodatus Deutgen*, door middel van aanhoudende wryvingen, en den tabaksdamp, door de ſchede van een mes in het fondement geblaazen, wederom bygebragt en volkomen herſteld: waaröm ook de premie aan dezelve helpers in geld is toegeweezen, en zodanig verdeeld, dat door *Frans Kerkboven* drie dukaaten, door *Pieter Weemeling* twee dukaaten, en door *Diodotus Deutgen* één dukaat, zyn ontfangen.

XXVIII.

Te *Rotterdam*, den 15den Augustus 1778, kwamen, *Frans Krooswyk*, *Matthys de Bodt* en *Jan van Elen*, werklieden op de Wolwasſery van de Heer *A. Leers*, op het gejammer eener kermende Moeder, zynde de Vrouw van *Lourens Beugels*, op de Rottekade, toeſchieten, om haar aldaar verdronken kind, zynde zes jaaren oud, weder optevisſchen en waare het mogelyk te redden. Eene opborreling van lucht uit het water opkoomende, wees hen gelukkiglyk terſtond de plaats aan, alwaar zy het kind, door behulp van een langen haak van den grond naar boven haalden, doch zonder eenig bewys of hoop van leven. Het ſchudden

den van het ligchaam, met het hoofd naar beneden gehouden, deed eenig water uit den mond loopen. De wryvingen met warmen brandewyn over het geheele lighaam, en de tabaksdamp met een pyp in 't fondement geblaazen, alsmede van tyd tot tyd een weinig brandewyn in de keel gegooten, deeden het kind langzaamerhand by het leven en wederom tot kennis koomen: waaröp het zelve, naakt in wolle dekens gewikkeld en te bedde gelegd, door koesterende warmte verder geheellyk hersteld wierd.

De bovengemelde *Frans Krooswyk*, *Matthys de Bodt* en *Jan van Elen*, hebben de premie gelykelyk gedeeld, en yder twee dukaaten ontfangen.

XXIX.

Te *Amsterdam*, den 17den Augustus 1778, wierd de Chirurgyn *T. A. Casteleins* gehaald, ten huize van den Tapper *Hendrik Pier*, woonende op den Binnen-amstel, en vond aldaar een Drenkeling, *Magdalena Fackers*, oud zeventien jaaren, die pas te vooren, door *Hendrik Felderhoff* en zyn Vrouw, met behulp van een ladder, die hy in haare bovendryvende rokken had ingedraaid, uit het water opgehaald, en in gemelde Tapperswinkel was overgebragt.

Ge-

Gemelde Chirurgyn deed haar terftond de natte klederen uittrekken, droogde het ligchaam af met warme doeken, plaatfte haar in een wollen deken voor een bekwaam vuur, en ftelde nevens de wryvingen het Tabaksklyfteer in 't werk, terwyl hy haar ook eene ader opende. Drie of vier oncen bloeds ontlast zynde, gaf zy, fchuim en water over, nevens een bewys van leven. Het bloed tot tien oncen gevloeid hebbende, waarby hy haar wat brandewyn in den keel goot; hoorde men de longen als met een diepen zugt ademhaalen; en haar vervolgens een mond vol brandewyn in het aangezicht gefpooten hebbende, opende zy zeer verwilderde oogen, met een geluid van fchreeuwende ftuipen, vraagende waar zy zich bevond? Hieröp een theekopje vol olie en zuiker, en vervolgens water en melk gebruikt hebbende, geraakte zy aan 't braaken: waarna men haar drooge klederen aandeed, haar t'huis en te bedde bragt, gaande haar zuster nevens haar leggen, om haar te verwarmen. Zy klaagde zeer over benaauwdheid, ook nog na dat een klyfteer haar eenen ruimen ftoelgang verwekt had; waaräan zy nog eenigen tyd heeft gefukkeld. Ondertusfchen heeft de Chirurgyn *T. A. Castelyns*, tot Premie voor deeze redding, het kistje met inftrumenten en de zilveren Medaille ontfangen.

XXX.

Te Leeuwaarden, den 25sten Augustus 1778, by gelegenheid dat aldaar een Wimpel tot een prys wierd aangeboden aan het Jacht of Boeijer, die bevonden zoude worden het ſnelst te zeilen, gebeurde het dat een gezelſchap van vyftien perſoonen, des avonds ten zes uuren, met een Jachtſchip van *Alteborg* naar *Leeuwaarden* willende vaaren, naby eerstgenoemde plaats, door onbedrevenheid en vrees voor den wind, van hooger naar laager boord overvielen, en dus het Jacht doende omkantelen, allen in het water geraakten, doch gelukkiglyk gered wierden, op één man na, die in de eerſte verwarring niet gemist wierd, maar vervolgens wedergevonden, en uit het water voor dood op de wal gehaald wierd, en na vruchtelooze poogingen, van het draagen langs den weg en rollen op een ton, geduurende een half uur geene tekenen van leeven deed beſpeuren

Deeze Drenkeling, *Pieter van der Meulen* genaamd, zynde een Bakker op de Tuinen van voornoemde Stad woonachtig, wierd vervolgens op *Alteborg* in een huis gedraagen, uitgekleed, voor een vuur gebragt, en met een tabakspyp

in

in het fondement geblaazen, waarmede tot agt uuren aangehouden wierd, eer men eenig bewys van leven befpeurde, waarom men zulks voortzettede, tot de Drenkeling geheellyk begon te herleeven, die, te bedde gebragt zynde, in korte dagen herfteld wierd, en in ftaatwas zyn beroep wederom waarteneemen.

Gerrit Harmens, *Harmen Everts*, *Wouter Louwfe*, *Johannes Willems*, *Johannes Geerts*, *Ernst Louws en Wybe Jacobs*, allen binnen gemelde Stad en op 't Vliet aldaar woonende, welke gefamentlyk tot de herftelling deezes Drenkelings hebben medegewerkt, hebben ook de ontfangen Premie van zes dukaaten gedeeld.

XXXI.

Op den 30sten Augustus 1778, des avonds omtrent negen uuren, had het dochtertje van *Maarten Fontein*, genaamd *Marretje Fontein*, oud zestien jaaren, en woonende te *Krooswyk*, op het Wolfshoek, te Rotterdam, over een plank willende gaan, het ongeluk in 't water te vallen, wanneer zy, na een kwartier uurs daarïn gelegen te hebben, 'er voor dood uitgehaald, en in de naastfte herberg gebragt wierd.

De Breukmeester *Valentyn Haan* te Rotterdam, daarby gekoomen zynde, vond geene de minste teekenen van leeven, maar de oogen en mond gesloten, terwyl hoofd, armen en beenen, even slap by het lyf nederhingen. Hy opende haaren mond met den vinger, en blies 'er, door den zynen, adem in; wreef haaren tong met fyn zout, hield de geest van *Ammoniak-zout* onder de neus, en goot daarvan eenige druppelen, met water gemengd, in de keel: waarop hy haar voorover leide, en, na eenige bloedspuuwing, ook teekenen van leven by haar bespeurde. Een schoon hembd haar aangedaan, en de ruggegraat zeer sterk met brandewyn gewreven zynde, begon zy te spreeken: waarna zy, in eene wolle deken gewikkeld en door een stoof verwarmd, geheellyk bekwam. Te bedde gebragt, kreeg zy zwaare stuiptrekkingen, doch, na eene aderlaating en klysteer, ontlasting gekregen hebbende, geraakte zy in slaap, en ontwaakte den volgenden morgen met koorts en hoofdpyn, die echter niet aanhielden. Des anderen daags was zy wederom in staat om uit te gaan, en is volkomen hersteld.

De Breukmeester *Valentyn Haan* heeft de gouden Medaille bekoomen.

XXXII.

XXXII.

Te Amfterdam, den 6[den] September 1778, des namiddags ruim vyf uuren, is een Jongen van elf jaaren, genaamd *Johan Hendrik Schols*, by den ouden brug in het water gevallen, en na ruim vyf minuuten op den grond gelegen te hebben, opgehaald, zonder eenig teken van leven. In de naastbyzynde Herberg gebragt, wierd hy, door wryvinge en de tabaksdamp, door een gewoone pyp in 't fondement geblaazen, wederom bygebragt, en verder volkomen herfteld. De Heer *Cornelis Lely*, die deeze redding bevorderd heeft, heeft van de Premie voor de Maatfchappy afgeftaan.

XXXIII.

Te Amfterdam, den 7[den] September 1778, wierd de Vrouw van *Samuël Ramsbeek*, woonachtig in de Roozeftraat, des avonds ten half negen uuren, voor dood uit het water opgehaald, en, in dien ftaat, naar het huis van den Chirurgyn *Cornelis Maas* overgebragt, die, dus in zyn eigen wooning de hulpmiddelen ter redding gemakkelykst in het werk ftellende, het genoegen had, die Drenkeling, na aanhoudende poogingen, des nachts ten

vier uuren volkomen te zien herleeven; waarvoor aan gemelden Chirurgyn *Cornelis Maas*, de Premie der gouden Medaille is toegekend en ter hand gesteld.

XXXIV.

Te 's Gravenhage, den 14den September 1778, wierd een Jongetje van zes jaaren, genaamd *Adrianus van der Linden*, uit het Spuye voor dood opgehaald, en 's namiddags ten vyf uuren naar het huis van den Chirurgyn Militair *Jacob Meyer* overgedraagen, alwaar het zelve kind ontkleed, in een warm bed gelegd, met warme doeken met brandewyn gewreeven, en een klisteer gezet wierd, waarna de eerste tekenen van leven wierden waargenomen, door het openen der oogen en beweegingen van het ligchaam. Hieröp een weinig brandewyn en daarna eenige druppels van de *Spir. Carminativus* met wat Fenkelwater ingegeeven zynde, kreeg de Drenkeling van boven ontlasting, van een menigte water, slym en modder, zo wel als van de te vooren genuttigde koolspys.

Meerder tot zich zelven gekomen, begon hy te spreeken, en antwoordde op de vraagen, die

die hem, aangaande zyne Ouders en woonplaats, gedaan wierden. Na het aftappen van eenige weinige oncen bloeds, en het gebruiken eenige van warme Koffy, wenschte hy wat te rusten; geduurende den ſlaap echter, gaf hy nu en dan een ſchreeuw; en had reeds te vooren dikwils met de ſlinkehand naar zyn hoofd gegrepen en over pyn geklaagt. Onderzocht zynde, had men echter geene belediging uitwendig kunnen ontdekken.

Na eene herhaalde klyſteer en daar door bewerkte ontlasting, beſpeurde men eene merkbaare vermindering van krachten, waardoor dit kind dien zelfden avond ten negen uuren overleed.

De verdiende Premie is echter aan *Jacob Meyer*, Chirurgyn in het Regiment Zwitzerſche Gardes van zyn Doorl. Hoogheid toegeweezen, en hem de zes dukaaten, in geld toegezonden.

XXXV.

In de Meye, onder Bodegraven, wierd *Dirkje Velthuizen*, oud twee en een half jaar, zynde het Dochtertje van *Jan Velthuizen*, den 20ſten September 1778, voor dood uit het wa-

ter gehaald, en door den Chirurgyn *Willem Heesterbeek*, na drie kwartier uurs blaazen, door een tabakspyp in het fondement, en aanhoudend koesteren, weder te recht gebragt; waarvoor hy ook de gouden Medaille heeft ontfangen.

XXXVI.

Te Leiden, den 25sten September 1778, des middags ten half één uur, zat *Jan Hoezee*, Schoenmaakers baas, op de oude vest, voor een open raam te werken, wanneer hy door een meisje, dat in het voorbygaan twee holtsblokjes en iets zwarts op het water zag dryven, verzocht wierd deswegen onderzoek te willen doen; waaröp hy aan den wal komende nevens zyn Vrouw, wel de klompjes gewaar wierd, doch het andere niet kon onderscheiden; waaröp hy een haak gekregen hebbende, het onbekende ligchaam ophaalde, en toen bemerkte dat het een kind was, dryvende met het hoofd naar beneden, en alleen met de zwarte broek boven het water; zynde 'er, onmiddelyk vóór het ophaalen van den Drenkeling, een schip doorgevaaren, in welks zog hy waarschynelyk in deeze zonderlinge gestalte is medegesleept. Het knaapje was negen jaaren oud, en genaamd *Hendrik van Meteren.*

gen. In het huis van den gemelden *Jan Hoezee* gebragt, wierd 'er den Chirurgyn *Jacob van Starkenburg*, *Junior*, by gehaald, die den Drenkeling ten eersten, ontkleed, voor een maatig vuur liet leggen, en 'er toen geen de minste tekenen van leven in ontdekte. Hy deed hem ten eersten sterk wryven met warm gemaakte doeken, in azyn en gemeen zout gedoopt, voornaamelyk langs den hals, rug en lendenwervels; ook prikkelde hy hem, door middel van een pen, met de *Spir. Sal. Armon.* in den neus. Nu begon 'er een menigte bruischend schuim, zelfs door de sterke prikkeling met eenig bloed gemengd, uit neus en mond te persfen; waarna de Chirurgyn *Starkenburg* een ruime opening in de *vena mediana* maakte, met dat gevolg, dat 'er het bloed eerst traaglyk, en allengskens sterker, tot agt of tien oncen, door ontlaste. Hieröp de Tabaksklisteer gebezigd zynde, volgde een loozing van dunne stoffen; en agttien of twintig minuuten laater, bespeurde men by den lyder een verbaazende verandering. In de plaats van het doodsche bleeke gelaat, wierden nu de wangen hoog rood van kleur; hy sloeg de oogen, verwilderd, schielyk op en neder, en gaf op het onverwachtste een sterke gil. Hy had nog geen vermogen tot spreeken, door

de doodelyke benaauwdheid en de schielyke, kortstootende ademhaaling. Nadat hy echter eenig water met de *Tinct. Cast.* gebruikt had, loosde hy veel winden; de benaauwde ademhaaling wierd beter, en geraakte weldra in een natuurlyke gesteldheid; waaröp hy verder in een warm bed gekoesterd zynde, na een weinig koorts, allengskens volkomen genezen wierd. De Chirurgyn *Starkenburg* heeft de gouden Medaille verkozen.

XXXVII.

Te Zutphen, den 7[den] October 1778, gebeurde het des morgens ten elf uuren, dat *Willem Brus*, oud agt jaaren, zynde het zoontje van den Poortier *Gerrit Brus*, onder het grypen naar zyn' hoepel, die by de Stads Koornmolen in de rivier de Berkel gevallen was, 'er in stortten. Hy schoot ylings naar den grond, terwyl dit een kind van zes jaaren dat met hem speelde, op een kinderachtige wyze aan een' oud man daaromtrent verhaalde, die 'er kennis van gaf aan den wachtmeester der gemelde Molen, die, na dat men de schuttingen had laaten zakken, zo laag mogelyk afklom, in het water keek, en het knaapje onder op den bodem ontdekte; waarna hy het, door middel van

van een' haak, voorzichtig ophaalde, wanneer niemand in hetzelve eenig teken van leven befpeurde, zynde de oogen, gelyk men het gemeenelyk noemt, reeds gebroken. De Chirurgyn *Christoffel Emond* 'er by gehaald zynde, liet het kind ten zynen huize overbrengen, terwyl hy, onder de overigen omftanftanders, zekeren *Gerhardus Wilkes*, mede een Chirurgyn, verzocht hem by deezen Drenkeling te willen helpen, waartoe deeze ook ftraks bereid was. De Drenkeling, in een klein vertrekje voor een warmen Kachel geplaatst, wierd fpoedig ontkleed, langs hals en borst met warme *Spiritus* gewreeven, en de *Spir. Sal. Armon.* onder den neus gehouden, ook hier mede het aangezicht gewasfchen, waaröp zich by den lyder eenigen trekking in de leden openbaarde, en hy vervolgens een gil gaf; waarna alle levenstekenen weder ten eenemaal verdweenen. Nu plaatfte men hem, in een gewarmd bed, voor den gemelden kachel, en wreef hem het gantfche ligchaam met warme baaye lappen, 't geen echter yskoud bleef; tot allengskens eenige waterächtige ftoffen, met fchuim en bloed gemengd, uit den mond vloeiden, en men vervolgens eenige ademhaaling befpeurde, wanneer men befloot een aderlaating op den rechter arm te doen, waardoor

door zich eenige oncen bloeds ontlastten. Na een aanhoudende koestering van wel twee uuren, geraakte de lyder aan het uitwaasſemen en tot zyn natuurlyke warmte: vervolgens gebruikte hy, van tyd tot tyd, een weinig warme koffy, en wierd des avonds ten agt uuren, naar zyns Ouders wooning gebragt, daar hy, na een' ongerusten nacht en een' ſterken afgang in den morgenſtond, allengskens geheel herſtelde. De Chirurgyn *Emond* heeft de gouden Medaille ontfangen, en de helft der waarde daarvan uitgekeerd aan den Chirurgyn *Wilkes*, dien wy, wegens zyn aangewende vlyt en yver, in dit en verſcheide voorgaande mislukte gevallen, ter verdere aanmoediging, met onze zilveren Medaille beſchonken hebben.

XXXVIII.

Te Westzaandam, den 9den October 1778, des avonds ten zeven uuren, viel *Petrus van Gogh*, oud ruim veertien jaaren, iets langs den wal zoekende, in het water. Hy had 'er, na het algemeen getuigenis, wel drie kwartier uurs in gelegen, eer hy 'er, geheel verkleumd, verſtyfd, opgezwollen, en als levenloos wierd uitgehaald. Men trachtte hem door ſchudden, rollen, en by de beenen te houden, van het ingezwolgen water te ontlasten; doch al-

les

les vruchteloos, wanneer men hem ten huize van den Chirurgyn *Jean Jullien* bragt. Deeze kon by hem noch polsſlag, noch ademhaaling gewaar worden. De leden waren geheel verſtyfd, de vingers krom, en haakswyze in elkanderen ſamengetrokken; het aangezicht was blaauw; de tong hing uit den mond, en het geheele ligchaam was vervaarlyk opgezet. Van de natte klederen ontſlagen, in een warm hembd, en vervolgens in een warme wollen deken gewikkeld, en met een dikke ſlaapmuts op het hoofd, wierd de lyder op een' ſtoel, met de voeten op een heete ſtoof, geplaatst. Nu wierd hem, met heetgemaakte doeken, de borst, buik en ruggegraat zacht en langzaam gewreeven. Men poogde hem laauw water met zout in te geeven, doch dit kon niet geſchieden, dewyl, geduurende de gemelde behandeling, de tong des Drenkelings in den mond geſlipt, en de tanden zeer ſtyf op elkanderen geſloten waren. Men bragt toen, met eenig geweld, door middel van een lepel, het bovengenoemde vocht tusſchen de tanden in den mond, hetgeen 'er geduurig weder uitvloeide. Terwyl men met wryven bleef aanhouden, en het ingieten van laauw water herhaalde, gebeurde het eindelyk, dat eenige korrelen zout

in

in de keel schooten, het geen zodanig het strottenhoofd prikkelde, dat de Drenkeling een flaauwe kuch gaf, op welk oogenblik zich de eerste beweeging in de pols ontdekte, en men by hem eenige neiging tot braaken gewaar wierd. Men goot hem toen, by aanhoudendheid, laauw water met zout in de keel, waaröp hy geweldig begon over te geeven, de oogen open deed, verwilderd rondöm zag, en met een flaauwe stem zeide: *dat ligt!* Hoe meerder vochten hy, ondertusschen, door braaking, loosde, hoe meer hy tot zichzelven kwam. Na dat men vyf kwartier uurs met hem bezig was geweest, was hy volkomen by zyn kennis, hoewel zeer afgemat; waaröp men hem te bedde bragt, en met een maatige warmte koesterde. Na een' vry gerusten slaap, en een' sterken stoelgang, door een voorgeschreven middel bevorderd, bevond hy zich den volgenden dag genoegzaam hersteld, en genoot sedert een gewenschte gezondheid. Wy hebben den Chirurgyn *Jullien*, met veel genoegen, voor deeze redding, den gouden Medaille ter hand gesteld.

XXXIX.

Te Amersfoord, den 27sten October 1778, des

des voormiddags ten elf uuren, zag *Johannes Biesce*, over de haviksbrug gaande, iets in het water dryven, het geen hy eerst voor oude lappen hield, doch naderhand, toen 'er een armpje bovendreef, bemerkte dat het een Kind was. Hy begaf zich toen eenige schreden verder, daar het water minder diep was, sprong 'er in, en haalde 'er een Kind uit, zonder eenig teken van leven, het geen hy toen herkende voor het Zoontje van *Lodewyk Krayenburg*, oud omtrent zes jaaren, hebbende ten minsten wel een kwartier uurs in het water gelegen. De Drenkeling wierd door den een en ander, met het hoofd omlaag, gedraagen naar het huis van zyne Ouders, daar de Heer *Jacobus Both Hendrikſen*, Raad in de Vroedschap, Med. en Stads Dokter, hem deed ontkleeden, en, na een aanhoudende wryving en koestering, op den schoot zyner Moeder voor een goed vuur geplaatst, met blydschap het knaapje weder tekenen van leven zag geeven, en vervolgens volkomen herstellen; ter gedachtenis van welke redding zyn WelEd. Gestr. ook onze gouden Medaille heeft verkozen.

XL.

Te Rotterdam, den 11den November 1778, des

des avonds ten half negen uuren viel *Hendrik van der Stroom*, oud negentien jaaren, van zyn Vaders Schip, liggende in de Kolk, terwyl hy een touw vast maakte, in het water, en zonk onmiddelyk naar den grond, vermits hy niet kon zwemmen. Zyn broeder, op dien plomp aankomende, ſtruikelt misſchien over het een of ander, dewyl het zeer donker was, en valt mede in het water. Hieröp komt de Vader toeſchieten, en heeft het geluk den laatſten uit het water te helpen, niet weetende dat 'er de eerſte was ingevallen; doch de geredde, zo dra hy boven water is, zegt. „ Myn broeder is ver„ dronken". Nu ging elk met haaken aan het visſchen, en men haalde ook den eerſten op, doch zonder eenig teken van leven, zynde hy zeer paarsch en opgezwollen. Men zond om de Chirurgyns *H. van Schaardeburg* en *F. Vigouroux*, doch deezen niet t'huis zynde, kwam de knecht en neef des laatſten, *François Vigouroux*, het eerſte by den Lyder, en bezorgde dat hy in een nabygelegen huis gebragt wierd, daar hy hem aanſtonds van de natte klederen ontdeed, in wollen dekens voor het vuur nederlei, en vervolgens een ader opende, wanneer zich eenige tekenen van leven vertoonden. Nu kwamen 'er de bovengenoemde Chirurgyns by, die, den Lyder zeer benaauwd vindende, ge-

lasten

lastten dat men ten eerften wryvingen en de tabaksklifteer zou in het werk ftellen, het geen pas gefchied was, of hy geraakte zo geweldig in beweeging, dat vier menfchen hem naauwlyks vast konden houden. Na de herhaaling van de tabaksklifteer, en het prikkelen in de keel, kwam 'er eenige ontlasting; echter bleef hy nog al zeer woelende en luid fchreeuwende, het geen aanhield tot half elf uuren, wanneer hy een weinig tot ftilte geraakte, en zyn' Vader en Broeder begon te herkennen, en tegen dezelven te fpreeken. Dewyl hy nog geduurig over benaauwdheid klaagde, en vol van pols was, gaf men hem een' verkoelenden drank, en deed nog een ruime aderlaating, het geen hem allengskens merkelyk deed bedaaren, zo dat hy den tweeden dag in redelyken welftand is vertrokken. De Vader verzekert dat de Drenkeling wel een half uur in het water heeft gelegen, en deeze getuigde volftrektelyk onbewust te weezen, van alles wat 'er met hem gebeurd was. Wy hebben aan den Jongen *François Vigouroux*, die den Lyder tot zo verre behandelde, dat hy de tekenen van leven gaf, op zyn verzoek, en met volkomen bewilliging van de beide Chirurgyns *H. van Schaardenburg* en *F. Vigouroux*, onze gouden Medaille doen ter hand ftellen.

XLI.

Te Rotterdam, den 11den November 1778, des avonds ten tien uuren, viel de Stuurman *Fredrik Maggiels*, oud zeven- en twintig jaaren, terwyl hy over een plank naar zyn Schip liep, leggende op 't Wolfshoek, in het water. Het weer was onstuimig, en het water kabbelde sterk, zo dat men niet kon ontdekken waar de reeds gezonken Drenkeling te vinden was: echter wierd hy, na een kwartieruurs zoekens, voor dood opgehaald, en in een naby gelegen Herberg gebragt, alwaar *Andreas Haan* hem achteröver voor een maatig vuur liet nederleggen, en hem eenige droppels *Spir. Sal. Armon.* in den neus goot; ook deed hy hem uitkleeden, en in een wollen deken wikkelen, waarna hy hem weder eenige droppels van de genoemde *Spiritus* in den neus, ook, met water gemengd, in de keel liet vloeijen, en hem voorts een weinig op zyde keerde, toen met fyn zout en brandewyn langs den rug en leden wreef, en eindelyk een weinig brandewyn in den mond goot; alles met dat gevolg, dat zich de levenstekenen, eerst met flaauwe trekkingen aan de borst, en vervolgens al sterker opdeeden; wanneer zich ook het bruis op den

mond

mond liet zien, en hy eindelyk, schreeuwende en brullende, overëind sprong, en zich zo geweldig en woedende aanstelde, dat vyf menschen hem naauwlyks konden meester worden. Dus moest men ruim een uur met hem worstelen, eer men hem voor het vuur kon nederleggen, waar men hem eenige Tabaksrook in het ligchaam bragt, en hem eindelyk merkelyk zag bedaaren. Nu op een stoel by het vuur geplaatst zynde, en een voorgeschreven tinctuur gebruikt hebbende, loosde hy een verbaasde hoeveelheids water, het geen hem veel lucht gaf; wierdt vervolgens te bedde gebragt, geraakte in een' gerusten slaap, en is, na eene aderlaating den volgenden morgen, volkomen hersteld. *Andreas Haan* heeft de gouden Medaille ontfangen.

XLII.

In 's Gravenhage, den 12den November 1778, des middags ten één uur, viel *Cårel Veldman*, oud ruim veertien jaaren, van een praam, op de nieuwe Haven liggende, in het water. Hy had 'er byna een kwartieruurs in gelegen, toen hy, zonder levenstekenen wierd opgehaald; waarop den Chirurgyn *Jacob Meyer*,

met eenige anderen, hem het onderste boven hield, om, ware het mogelyk, hem van 't ingezwolgen water te ontlasten. Vervolgens in een nabygelegen huis gebragt en ontkleed zynde, stelden, nevens den genoemden Chirurgyn *Meyer*, ook de Chirurgyn *Ulrich Frey* en *Machiel Keizer*, hunne vereënigde pogingen, tot redding van deezen ongelukkigen, in het werk, zo door het inblaazen van rook, als door het wasschen met warmen brandewyn, het wryven met warme doeken, en het houden van de *Spir. Sal. Armon.* onder den neus, met dat gevolg, dat zich, na ruim een kwartieruurs, de eerste tekenen van leven ontdekten. Men deed hem vervolgens eenigen brandewyn, en, laater, een kommetje koffy gebruiken, en in een warm bed koesteren; ook opende men hem, op raad van den Heer Dokter *Haselman*, een ader. Hy is nog dien avond naar zyns Vaders wooning gebragt, en was den volgenden dag volmaakt wel. *Ulrich Frey* heeft de gouden Medaille ontfangen, en daarentegen aan *Jacob Meyer* en *Machiel Keizer*, elk twee gouden dukaaten uitgekeerd.

XLIII.

Te Amsterdam, den 18den November 1778, des

des namiddags ten vier uuren, wierd *Petronella Schoonberg*, oud zeventien jaaren, op Rapenburg, zonder levenstekenen uit het water gehaald, en gebragt ten huize van den Chirurgyn *Claas Kuiper*, die haar deed ontkleeden, voor een maatig vuur plaatfte, haar met doeken in brandewyn nat gemaakt wreef, de tabaksklifteer in het werk ftelde, het aangezicht en den mond met *Spir. Vini* en *Spir. Sal. Armon.* wiesch, na het ontlasten van water en de eerfte ontdekking van eenig leven, haar een ader opende, en toen 'er, eerst al fypelende, vervolgens fterker vloeijende, omtrent zes oncen door ontlast waren, dezelve weder digt maakte, haar toen eenigen brandewyn met *Spir. Salvol.* in den mond goot, het geen zy doorflikte, wat laater haar de warme klederen, door een Dienstmaagd uitgetrokken, aantoog, zynde nu reeds twee uuren met haar bezig geweest, en, vermits zy over koude klaagde, haar vervolgens tusfchen wollen dekens te bedde lag, en eindelyk een verwarmend drankje liet gebruiken, waaröp zy in de rust en aan het zweeten geraakte, en voorts geheel herftelde. De Chirurgyn *Kuiper* heeft, ook voor dit geval, de gouden Medaille verkozen.

X L I V.

Te Rotterdam, den 24ſten November 1778, was *Jansje van Leeuwen*, oud tien jaaren, zynde het dochtertje van *Johannes van Leeuwen*, in een ſloot, tusſchen de banket- en pannekoekſtraat gevallen, en wierd 'er, zonder eenig bewys van leven, uitgehaald door *Hermanus Herts*, die haar naar zyn eigen huis bragt, aldaar het ligchaam wreef, brandewyn in den mond goot, en voor het vuur koesterde, met dat gevolg, dat hy de Drenkeling weder zag herleeven, waarom hy ook, voor deeze redding, de premie heeft ontfangen: echter wierd dezelve verder bevorderd en geheel voltooid door de yverige poogingen van den Chirurgyn *Nic. Hoykaas*, die de jonge Lyderes nog den volgenden dag een aderlaating deed, een Spaanſche vlieg op de borst zette, en door andere gepaste middelen tot haare voorige gezondheid wederbragt.

X L V.

Te Amſterdam, den 4den December 1778, des middags tusſchen twaalf en één uuren, wierd *Alida Kappelman*, Huisvrouw van *Andries Pieterſen*, op de Baangragt, tusſchen de

Roo-

Roozenſtraat en Roozengragt, voor dood uit het water gehaald, en in een' nabygelegen huis gebragt, alwaar de Chirurgyn *Hendrik Fredriks*, die ook onze gouden Medaille verkregen heeft, haar, na een' aanhoudenden arbeid van vyf kwartieruurs, met het blaazen van tabaksrook in het fondement, het wryven langs den rug en over den buik, en een aderderlaating, enz. weder tekenen van leven zag geven; waaröp hy met wryven en koesteren voor een maatig vuur, en vervolgens in een warm bed, bleef voortvaaren, tot dat de Drenkeling volkomen by zich zelven was, het geen echter byna vyf uuren duurden.

XLVI.

Te Amſterdam, den 9den December 1778, was *Chriſtina Schryver*, Huisvrouw van *Jan Bendert* oud zes- en vyftig jaaren, woonachtig in de laagte van de Kadyk, binnen de Scharbiersſluis in het water gevallen, en wierd naa verloop van een half uur, zonder teekenen van leven; door Willem Grasveld, Hendrik van Beek, Jan de Haas en Fredrik Matthys, daar uit opgehaald, en naar het daarby gelegen huis van Willem van Gameren overgebragt: wanneer de Chirurgyn *Claas Kuiper* 'er by

gehaald wierd, die de herſtelling des Drenkelings door de volgende middelen gelukkig bewerkte.

Ontkleed, in eene wollen deeken voor een matig warm vuur geplaatst, met in brandewyn met zout nat gemaakte doeken, langs den geheelen rug en buik gewreeven, en het aangezicht met brandewyn en vluggen geest van *Armoniac-zout* gewasſen zynde, terwyl tevens Tabaksklifteer aangewend, en vervolgens de *Vena mediaria* van den linkerarm geopend wierd, gaf de Drenkeling niet dan na anderhalf uur arbeids, het eerſte teeken van leeven. De tong met den vinger nedergedrukt, en dus eenigen brandewyn met geest van vlug zout gemengd, in de mond gegooten zynde, was 'er nog geen bewys van doorſlikking. De wryvingen en tabaksklifteer wierden aanhoudend voortgezet, waarna de Lyders op een ſtoel geplaatst, op nieuws adergelaaten, ook het zelfde geestryk vogt wierd in den keel gegooten, waaröp zy eenige winden loosde en beweeging tot overgeeven maakte.

Vervolgens in warme wolle deekens te bedde gelegd, begon zy te ſpreeken, en een hartverſterkend geneesmiddel te gebruiken, het

welk

welk de redding voltooide, die van half zes tot negen uuren geduurd heeft.

De Chirurgyn *Claas Kuiper*, die meermaalen zoo gelukkig geslaagd had, en by die gelegenheid reeds meer dan eenen gouden Gedenkpenning had ontfangen, heeft ter belooning voor deeze reis eene zilveren Medaille, nevens het kistje met de Tabaksklisteerpyp en verderen toestel, verkoozen.

XLVII.

Te 's Gravenhage, den 9den December 1778, des avonds ten agt of negen uuren, wierden *Pieter Prattenburg*, Chirurgyn van een Compagnie in 't Regiment van Zyn Hoogheids Guardes te voet, en *F. J. Hakkelblok*, gezél by den Mr. Chirurgyn *Cornelis Rietvelt*, geroepen by eene Drenkeling, zynde *Anna Margaretha Muntz*, Huisvrouw van *Johannes Geerhard*, en oud twee- en zestig jaaren, welke even te vooren uit het water voor den Hoek van Heemstede opgehaald, en voor dood, naar het huis van Jan Pontvuist op de Houtmarkt gebragt was.

Zonder eenige de minste tekenen van leven

bevonden zynde en reeds eenen geruimen tyd in het water gelegen hebbende, wierd zy ontkleed, en voor een vuur gelegd; terwyl men ondertusfchen een gewarmd bedde en eenige warme waterkannen vervaardigde. De wryvingen met brandewyn en zout, de aderlating, de inblaazing der lucht, en de *Spir. Sal. armoniac*: onder den neus gehouden, wierden naar behooren geduurende een half uur aangewend, eer men eenige levensteken konde ontdekken; waarna echter, onder het aanhoudend gebruik deezer hulpmiddelen, de levensgeesten begonden aantewakkeren, en de Lyderes, naa verloop van een uur, in krachten toegenoomen, haar verftand en uitfpraak wederom bekwam, en dus voor herfteld wierd gehouden: hoewel zy 's daags daarna is komen te overlyden.

De Chirurgyn *Pieter Prattenburg* en *F. J: Hakkelblok*, hebben de premie van zes ducaten te famen gedeeld.

XLVIII.

Willem Boefel, zoon van Willem Boefel, Schoolmeester te Tienhooven, en oud vyftien jaaren, was, op zaturdag den 9^{den} January 1779,

1779, des namiddags op ſchaatſen rydende, op eenen grooten en twaalf voeten diepen veenplas, door het ys in het water gevallen, en zonder eenig gerucht te maaken, al worſtelende onder het ys geſchooten.

Drie menſchen, door een jongetje van het geval verwitigd, ſpoedden zig ter redding, met behulp van een plank en haak. Een hunner, met den buik over den plank naar het gat voortgekroopen, had, tot vyf reizen met den haak onder het ys rondvoelende, niets kunnen ontdekken: doch het zelve rondom het gat, meerder aanſtukken gebrooken, en met den haak nogmaals rond gezogt hebbende, had hy het geluk den Drenkeling, na bykans een uur in 't water gelegen te hebben, aan den haak boven te haalen.

Men bevond geene de minſte tekenen van leeven. Het aangezicht was zeer paarsch, blaauw en gezwollen, de oogen half open, de mond openſtaande en de ledematen verſtyfd: waaröp men hem op den dyk en in het naastſte huis bragt, voor het vuur lag, en daarna op raad van anderen, met de beenen op de ſchouderen van een' man, en het hoofd omlaag hangende, den dyk wilde langs draagen.

De

De Chirurgyn *J. van de Water* daar by gekoomen zynde, deed hem terstond te rug brengen, en wederom voor een maatig vuur plaatsen; waaröp eenige beweging in de borst en het strotten hoofd bespeurd wierd. Hy sneed de natte kleederen af, als ook een dasje met een slootje, dat zeer geprangd om den hals zat; wreef het hoofd en den neus met geest van *Armoniac*-zout; zuiverde den mond, waar uit eene menigte bloedig slym vloeide, met warme melk en water; wreef de borst, rug en gewrichten met brandewyn, en ontlastte, door eene aderlaating op de *vena mediana* des rechter arms, agt of negen oncen bloeds: waaröp de lyder twee zwaare stuiptrekkingen kreeg, en daarna, allengskens tot zich zelven gekoomen zynde, water! water! uitriep, vervolgens over de koude klaagde, en eenige warme melk en water nuttigde. Hieröp, in drie dekens gewonden, naar zyns Vaders huis gebragt zynde, en aldaar in een gewarmd bed gelegd, dronk hy wat warm bier met zuiker, en rustte dien nacht redelyk wel. De drift der pols deed hem des Zondags een zacht uitwaassemend middel toedienen, waardoor hy volkomen herstelde, en des Dingsdags zyn Vader in zyn School-beroep weder behulpzaam was.

De gouden Medaille is aan den bovengemelden Chirurgyn te Tienhoven, *J. v. de Water*, ter belooninge toegezonden.

XLIX.

Te Olne by Maaſtricht, gebeurde het den 6den February 1779, dat drie kinderen van agt of tien jaaren, op den ſteenen muur van een Paardewed naby gemelde Dorp ſpeelende, een derzelven, met naame *Jean Laurent Rabier*, zoontje van den Geneesheer aldaar, en acht jaaren oud, met eenen ſtok een ysſchots willende voortſtuuwen, door het uitglippen van denzelven, van boven nederſtortte, en wel ras onder het ys geraakte; terwyl het water, door een beekje aangevoerd, aldaar op eenige plaatzen zes of zeven voeten diepte heeft. Een der ſpeelmakkers van den Drenkeling liep naar het Dorp om hulp, en ontmoette op den weg een Jongman, genaamd *André Belleflame*, zynde een timmermansknecht, en bezig een vensterraam naar een naby gelegen huis te brengen. Deeze onderrecht, van het geval, wierp zyn gereedſchap neder, vloog naar het Wed, en zag het handje van het kind voor een oogenblik boven het water uitſteeken. Hy trad terſtond in het Wed, en ging tot aan de okſels

toe

toe in het water, wanneer hy, rondzoekende, den Drenkeling onder een ysschots vandaan haalde en denzelven, zo wel door hem als door de twee makkertjes voor dood gehouden, in alleryl naar het huis der Ouderen, omtrent driehonderd schreeden vandaar gelegen, droeg.

Aan het huis gekoomen zynde, gaf het kind; (waarschynlyk door de ondergaane schuddingen, onder het loopen tot zichzelven gekoomen), een bewys van leeven, en vroeg aan zynen redder of hy verdronken was.

De Vader, een Geneeskundige zynde, deed het kind behoorlyke warmte, wryvinge en een glas wyn toedienen, 't geen verder van het gewenscht gevolg was.

Gemelde *André Belleflame*, die, door zich in het ys te begeeven, zyn eigen leven en gezondheid in gevaar gesteld heeft, heeft ter belooning eene zilveren Medaille en het overige der zes dukaaten, in gereed geld ontfangen.

L.

Te Delfshaven, den 8sten February 1779, des morgens ten half tien uuren, was *Jannetje Jans*

Jans Mandemaker, oud twee- entwintig jaaren, met een emmer water willende fcheppen, op de Kaai van de Voorhaven, met dezelve van boven in die haven geftort, zonder dat 'er iemand by tegenwoordig was, die ter hulp konde toefchieten. *Aart de Hartog* met eenige gereedfchappen, ter toetuiging van een fchuit op den kant van de Haven koomende, ontdekte het eerst twee op het water dryvende houte Vrouweklompen, en vervolgens den kruin van een menfchenhoofd, 't welk echter kort daarna niet weder gezien wierd.

De Drenkeling vervolgens door middel van een' haak, door gemelde *A. de Hartog* en *Frans van Kal* opgehaald zynde, zonder eenig teken van leven, wierd door dezelve in de Koornwynbrandery van den Heer Jacob Hugo van der Plas gebragt, terwyl men om byftand naar den Heelmeester Boomhouer had gezonden.

Deeze niet te huis zynde, kwam 'er deszelfs zoon *Henricus Boomhouer*, *Hendrik Lambertszoon*, en vond den Drenkeling vooröver op den buik liggende op deh rand van het aschgat van de Disteleerketel. Hy deed terftond haar op den rug leggen, van de natte koude kleederen ontdoen, en op een haaire kleed, dat

dat op een der distilleerketels warm gemaakt was, plaatsen; wryvende daarna den rug, lendenen, zyden, het hoofd en deszelfs slaapen, met warme doeken, met keukenzout, en met vluggen geest van *Ammoniac*-zout en hartshoorn; waarmede agttien of twintig minuten aanhoudende, hy eene flaauwe rommeling der buikingewanden gewaar wierd. Onder het aanhoudend gebruik derzelfde hulpmiddelen, ontdekten hy een' traagen polsslag, die allengskens vermeerderde, en van eene braaking van veel water, gemengd met de ingenomene voedselen, gevolgd wierd: waaröp hy haar van een drankje van Stoechasbloemen en Wynruit, met aftreksel van barnsteen, enz. liet gebruiken, het welk de gewenschtste uitwerking had, haare ligchaamsbeweegingen deed wederkomen, en haar, eerst onverstaanbaar, ô Godt! en daarna duidelyker, hoewel bedwelmd, deed uitroepen: waar is myn Moeder? De lyderes nog eenigen tyd voor het vuur gelaaten, en met warme doeken gewreeven zynde, wierd vervolgens in het haaire kleed met deekens omwonden, uit de Brandery naar de Zoutrafinaderey, alwaar zy werkte, overgebragt, en in een warm bed gelegd, alwaar men haar nu en dan een lepel vol van het gemelde mengsel, en tusschen beiden wat slappe thee en melk toediende.

Na den middag, zeer over drukking in de borst, en eene benaauwde ademhaaling klaagende, wierd haar eene ader geöpend, en eenige oncen bloeds afgetapt, alsmede een buikzuiverend geneesmiddel voorgeschreven, waardoor zy merkelyke verligting kreeg, en den volgenden dag, opzittende, in eenen redelyken toestand wierd gevonden, die haar eenen volkomene herstelling beloofde. *Henricus Boomhouer Hendrik Lambertszoon*, heeft ter belooning voor zynen arbeid de gouden Medaille ontfangen.

L I.

Te Amsterdam, op Dingsdag den 9den Maart 1779, des avonds omtrent tien uuren, was *Maria Neuburg*, Huisvrouw van Jan Alberts, oud zes- en vyftig jaaren op de Cingel, op de Appelmarkt, in het water gevallen, en zonder bewys van leven, kort daarna opgehaald. De Chirurgyn *Steven Wolters* 'er bygekomen zynde; terwyl men bezig was haar by de beenen het onderst boven te houden, en dus heen en weder te schokken, vond haar hoofd zo aanmerkelyk opgezwollen, dat de mutsband, benevens een Koraalen-ketting, zeer diep in den hals gedrukt, en moeijelyk los te snyden

waren. Hy deed de Lyderes van haare natte klederen ontdoen, en in een deken voor een goed vuur plaatſen; hy ontbond gemeen keukenzout in brandewyn, en wreef haar met dit geestryk en prikkelend vocht den ruggegraat en lendenen; en gebood den zoon des Drenkelings, de neus zyner Moeder digt te houden, en zo veel mogelyk, lucht in den mond te blaazen: terwyl hy met de handen, by tusſchenpoozing, de borst zachtelyk op en nederdrukte om de admhaaling te bevorderen. Na ruim twintig minuuten hier mede aangehouden te hebben, begon de lyderes tekenen van leven te geeven. De vlugge geest van *Ammoniac*-zout onder den neus gehouden, en de aanhoudende wryvingen, deeden haar geheel bekoomen. Na eene gedaane aderlaating in een warm bed gelegd, en daarna een laxeermiddel ingenoomen hebbende, kreeg zy ontlasting, en bragt den nacht onrustig door. Den volgende dag was zy zeer pynlyk in armen en beenen. Haare overgehoudene zwakheid vorderde verſterkende hulpmiddelen, die haar door een Geneesheer wierden voorgeſchreven, waaröp zy zich den 18den dezer maand in ſtaat bevond om naar haare eigen wooning overgebragt te worden.

De

De Chirurgyn *Steven Wolters* heeft de gouden Medaille tot premie ontfangen.

L I I.

Te Amſterdam, den 15[den] Maart 1779, wierd *Machiel Huizer*, oud zes- en zeventig jaaren, en woonachtig op het Olyfantspad buiten de Weesperpoort, als Drenkeling uit den binnenamſtel by de ſchutſluis opgehaald, en voor dood in het naastbygelegen huis van den tapper Jan Gros gebragt: wanneer de Chirurgyns *Anthony Hendrik Luning* en *Gerrit Jan Jasperz.* 'er ter hulpe by geroepen wierden. Deezen ſtelden terſtond de noodige middel en in het werk, en ontdekten, na een half uur bezig geweest te zyn, eene rommeling in den buik en flaauwe beweeging in den pols, als de eerſte tekenen van leven. Eene aderlaating in 't werk geſteld zynde, kwam 'er eene genoegzaame hoeveelheid bloeds, waarna de omloop vermeerderde, en de ligchaamsbeweegingen weder kwamen. Vervolgens in een warm gemaakt bed gelegd, kwam de lyder ook tot volkoomen kennis, doch wierd na eenige uuren koortſig; en den volgenden dag naar zyne wooning overgebragt zynde, overleed hy aldaar den derden dag na zyne redding.

De Chirurgyn *Gerrit Jan Jaspersz.* heeft de gouden Medaille bekomen, waarvoor hy de helft der premie, zynde drie dukaaten, aan zyn' Konstgenoot *Anthony Hendrik Leuning* heeft uitgekeerd.

LIII.

Te Edam, den 21ften Maart 1779, ten drie uuren des namiddags, wierd een kind van drie jaaren, genaamd *Esaie Visser*, na omtrent drie kwartieruurs uit zyn Ouders huis geweest te zyn, en dus onzeker hoe lang het in het water gelegen had, voor dood daaruit opgehaald, na dat een Vaartuig 'er overheen gegaan, en de Drenkeling, door het zuigen van het zelve, uit den modder achter het roer was komen opschieten. *Eldert Cornelis Butter* en *Gustavus Coertmeijer*, die het kind opgehaald hadden, deeden ook hun best, om hetzelve wederom het leven te doen bekoomen; neemende het eerst by de beenen, om het water te doen uitloopen; den sterk toegesloten mond en tanden met de vingers openende, om 'er wat brandewyn in te gieten; en hetzelve, t'huis gebragt, op een vaatje zachtjes over en weer rollende: waarna zy het kind uitkleedden, en 'er mede voor een goed vuur gingen zitten,

om

om het met een pyp in het fondement te blaazen, met warme doeken over den rug te ſtryken, en wederom wat brandewyn in den mond te gieten. Na met deeze laatſte middelen omtrent een half uur bezig geweest te zyn, beſpeurde zy de eerſte teekenen van beweeging in de borst, waarna de Drenkeling begon geluid te geeven, en, vervolgens in een warm bed gelegd zynde, langzaam verder bekwam, en in het leven herſteld wierd.

De Premie is hier op aan *Eldert Cornelis Butter* en *Guſtavus Coertmeijer* toegewezen, en de gouden Medaille door den eerstgenoemden ontfangen, die daarentegen drie dukaaten aan den laatſten heeft uitgekeerd.

L I V.

Te Delfshaven, den 2den April 1779, des namiddags ten één uur, was *Cornelis van Harten*, een Scheepmaakers jongen, oud omtrent dertien jaaren, door het voorbyvaaren van een Zeilſchuit, uit een boot, waarin hy zich bevond, overboord in de Schie gevallen, en aanſtonds gezonken, en niet dan na een kwartieruurs voor dood wederom opgevischt. De Chirurgyn *Johannes Vreugdewater* 'er by ge-

 koo-

koomen zynde, deed hem naar de Brandery der Heeren Mourits en van der Elst in Comp. overbrengen, ſchielyk ontkleeden, in een hairen kleed inrollen en voor een koolenvuur plaatſen; vervolgens de borst en ruggegraat met warmen moutwyn en gemeen zout wryven, het Tabaksklyſteer zetten, en met den vluggen geest van *Armoniac*-zout onder den neus en aan de ſlaapen van het hoofd wryven. Na een half uur hiermede gewerkt te hebben, kwam 'er eenig teeken van leven, en na een uur hier mede bezig te zyn geweest, kreeg de lyder kort op elkanderen vier ontlastingen. De klopping van het hart wederom waargenomen hebbende, opende de Heelmeester hem een ader op den arm, en verkreeg dus eenige oncen bloeds. Bygekomen zynde, wierd de lyder ten drie uuren naar huis gebragt, in een warm bed gelegd, en om 't uur een lepel vol van eene *Mixt. antipasmodica* ingegeeven; doch hy bleef buiten bezef en zeer ſtuiptrekkende, in een' onrustigen ſlaap, tot den volgenden morgen; wanneer hy, op het zien zyner Moeder, ſterk begon te weenen, en ſedert by volkoomen kennis bleef, en geheellyk herſtelde.

De Chirurgyn *Johannes Vreugdewater* heeft de gouden Medaille ontfangen.

LV.

L V.

Te Amsterdam, den 2^den^ April 1779, wierd *Joseph Carstens*, oud zes jaaren, op het Franschepad uit het water opgehaald, en, zonder eenig teken van leven, ten huize van den Distellateur *Jan Scholten*, gebragt; wanneer de Chirurgyn *Gysbert Viet* 'er by geroepen wierd, die den Drenkeling ontkleedde, voor een goed vuur bragt, eene aderlaating deed, en langs den ruggegraat met brandewyn deed wryven; waarop de lyder aan het overgeeven geraakte, en wederom tot zich zelven koomende, over pynen in de borst en rug klaagde.

Des anderendaags morgens, door gemelden Chirurgyn nevens een Geneesheer bezogt zynde, vond men hem met eene benaauwde ademhaaling en sterke braaking, waaröp hem andermaal eene laating en lavement toegediend wierd; het welk des avonds nog eens herhaald wierd, om dezelfde redenen; terwyl men ondertusschen eene zwaare kneuzing aan de geheele borst, en eene verbreeking der onderste ribben had waargenomen; waaröp de Lyder des nachts daaraan volgende is overleden.

De Chirurgyn *Gysbert Viet* heeft de Premie ontfangen.

LVI.

Te Amſterdam, den 3den April 1779, des avonds tusſchen zeven en half agt uuren, wierd de Chirurgyn *Antony Huſer* geroepen in den Oudenbrugſteeg, in het Wynhuis de Bruinvisch, by eenen Drenkeling, genaamd *Willem de Milde*, oud ruim vyf-entwintig jaaren, kort te vooren van een ſchuit in het water gevallen, en zonder tekenen van leven opgehaald.

Op een kamer gebragt, en voor een goed hout-vuur gelegd zynde, wierden den Drenkeling de natte klederen uitgetrokken, het verkleumd en verſtyſd ligchaam met warme doeken afgedroogd, en na het aandoen van een warm hembd, in een wollen deken gewonden; terwyl de wryvingen van het hoofd tot de voeten met brandewyn en *Spir. Sal. armon.* in het werk geſteld wierden. Na verloop van ruim een half uur beſpeurde men een bewys van leven, waarom men de konstbewerking voortzettede, eene aderlaating aan den arm in 't werk ſtelde, en dus na ruim twee uuren arbeids, den lyder gelukkig zag herſtellen.

De geredde Drenkeling, voor de vergadering

ring verſcheenen zynde, betuigde, by het inſchieten in het water zyne bewustheid en kennis behouden te hebben, tot dat hy den grond voelde, wanneer hy nog vermogen gehad had, den modder van zyn' mond en aangezicht met den hand afteveegen, doch dat hy toen zynen onvermydelyken dood beſpeurd, en zich aan God bevolen te hebben, was bezweeken.

De Chirurgyn *Antony Huſer* heeft de gouden Medaille verzogt en bekoomen.

L V I I.

Te Amſterdam, den 7[den] April 1779, wierd *Kaatje Hartog*, oud zeven- en vyftig jaaren en van de Hoogduitſche Joodſche Natie, voor dood uit het water opgehaald, en ten huize van Hartog Jonas, op Marken woonende, overgebragt zonder eenig bewys van leven.

De Chirurgyn *Claas Kuiper* 'er by geroepen zynde, vond haar reeds ontkleed, droog wollen goed aangedaan, en tweemaalen op den arm, dog zonder bloed te krygen, door eenen Salomon Davids adergelaaten.

Hy ſtelde terſtond de wryvingen met war-

me doeken met brandewyn en zout in het werk, vervolgens de tabaksklifteer, wasfende het aangezicht met brandewyn, en deed den geest van *Armoniac*-zout onder den neus houden; met welk alles één en een half uur doorgebragt zynde, de Drenkeling eene menigte vuiligheid ontlaste, en eenige beweging maakte. Vervolgens eene ader op den arm geopend zynde, wierden haar vyf oncen bloeds afgetapt, en de lyderes eerst op een ftoel gezet, en daarna te bedde gelegt, eene dofis van de *Rad. Ipecacuanha* ingegeeven, waarna zy ook wederom begon te fpreeken: doch des avonds daar aan volgende, is zy ten half tien uuren overleden.

De Chirurgyn *Claas Kuiper* heeft de gouden Medaille tot Premie bekoomen.

LVIII.

Onder de Banne van Sloterdyk, by de Slaatuinen, was, op den 5[den] May 1779, *Machiel Stok*, een Nuchter-kalverflager, in het water gevallen, en voor dood daar weder uitgehaald door Pieter Schuit en zyn Zoon Jan Schuit, geholpen door Joost Honfelaar en Willem Hardenberg. De Chirurgyn *Theodorus Elderbeek* 'er by gekomen zynde, trok hem, voor het

vuur,

vuur, de natte kleederen uit, en een droog hembd weder aan. Vervolgens hield hy hem den geest van *Armoniac*-zout onder den neus, ſtreek hem met de *Spir. Matrical*, ſtelde het Tabaksklyſteer en de wryvingen in het werk, en ontlastede eenige oncen bloeds door eene aderlaating. Het eerſte teken van leven, des nachts ten half twaalf uuren, wierd gevolgd van het opgeeven van modder uit den mond. Voortgevaaren zynde met de opgenoemde hulpmiddelen, gaf de lyder een halfuur daarna meerder water op, en bekwam geheellyk. Naderhand begon de lyder te ſpreeken, dronk wat water en melk, en verzogt om ſtil te moogen liggen; waaröp hy in ſlaap geraakte, en dus volkomen herſteld wierd.

De Chirurgyn *Theodorus Elderbeek* heeft de goude Medaille ontfangen.

LIX.

Te Abbekerk, een Dorp naby Medenblik, in Noord-holland, den 4[den] Juny 1779, was het kind van Rens Jansſe Groen, genaamd *Cornelis Groen*, oud drie jaaren, in het water gevallen, en ſedert een half kwartier uurs vermist. *Cornelis Hovenier* van Hoorn, en toen ter tyd ten huize van zyn' Zwager Pieter Cornelisſe Visſer te Abbekerk zynde, was op het

gejam-

gejammer der Moeder van dit kind koomen uitloopen, en vond hetzelve reeds door voornoemden P. C. Visſer uit het water opgehaald. De jonge Drenkeling, die onder het ophaalen uit het water nog een flaauwe blyk van leven vertoond had, en over een hek gelegen, een gulp water uit de keel geloost had, terwyl het bruisch op de lippen ſtond, had vervolgens het leven als geheel verlooren, en wierd met geſlootene oogen en ſlap neêrhangende Ledemaaten in huis gebragt, en in haast voor een vuur van ſtroo en ſtoppelen nedergelegen. Cornelis Hovenier, (onderregt door voornoemden Visſer, en deszelfs huisvrouw Tryntje de Boers, welke van tyd tot tyd de wryvingen met warme doeken in het werk ſtelde) ſtak terſtond een tabakspyp in het fondement; doch de inblaazing ſcheen de eerſte reis vruchteloos, waarom dezelve voor de tweedemaal herhaald wierd, toen het kind een wind door het fondement loosde, zonder eenig verder bewys van leven. Hierdoor evenwel aangemoedigd, hervattede hy voor de derdemaal de inblaazing, met dat gelukkig gevolg, dat het kind weder een wind loosde, overluid begon te ſchreeuwen, de oogen opendeed en geheellyk bekwam, en na verloop van twee uuren reeds weder op den been was. Naardien

dien de bovengenoemde P. C. Visser en zyn Huisvrouw van alle belooning voor hunnen arbeid, vrywillig, ten voordeele van *Cornelis Hovenier* afstand deeden, is aan denzelven de Premie van zes goude dukaaten uitgekeerd.

L X.

Te Amsterdam, den 12den Juny 1779, des morgens ten half vyf uuren, wierd op de Fluweele burgwal by de Varkenssluis, een persoon genaamd *Melgert Pruis*, oud zes- en dertig jaaren, voor dood uit het water opgehaald, na 'er eenige minuuten ingelegen te hebben, en vervolgens door de helpers Evert Kuiper, Jan van den Berg, Paulus de Winter, Abram van der Horst en Lambertus de Ridder, in het huis van den Tapper Hendrik van Riel overgebragt, en op een vat gelegd, om gemaklyker in het fondement geblaazen te werden: alwaar ook het tabaksklisteer onder het opzicht van den Med. Doct. P. SIEBELITZ in 't werk gesteld zynde, de eerste tekenen van leven wierden waargenoomen. *Gerhardus Sweerhoff*, behuuwd Zoon van den Chirurgyn Nicolaas Huisduinen, er bygekoomen zynde, wierd den lyder vervolgens ontkleed, het ligchaam afgedroogd, voor een maatig vuur

ge-

geplaatst, en met doeken in warmen brandewyn gedoopt gewreeven: waarna eene aderlaating van vier oncen met vrucht in 't werk gesteld wierd, de azyn tot prikkeling onder den neus gehouden, en eindelyk een lepel vol brandewyn by poozen in de keel gegooten; terwyl men met het wryven aanhield. Onder deeze bewerking opende de lyder eenige reize de oogen, terwyl de tanden zeer lang op elkanderen geslooten bleven en eenige herhaalde stuiptrekkingen bespeurd wierden. Meerder bekomen zynde, gebruikte hy een lepel vol brandewyn, en naderhand iets van een voorgeschreeven geneesmiddel. Hy wierd ten zes uuren reeds, als hersteld, naar huis gebragt, en heeft dien zelfden dag zyn werk, als Opkorter der vuilnis, weder waargenoomen.

De Premie is aan den Geneesheer *P. Siebelitz* en aan *Gerhardus Sweerhoff* te saamen toegekend; hebbende de eerste alleen de zilveren Medaille gekoozen, en voor het overige der halve Premie bedankt, en de laatste de zilveren Medaille en het overige der halve premie in geld ontfangen.

L X I.

Te Oostzaandam, den 29sten Juny 1779, des

des morgens ten negen uuren, was het dochtertje van Caspar Schouten, genaamd *Tryntje Schouten*, oud drie of vier jaaren, in het water gevallen, en wierd, na eenigen tyd daar in gelegen te hebben, door deszelfs Vader, daar weder uitgehaald. Men rolde haar op een ton en hing haar aan de beenen, zonder echter eenig bewys van leven te befpenren. De Chirurgyn *Willem Walrot*, die 'er by gehaald wierd, vond het ligchaam koud, het aangezicht blaauw, de ledemaaten verftyfd, en den aars byna ontflooten; terwyl men geen polsflag konde bemerken.

Behoorlyk ontkleed, afgedroogd, verwarmd, met warmen brandewyn en zout gewreeven, warmen adem in den mond en den tabaksdamp in den aars geblaazen zynde, en de geest van *Armoniac-zout* onder den neus gehouden, kwam 'er na drie kwartier uurs een weinig fchuimend water uit den mond, zonder eenig ander levensteken. Na verloop van weder een half uur, kwam 'er meerder ontlasting van klaar water, door braaking, en de pols begon flaauwlyk te beweegen. Kort daarna volgde ook ontlasting van onderen, en overgeeven van met water gemengde fpyzen. Men befpeurde allengskens meerder doorftraaling van het

bloed,

bloed; en, by het aanhouden derzelfde hulpmiddelen, begon zy ten twaalf uuren wederom te spreeken, gebruikte een weinig brandewyn, en wierd in een gewarmd bed gelegd, waaröp zy aan het zweeten raakte, en veel waterde. Des avonds, omtrent zes uuren, liep zy reeds weder met andere kinderen speelen, en is sedert volmaakt welvaarende.

De Chirurgyn *Willem Walrot* heeft voor zyne onvermoeide vlyt, den gouden Gedenkpenning ontfangen.

L X I I.

Te Amsterdam, den 29sten Juny 1772, des namiddags ten twee uuren, viel een kind van Pieter van der Mark, mede genaamd *Pieter*, en oud vyf en een half jaar, op de lauriergragt, in het water, en wierd door *Nicolaas Valjee* en *Fredrik Willem Nieuwman*, die op het gerucht toeschooten, door middel van een' haak opgevischt, en gebragt in de distellateurswinkel van Hendrik Bekkers. Het doodschynend kind ontkleed, in een deken gerold, en op een tafel gelegd zynde, stelde deeze beide helpers, bygestaan door *Hendrik van Egmond*, het tabaksklysteer en de wryvingen met zulk een gelukkig gevolg in 't werk, dat het kind na verloop

verloop van een kwartier uurs, door geschreeuw, het eerste bewys gaf van te leeven, waarop het door den bygeroepen Heelmeester *Caspar Brinkman* wierd adergelaaten, en naderhand geheellyk bekwam.

De Premie is onder de drie redders verdeeld; zodanig echter, dat *Nicolaas Valjee* voor de helft, eene zilveren Medaille en 't overige in geld; *Fredrik Willem Nieuwman*, anderhalve dukaat, en *Hendrik van Egmond*, een zilveren Medaille, en het overige der halve dukaat in geld ontfingen.

LXIII.

Te Nieuwendam, den 1sten July 1779, viel een jongeling, genaamd *Christiaan Willemsz. Clerck*, van een vlot, dat by de helling lag, in het water, en had 'er reeds eenigen tyd in gelegen; eer hy vermist wierd, en door het Scheepsvolk voor dood wierd opgehaald. De Chirurgyn *Jan Berger* 'er by gehaald zynde, plaatste den ontkleedden Drenkeling voor een goed vuur, wreef denzelven met gemeen zout, brandewyn en *Sp. Sal. Armon.* en liet den tabaksdamp in 't fondement blaazen. Derdehalf uur hier mede doorgebragt hebbende, zag men het eerste teken van leven, met allerhe-

hevigſte ſtuiptrekkingen, die echter naderhand bedaarden. Vervolgens wierd den bykomenden lyder een' ader geopend, een braakmiddel van de *Tartar. emeticus* met witten wyn ingegeeven, en daarna een' verzachtenden drank gebruikt, waardoor hy geheellyk herſtelde. De Heelmeester *Jan Berger* heeft hier voor de gouden Medaille ontſangen.

LXIV.

Te Amſterdam, den 9den July 1779, des namiddags omtrent vyf uuren, kwamen *Joſua Dup*, *Harmanus van der Horst*, *Pieter van der Wiel* en *Jacob Duſart*, op het gerucht dat 'er iemand op de bloemgraft in het water was gevallen, geſamentlyk ter hulpe toeſchieten, en haalden, door middel van een' haak, den Drenkeling op, zynde een jongetje van zes of zeven jaaren, genaamd *Klaas Kuytenbrouwer*, welken zy vervolgens in het huis van den Tapper Caspar Scheffers overbragten, en daaräan de vereischte hulpmiddelen, behoorlyk en gelukkig in 't werk ſtelden, terwyl het ligchaam aanmerkelyk was opgezwollen. Door beweeging der ledemaaten, wederom bewys van leven geevende, wierd 'er de Chirurgyn *Jan Willem Hols* by gehaald, die

het

het kind nog gehéel wezenloos, benaauwd en met ongeſtadige ademhaaling vindende, een ader opende, dog niet meer dan drie oncen bloeds konde bekoomen. De aanhoudende benaauwdheid en ſterke koorts, die 'er tegens den avond op volgde, deed hem de aderlaating hervatten, en bevond hy den lyder den volgenden dag verzwakt en lusteloos, met eene onwillige pis-afvloeijing en drukking omtrent den maagkuil, welke toevallen echter naderhand verdweenen.

Na de eerſte aderlaating had men den lyder een weinig brandewyn, en daarna boomoly en water ingeeven, waar door hy veel water en modder overgaf, met zwaar hoesten, waarna hy geheellyk is bygekoomen.

De Premie van zes gouden dukaaten, is voor deeze redding, door *Joſua Dup*, *Jacobus Duſart*, *Pieter van der Wiel*, en *Harmanus van der Horst*, gelykelyk gedeeld.

LXV.

Te Amſterdam, den 15den July 1779, des avonds tusſchen half negen en negen uuren, was *Cornelis van Houten*, zynde een Aalmoes-

 niers

niers- weeskind, op de Stads- buitencingel, tusſchen de Lootwitmaakerey en het pad van den Molen het Rottenest, in de ſloot gevallen en te grond gegaan.

Steven Seymonsbergen, daar voorby koomende, zag by het dryven van eenen hoed op het water, een menigte van menſchen op de kant van het water ſtaan, en een' man met een rotting in het water rond voelen. Vooröndërſtellende dat 'er een Drenkeling zyn zoude, trok hy zyne klederen uit, begaf zich in het water, zogt in den modder rond, en haalde den Drenkeling op, die van elk der omſtanders voor dood wierd gehouden. De Drenkeling wierd na de naast gelegen herberg, het laatſte ſtuivertje genaamd, overgebragt, en aldaar voorzichtig op een molvaatje gelegd en heen en weder gerold, waaröp hy veel water en modder door de keel kwyt raakte en wederom bewys van leven gaf. Behalven andere aangewende hulpmiddelen, wierd hem een weinig anys in den mond gegooten, en, door een daarby geroepen Heelmeester, eene ader geöpend. Het leven wakkerde hierdoor meerder op, en de lyder bekwam, doch bleef nog buiten kennis en ſpraak, en wierd, om het ſluiten der Poort,

in

in deezen ſtaat naar de Stad en naar 't Aalmoesniershuis gebragt, alwaar hy verder herſtelde.

Steven Seymonsbergen heeft den gouden Medaille tot Premie ontfangen, mits daartegen aan *Ary Hegman* en *Antonie Buyink*, als mede-redders, de helft der waarde in drie dukaaten uitkeerende.

LXVI.

Te Watering, den 16^{den} July 1779, was *Dirk Diershout*, oud vyf jaaren, terwyl zyn Moeder aan het turfmaaken werkte, niet verre van haar af, in de Veendobbens gevallen, en wierd niet dan na veel ſukkelens, door Cornelis de Kok, met een haak (na een half uur uit het gezicht der Moeder geweest te hebben,) wederom opgehaald, en voor dood gehouden. De Chirurgyn *Leendert van Kouwenhoven* 'er by geroepen zynde, beſpeurde aan het hart eene zeer geringe en duistere beweeging, zonder echter eenig teeken van leven aan den pols, nochte aan handen en voeten waar te neemen. Hy ſtelde hierop alle hulp te werk om den Drenkeling weder te doen bykoomen, en hield, zo met de tabaksklys-

teer, als met de wryvingen en eene aderlaating, onvermoeid, van 's morgens ten agt uuren tot twaalf uuren, aan; wanneer de lyder, na het ontlasten van eene menigte stoffe, door opgewekten drift in de pols, trekkingen in de oogen en een klaagend geluid, tekenen gaf van leven, tegen alle verwachting zyner Moeder en andere omstanders, die meer dan eens als aan de herstelling wanhoopende, den gemelden Heelmeester hadden toegeroepen, van uittescheiden, naar dien zyne poogingen aan het reeds doode kind toch niet zouden gelukken.

Ter belooninge der pryswaardigste vlyt, wierd de gouden Medaille aan den Heelmeester *Leendert van Kouwenhoven* toegekend en geschonken.

LXVII.

Te Ouderkerk aan den Amstel, des nachts tusschen den 18de en 19den July 1779, was een vrouwspersoon, genaamd *Lysje Zwinglius*, oud vyf- en twintig jaaren, naby de Buitenplaats *Karssenhoff* in het water gevallen, en voor dood daar uitgehaald.

De Heer *Jacobus d'Ancona* Med. Doct. ten zelfden tyde op *Porto Bueno*, de Buitenplaats

van

van den Heer *Mendes Dacosta* wandelende, en nevens zyn byhebbend gezelschap jammerlyk hoorende om hulp roepen, deed terstond den Tuinman opwekken, het hek opensluiten, en begaf zich naar den Dyk, alwaar hy gemelde Vrouwsperſoon reeds opgehaald, op een kruiwagen leggen vond, zonder eenige beweging, geluid, ademhaling noch polsſlag, nochte eenig ander bewys van leven.

Op het menschlievend aanbod van Mevrouwe *Mendes*, wierd de Drenkeling naar haar Ed. buitenplaats overgedraagen, en aldaar in het Wagenhuis voor een vuur van takkebosſen nedergelegt, van de natte klederen ontdaan, en het afgedroogd ligchaam drooge klederen aangetrokken. Van de by de hand zynde middelen gebruik maakende, hield de Doctor haar ook het *Eau de Luce* onder den neus en goot haar daarvan wat in de keel; terwyl men de wryvingen met brandewyn en zout langs den rug en het overig ligchaam voortzettede, waaröp zich eenige tekenen van leven en beweeging vertoonden. Vervolgens wierd haar een braakmiddel ingegeeven, nevens een aftrekſel van Camille-bloemen. De Chirurgyn van het Dorp 'er bygekoomen zynde, deed haar eene aderlaating, waaröp zy meer-

der bekwam. Zy bleef ondertusſchen nog zeer koud en de pols verſlaauwde weder, zo dat men voor haar leven begon te vreezen. Een klyſteer van een afkookſel van tabaksbladen, en het gedronken aftrekſel van Camillebloemen, bragten haar eindelyk aan het braaken, waardoor zy zeer veel kwyt raakte. Men gaf haar een once *Sal mirabile Glauberi* in, en lag haar in een gewarmd bed, waar op zy geheellyk tot zichzelven is gekoomen. Des morgens hierop was zy nog zeer zwak, doch is des avonds met haar zuster naar Amſterdam gegaan.

De Heer *Jacobus d'Ancona*, Med. Doct. heeft de gouden Medaille bekoomen.

LXVIII.

Te Quadyk, den 24ſten July 1779, was het kind van den Bakker *Barend Schoorl*, genaamd *Hendrik*, een jongetje van twee en een half jaar, tusſchen het huis van den Predikant en van den Schoolmeester, in eene diepe en vuile modderſloot gevallen, en had 'er, na gisſing, twintig minuuten ingelegen, wanneer het zelve door den Eerw. Heer *Henricus Moojen*, Predikant aldaar, gered wierd, die op het ge-

roep,

roep zyner Huisvrouw en kinderen, ter hulpe ſpoedende, uit een ſchuifraam, en over een ſchutting ſprong, zich zelven tot aan den borst in het water begaf, en het reeds gezonken kind by een ſlip van zyn rokje ophaalde en naar den wal ſleepte, alwaar het van een ieder voor dood wierd gehouden. Het gezicht was ſtyf, het aangezicht blaauw als lood, de neus en mond met bruisch bezet, en de tanden digt geſlooten. Terwyl men de geëischte hulpmiddelen aandroeg, hield gemelde Leeraar het kind vooröver, ſchudde het zachtjes, en ſpoot een mond vol brandewyn al blaazende in den neus en mond van het kind, na met veel moeite een vinger tusſchen de tanden gebragt te hebben, waarop het eenig water loosde. Het kind vervolgens door zyn Eerw. in het naastbygelegen huis des Schoolmeesters overgebragt zynde; wierd aldaar ontkleed, op twee kusſens voor een bekwaam vuur gelegd, drooge klederen aangetrokken, en met warme doeken op den buik, en met brandewyn op het hart en in de ſlaapen aan het hoofd gewreeven, waar op het kind een ſnik gaf. Na een kwartieruurs ſukkelens hiermede, wierd door gemelden Heer een weinig brandewyn in den mond en keel gegooten, waaröp de Drenkeling begon

 over

overtegeeven, en ook van onderen ontlasting kreeg, vervolgens bykwam, en gelukkiglyk herstelde. De Eerwaarde Heer *Henrikus Moojen*, die dus zyne menschlievende poogingen met een evengelukkig gevolg bekroond zag, als die van den Heere *J. Appel*, waardoor zyn Eerw. voor agt jaaren, een zyner eige kinderen op dezelfde wyze in het leven als zag te rug geroepen, heeft tot eene erkentenisse der Maatschappy, de gouden Medaille ontfangen.

LXIX.

Te Vlissingen, den 31sten July 1779, had de Heer *Jean Henri Correvont* Med. Doct. Operateur en Vroedmeester aldaar, het genoegen, eene tedere Drenkeling te redden, welke met de overige Schipbreukelingen, van het op de Zeeuwsche Kust gestrandde en verongelukte O. I. Compagnieschip Woestduin, door den yver der Gebroeders Narbout, gered wierd.

Deeze Drenkeling, genaamd *Nancy Maitland*, oud omtrent vier of vyf jaaren, een dochtertje van den Heer *Maitland*, Kaptein in Engelschen dienst op Bengalen, nevens een ander meisje genaamd *Betsy Joung*, omtrent

agt

agt jaaren oud, wierden in die wanhoopige omſtandigheden, door het aanhoudend gesmeek hunner getrouwe Indiaanſche Meid, aan het zich reddend Scheepsvolk aanbevolen, en ook door deeze getrouwlyk medegenomen en dus aan land gebragt.

Onder het opzicht van gemelden Genees- en heelmeester gebragt, waaren alle de mogelyke poogingen ter redding van *Betſy Joung* aangewend, vruchteloos, en een zwaare kneuzing aan den nek, en eene verwydering der halswervelen gaven niet onduidelyk de oorzaak des doods te kennen.

Nancy Maitland, des morgens ten tien uuren voor dood in den herberg gebragt, ontkleed, afgedroogd, in een wollen deken gewonden, voor een groot vuur geplaatst, en eerst met drooge linnen doeken, daarna met brandewyn en zout over het geheele ligchaam gewreeven, gaf geene het minſte bewys van leven nog beweeging, zynde het geheele ligchaam verſlapt, zonder pols of eenige ſlikking. De Heer *Correvont* de Drenkeling eenige reizen vruchteloos in den mond geblaazen hebbende, wierd ter hulpe van *Betſy* geroepen, en beval *Nancy* aan zyn Ed. Zoon de Heer

F. H.

F. H. Correvont, Student in de Medicynen, die terſtond het tabaksklyſteer in 't werk ſtelde, en de wryvingen voortzettede, na dat de twee kinderen, op het verzoek der Voedſter, die zeer om dit jongſte iammerde, by elkanderen gebragt waren. Na deeze vrugteloos ſchynende poogingen, wierden beide de kinderen in een bed gelegd, en omringt met dertien warme waterkannen, met wolle lappen omwonden; terwyl men beurtelings aan beide het tabaksklyſteer, de wryvingen en het inblaazen, zonder vrucht herhaalde. Geene tekens van leven ontdekt wordende, wierden zy wel toegedekt en dus eenigen tyd gelaaten.

Terwyl des namiddags ten drie uuren, de warmte en pols van *Betſy* zich begonnen te herſtellen, en na eene hevige opzetting en ſterk zweet, dat haare redding ſcheen aantekondigen, wederom verminderden, en, ondanks eene beproefde aderlaating en andere geſchikte hulpmiddelen, na verloop van eenige uuren met den dood eindigde; was ook de warmte en polsſlag van *Nancy* langzaam wedergekoomen, zodat ook by haar om het ſterk uitkoomend zweet, de waterkannen wierden weggenoomen. Eenige druppels geest van *Hartshoorn* en *Armoniac-zout* met een lepel

pel water vermengd, langzaam in den mond gegooten, vertoonde eenig bewys van slikking. Om vyf uuren opende zy de oogen tot blydschap des Geneesmeesters en der overige omstanders. Gevraagd zynde in het Engelsch, of zy drinken wilde, waaröp zy ja antwoordde, dronk zy tot drie reizen een kommetje water en melk, waarna zy wederom insliep tot half zeven uuren. Met eene vrye ademhaaling en ruime pols en zweet ontwaakende, hoorde zy de stem van haare Voedster *Marry*, die zy by naame noemde, en ruste niet eerder voor dat zy by dezelve in het naby gelegen bed gebragt was, alwaar deeze haar met beide armen op het tederste omhelsde, na dat men haar schoone en warme klederen had aangedaan, en zy ondertusschen een' ruimen stoelgang gehad had. Omtrent ten agt uuren nuttigde zy eene goede soupe, en sliep den geheelen nacht, doch onder aanhoudende stuiptrekkingen van armen en beenen. De volgende dagen bevond zy zich wel, en klaagde alleen over de linker bil, alwaar zich een gebrandde plek vertoonde, denkelyk door een der waterkannen, waarvan een gedeelte bloot geraakt zal zyn geweest, veroorzaakt. Dit toeval genezen zynde, was zy volmaaktelyk hersteld, en gereed na haare vrienden te Londen verzonden te worden.

De

De Heer *Jean Henri Correvont*, Med. Doct. enz. heeft voor deeze redding de gouden Medaille ontfangen.

L X X.

Te Nigtevegt, den 20sten Augustus 1779, was zekere *Cornelis Tukker*, oud negen- en twintig jaaren, en van jongs af niet wel by de zinnen, op de buitenplaats Roozendaal, in een Vyver gevallen. Een boerenknegt, op het geweldig geschreeuw der varkens, die zich daar omtrent bevonden en te samen liepen, mede toegeschooten, ontdekte den Drenkeling en haalde denzelven met behulp van eenen anderen, van onder het water op, en scheen nog een weinig leeven te bespeuren, uit de beweeging der handen en beenen, die echter terstond verstyfden, terwyl het aangezicht blaauw en paarsch was opgezwollen, en het bruisch op de lippen stond. Voor dood in huis gebragt, wierd 'er om den Chirurgyn van het Dorp gezonden, wiens zoon *Gerrit Spruit* 'er by gekomen zynde, den Drenkeling ontkleed, in een deken voor een vuur lag, met warme doeken wreef, en hem lucht in den mond, en tabaksdamp in het fondement liet blaazen, de borst en zyden beurtelings bewegen.

weegende. Na drie kwartieruurs arbeids, befpeurde men eenige trekkingen aan den mond, als het eerfte bewys van leven. Eene aderlaating van zes oncen deed hem verder bykoomen; waaröp hy eenig vocht gebruikte, en, na eenige uuren in een warm bed gelegen te hebben, herftelde, en federt geen ongemak gehad heeft.

Gerrit Spruit heeft tot Premie de gouden Medaille ontfangen.

LXXI.

Te Amfterdam, den 25^ften^ Augustus 1779, wierd 'er ten huize van den Tapper, Frans Eertman op Marken, een Drenkeling ingebragt, zynde een Joodinnetje, oud zeven jaaren en genaamd *Roosje*, welke kort te vooren door David en Hendrik Heuperman en David Meijer, uit het water was opgehaald. In afweezenheid van den Heelmeester *Bosman*, om welken men gezonden had, kwamen 'er deszelfs beide leerlingen *J. H. Janneret* en *Abraham van Appeldoorn*, ter hulp toefchieten, en deeden onder hun opzicht, het kind ontkleeden, in een deken wikkelen, en voor een vuur plaatzen, terwyl het zelve reeds bont en blaauw

blaauw en zeer opgezwollen was. De wryvingen met warme brandewyn en zout, zo wel als het tabaksklysteer in 't werk gesteld zynde, hadden het gewenscht gevolg, en verwekte, na verloop van een kwartier uurs, het eerste bewys van leven. Na weder een kwartier uurs, de bloeds omloop meerder hersteld vindende, opende men een ader en onslastede vier oncen bloeds. De wryvingen hieröp met droog zout voortzettende, kwam het kind meerder by. Zy lieten het drooge klederen aantrekken, en in een warm bed leggen, terwyl zy hetzelve, op raad van hunnen daarby gekoomen Meester, een poeder van *Diagridium* met witte zuiker ingaaven. Het kind geraakte hier op aan 't overgeeven, kreeg behoorlyke ontlastingen, sliep den gantsche nagt wel, en liep den volgenden morgen weder op straat.

De Jongelingen *J. H. Janneret* en *A. van Appeldoorn*, hebben ter belooning en verdere aanmoediging de Premie ontfangen, en zodanig gedeeld, dat elk hunner eene zilveren Medaille, en het overige van het geld bekoomen hebben.

LXXII.

Te Bergambacht, een Dorp naby Schoonhoven,

hoven, den 25sten Augustus 1779, was het kind van *Pieter Blanken*, genaamd *Lena Blanken*, oud tusſchen drie en vier jaaren, achter het huis van haar' Vader, in een wyde ſloot gevallen, en naar gisſing een groot kwartieruurs vermist, eer dezelve door *Andries de Jong* een Metſelaarsknegt 'er wierd uitgehaald, zynde alleen ontdekt aan een klein gedeelte van deszelfs roode rokje, en dus met het hoofd vooröver in het water gevallen.

De Chirurgyns *Jacob Schoen* en *Cornelis Kroon*, de een na den anderen 'er bygekoomen zynde, hebben geſamentlyk den Drenkeling (die te vooren reeds door andere lieden op een half vat gerold was) ontkleed, den ruggegraat met brandewyn en zout, en de ſlaapen van 't hoofd met de geest van *Armoniac-zout* gewreeven, en, voor 't vuur liggende, door een pypje in 't fondement geblaazen, en naderhand, op 't bloote Moeders ligchaam te bedde liggende, nogmaals den tabaksrook in 't fondement geblaazen; waardoor het kind wederom tot kennis en volkoomene gezondheid herſteld is.

De Chirurgyn *Jacob Schoen* en *Cornelis Kroon*, hebben de Premie van zes gouden dukaaten gelykelyk gedeeld.

LXXIII.

Te Loosduinen, den 24ſten September 1779, was een kind, genaamd *Hendrik Moor*, oud zeven jaaren, in de Vaart gevallen, en dreef nog met de neus en vingers even boven water, wanneer een bleekersknecht door de zuster van het kind wierd ter hulp geroepen, en het zelve niet kunnende redden, naar huis liep om zyn' baas te roepen, terwyl ondertusſchen de Drenkeling reeds vier roeden lengte voortgedreven en gezonken was. De bleeker *Pieter Langebent* met een ladder aan het water gekoomen zynde, zettede dezelve 'er in, klom van dezelve tot aan den borst in het water, en had het geluk het kind by de hairen te vatten, naar boven te haalen, en vervolgens, zonder eenig teken van leven, onder den arm gedraagen, aan land en verder in huis te brengen.

De Drenkeling ontkleed, voor een vuur van riet en takbosſchen geplaatst, en in een wolle deken gewonden, wierd op de armen van den gemelden bleeker langs den borst en buik gewreeven. Na verloop van tien minuuten begon de neus te bloeden, de borst een knorrend geluid, en vervolgens een flaauw teken

van

van ademhaaling te geeven, waarna het kind een hand uitſtak en den baas by de kous greep en vast hield. Na aanhoudende wryvingen, begon hetzelve water en kroos op te geeven, en eindelyk te kryten, te ſpreeken en te gaan. De Heelmeester *Nuizing*, opende het eene ader op de hand, waarna het volkoomen tot kennis kwam, wat warm oudbier dronk, by het vuur zittende in ſlaap viel, en te bed gebragt, eenige uuren doorſliep, waarna het door zyn' Stiefvader naar huis gehaald wierd, en volkomen herſteld was.

De Bleeker *Pieter Langebent* heeft daar voor de verdiende Premie van zes gouden dukaaten ontfangen.

LXXIV.

Te Amſterdam, den 1ſte October 1779, was *Pieternelletje Pieters*, oud omtrent veertig jaaren, op de Joden-Heeregragt by de Plantaſie-ſluis in het water gevallen, en door *Jacobus Duran*, *Pieter van Loon* en *Jan Stockx* voor dood daar wederom uitgehaald, in een bierkelder gebragt. De Drenkeling zonder tekenen van leven zynde, wierd eenigen brandewyn in de keel gegooten, die 'er terſtond wederom uit-

liep: doch ontkleed, en met warmen brandewyn en zout over den rug, hals en borst gewreeven, begon zy weder te bekoomen: waarna haar door den Chirurgyn *P. Geeres*, eene ader geöpend wierd, na 't welke zy begon ruimer adem te haalen, zich te beweegen, tot kennisſe te komen en te ſpreeken. Dus gered, wierd zy door voornoemde redders naar haare wooning overgebragt, alwaar zy zich den volgenden dag vry wel bevond, doch op den tweeden dag is overleden.

De drie Redders *Jacobus Duran*, *Pieter van Loon* en *Jan Stockx*, hebben de Premie gedeeld en elk twee dukaaten ontfangen.

L X X V.

Te Amſterdam, den 4den October 1779, viel *Gerrit Meijer*, oud vyftig jaaren, aan de Oostindiſche Compagnies - werf in het water, en wierd, voor dood daaruit opgehaald, in het huis van een' nabuurigen Tapper overgebragt. De Chirurgyn *Marcelis Gyswyt* 'er by gekoomen zynde, deed hem ontkleden, voor een vuur plaatſen en de wryvingen in 't werk ſtellen. Na eene aderlaating hoorde men hem, als het

het eerſte levensteken, een ſlaauwe zugt loozen; waaröp hy te bed gebragt, na het inneemen van wat *Oxymel Simplex*, veel ſlym ontlastte, en de borst door eene aanhoudende hoest vermoeit wierd. Het afgetapte bloed was zeer ontſtooken, en de benaauwdheid der borst bedaarde niet dan na eene tweede aderlaating, wanneer hy na een weinig rust, naar zyn eigen wooning keerde. Onder het gebruik van gepaste middelen, wierd het herſtelde leven des Drenkelings nog tot den derden dag, waaröp hy door toeneemende benaauwdheid en koortzen overleed.

De prys der gouden Medaille is aan den Heelmeeſter *Marcelis Gyswyt* toegewezen.

LXXVI.

In de Ryp, in Noordholland, den 18den October 1779, des namiddags ten vyf uuren, was het kind van *Klaas Benema*, genaamd *Mietje*, oud ruim zes jaaren, in het water gevallen, en na verloop van een half uur, voor dood daar uitgehaald, en op den kant van den wal gelegd, en daarna t'huis gebragt, wanneer het zelve door de Heeren *Adrianus van Brugge* en *Jacobus van der Wind* ontkleed, in de wieg

en warme dekens van een ander kind gelegd, en met warme doeken gewreeven. De vet- en bolheid van het kind belette de aderlaating in 't werk te ſtellen, waarom men met wryvingen aanhield, en tusſchen beiden door middel van een penneveêr in brandewyn nat gemaakt, den neus kittelde. Onderwylen men het tabaksklyſteer gereed maakte, bragt men de natgemaakte penneveer ook in de keel; waaröp eenig vocht uit den mond vloeide, met bloedig ſlym vermengd, op het welke, na nog eenige voorafgaande trekkingen der leden, een geluid uit de borst volgde. Ten half zeven uuren kwam het kind weder geheel by zichzelven, dronk daarna een weinig koffy en is voorts geheellyk herſteld.

Adrianus van Brugge en *Jacobus van der Wind*, hebben de Premie van zes dukaaten ontfangen en gelykelyk gedeeld.

LXXVII.

Te Rotterdam, den 30ſten Oćtober 1779, was *Rochus Wylderſe*, oud negentien jaaren, woonende op de Schiedammerdyk, onder het visſchen een duizeling gekregen hebbende, in het water gevallen, en wierd 'er voor dood wederom uitgehaald en in een huis gebragt. Het

aan-

aangezicht was blaauw en gezwollen, als dat van een gehangenen, en men was bezig den Drenkeling, nog in zyne natte klederen, over een ton te rollen, wanneer *Anna de la Tour*, geadmitteerde Vroedvrouw aldaar, 'er by gekoomen zynde, en geen Genees- of Heelmeesters 'er tegenwoordig vindende, een voorstel deed van eenige middelen tot redding te willen beproeven, het welk haar eerst geweigerd wierd, dewyl de Jongeling voor dood wierd gereekend.

Na verkregen verlof echter, reinigde zy terstond den neus en mond van den slyk, waarmede die bezet waaren, en deed hem de natte klederen uittrekken. Door de ondervinding by kinderen, die voor dood ter waereld koomen geleerd, stelde zy de alsdan gewoone kunstgreep te werk, en plaatste haar' mond op die des Drenkelings, om, onder het wryven der borst en het toehouden der neusgaten, lucht in de longen te dryven. Met aanhoudende wryvingen drie kwartiersuurs bezig geweest zynde, spoot zy hem een weinig brandewyn in de keel, waaröp zy eenig gereutel in de zelve vernam, 't welk voor 't eerste teken van leven wier gehouden. De wryvingen wierden vlytig voortgezet, terwyl de

 Chi-

Chirurgyn *Leendert Wuyster* den lyder geduurig de *Spir. Sal. Armoniaci* onder den neus hield, en 'er de slaapen van het hoofd mede bestreek. Vervolgens wierd de lyder tusschen wolle dekens in een warm bed gelegd, waar op de polsslag vermeerderde, en zyne volkomene herstelling volgde, nadat de Heer *Wuyster* hem des avonds eene aderlaating en klysteer had toegediend, en hem verder dagelyks nevens den Geneesheer *A. Ludgers* was gaan bezoeken.

De Premie voor deeze redding is aan gemelden Heelmeester en Vroedvrouw toegekend, en op hun verzoek de gouden Medaille met de naam van *Anna de la Tour* bestempeld, aan haar ter hand gesteld, mits drie dukaaten, als de helft der Premie, daarentegen aan Mr. *Leendert Wuyster* uitkeerende.

LXXVIII.

Te Amsterdam, den 7[den] November 1779, viel *Hendrik Olleken*, oud twee- en veertig jaaren, in dronkenschap des avonds tot tweemaalen toe in het water, en wierd de laatste reize voor dood uit de bloemgragt opgehaald, en in de Roozenstraat in een wynhuis ge-

gebragt. De behoorlyke middelen, onder opzicht van den Chirurgyn *Caspar Brinkman*, in het werk gesteld zynde, bespeurde men, na een kwartier uurs, het eerste bewys van leven en ademhaling, waaröp gemelde Meester hem lucht in den mond blies. Na een uur met wryvingen te hebben aangehouden, opende hy den Drenkeling eene ader, waarna dezelve weder geheel bekwam, en, den nagt door gerust geslaapen hebbende, den volgende morgen naar zyne slaapstede wierd overgebragt. Aldaar gekoomen, klaagde hy over pyn in de borst en benaauwde ademhaling, welke met koorts vermeerderende, ondanks de konsthulp, den tweeden dag zyn dood ten gevolge had.

De Chirurgyn *Caspar Brinkman* heeft, als redder, de gouden Medaille ontfangen.

LXXIX.

Te Amsterdam, den 18den November 1779, was de Dienstmaagt van de Heer Moses Levi Content, Makelaar, in de Rapenburgerstraat, genaamt *Rebecca Moses*, oud drie- en twintig jaaren, achter het huis van een' steiger in het water gevallen, en na 'er bykans een half uur

ingelegen te hebben, door Mofes Jofeph, een Groenman, daar weder uitgehaald. De Chirurgyn *Klaas Kuiper*, door een vyftal gelukkige reddingen reeds te vooren in deeze Gedenkfchriften bekend geworden, en die de laatfte reize het kistje met inftrumenten tot Premie ontfangen had, heeft daarvan voor deezen Drenkeling gebruik gemaakt, en het genoegen gehad dezelve, door middel der wryvingen, aderlaating enz. te herftellen. De Premie der gouden Medaille is ook, voor deeze redding, aan gemelden Chirurgyn *Claas Kuiper* ter hand gefteld.

L X X X.

Te Rotterdam den 26ften November 1779, des avonds ten half zes uuren, is *Petronella van der Horst*, oud drie- en twintig jaaren, als Dienstmaagd woonende by een Zadelmaker op het Haagfche veer, by donker, achter het huis in de floot gevallen, zonder dat men uit de naaftgelegen huizen haar eenige hulp konde toebrengen, dan alleen door middel van een Mistpraam, die in dezelve was gelegen. De Drenkeling echter was reeds gezonken, eer *Pieter van Wyngaarden* en *Catharina van Driel*, geb. *Duckenburg* 'er ingeklom-

klommen waaren, en gekoomen aan de plaats alwaar men haar gezien had. Op raad der buuren, een ladder recht op naar den grond nedergeſtoken hebbende, hadden zy het geluk de Drenkeling dus optewippen, en boven water gekoomen zynde in de ſchuit te trekken; wanneer zy zonder eenig levensteeken wierd bevonden, en voor dood naar huis gedragen. Op de beenen gezet zynde, zeeg zy terſtond neder, en het achteröverhangendhoofd opgericht zynde, viel ſtraks voorover zonder eenig vermogen. Een der omſtanders een glas brandewyn genoomen, en haar in de keel gegooten hebbende, vernam men eene ſchokking in het ligchaam, en, na losſnydinge van het Keurslyf, met een droef geluid, en een gebrooken gezicht, eenige duistere woorden. Van de natte kleederen ontdaan, wierden haar drooge aangetrokken, en zy te bedde gelegt, na dat men dit bed gewarmd had, met tinne fleſſen en kruiken, die met kookend water uit de naastgelegene branderey gevuld waaren. Na deeze koesterende warmte en eene aderlaating, is zy weder by haar verſtand gekoomen, en geraakte aan het overgeeven van een menigte water, nadat zy een weinig warme thee had gedronken; zynde des anderendaags weder geheel friſch en gezond.

De

De verdiende Premie is aan de twee voornoemde perſoonen toegeweezen, en op hun verzoek de gouden Medaïlle met haar naam 'er op, door *Catharina van Driel, geb. Duckenburg* ontfangen, waar tegen zy aan *Pieter van Wyngaarden* de volle waarde der Premie heeft uitgekeerd.

LXXXI.

Te Rotterdam, den 4^den^ December 1779, des nachts, wierd *Cornelis Ooms*, Zakkedraager, doch nu dienende op een Lands Oorlogſchip te Hellevoet, door klapwakers en andere lieden, met behulp van touwen en ladders, uit het water der Stadsvesten, en over den muur opgehaald, en, voor dood, in het huis van Willem Bikkenis, hospes beneden de blaauwe molen, overgebragt; zynde vermoedelyk door dronkenſchap over den muur geſprongen in het water, waarin hy byna een uur moet gelegen hebben, eer men gereed was en in ſtaat om hem 'er uittehaalen. *W. Bikkenis* en zyne huisvrouw, ſtelde alles ter redding in het werk, waardoor, en door eene aderlaating, de Drenkeling, die eerst zeer gezwollen, ſlap en blaauw was, en met geſlooten mond en oogen, zonder bewys van leven en beweeging, na eenig

eenig tydverloop, geheellyk bekwam, en eindelyk, door volkomene herſtelling, in ſtaat was, weder naar boord te gaan. *Willem Bikkenis* en zyne Huisvrouw, hebben de verdiende Premie van zes dukaaten ontfangen.

LXXXII.

Te Amſterdam, den 13 December 1779, was *Frans van Art*, oud drie- en veertig jaaren, op de baangragt by de Leidſche Kruisſtraat in het water gevallen, en voor dood 'er uitgehaald, in het huis van den Kaſtelein Cornelis Kryne overgebragt, alwaar dezelve ontkleed, voor het vuur gelegd en gewreeven, door trekkingen in het aangezicht, de eerſte blyken gaf van een herſtellend leven; waarna de lyder geheel tot zichzelven gekoomen, doch op den vyfden dag na zyne redding, na voorafgegaane bloedſpuuwing en bloedwatering overleden is.

De Premie van zes dukaaten, is door *Hendrik van den Berg*, *Jan Oosterwyk* en *Johannes van Marle*, als Redders, gelykelyk gedeeld.

LXXXIII.

Te Nymegen, den 31ſten December 1779, des

des avonds omtrent half negen uuren, viel het dochtertje van de Weduwe *Norduin*, vaarende op Middelburg, van het Schip, in de Stadshaven gelegen, over boord in het water. De Moeder op het roepen van een' nabyzynden Schildwagt, en het gemis van haar kind, zich naar boven begeevende, zag hetzelve dryven, doch oogenbliklyk daarna naar den grond zinken; en dus op dien tyd met meer dan veertien voeten waters bedekt werden. Tien jaaren oud, van eene zwakke ligchaamsgesteldheid, en tien minuuten onder water geweest zynde, wierd zy door den zoon eens Turfschippers *H. A. Strickers*, zonder eenige tekenen van leven opgehaald, en van haare nabestaanden voor dood gehouden. Het aangezicht was bleek, de mond en oogen gesloo-ten, de halsaderen sterk opgezet, de buik natuurlyk, het hoofd en de ledemaaten slap. In deezen toestand wierd zy door den Heel- en Vroedmeester *J. van Roggen* gevonden; wanneer hy haar deed ontkleeden, met warme doeken afdroogen, en voor een maatig vuur in een wollen deken leggen, en het hoofd ondersteunen. Na de aangewende wryvingen, en voornaamelyk, van den ruggegraat met de *Spir. Sal. Armoniac*, opende hy de uitwendige halsader, waaruit weinig bloeds vloeide: terwyl ondertus-

tusſchen de tabaksrook, door middel van het nieuw uitgedagt, en door den Heer *van Gesſcher* beſchreeven, eenvoudigſt werktuig, in den endeldarm wierd ingeblaazen. Hiermede en met zachte zydelyke drukkingen van den borst, omtrent vyftien minuuten aangehouden zynde, ontlastte zich een ſchuimächtig water uit neus en mond, en het bloed begon met een ſtraal te vloeijen. Vyf of zes oncen bloeds ontlast zynde, wierd men in den rechterarm eenige beweeging gewaar, aan welken arm men den volgende dag eene verbranding, ter groote van een ſchelling, even onder den elleboog gewaar wierd. De geöpende ader door een' helper toegehouden zynde, gaf de Drenkeling een geluid, gelyk aan de eerſte inademing van een pas gebooren kind. Men bragt de Drenkeling in een bed, warm gemaakt en onderhouden door middel van tinne en aarde waterkannen, en zakken met op een Bakkersoven warm gemaakt zand; zo dat de Drenkeling op deeze zakken gelegd, en aan de voeten en zyden met gemelde warme kannen voorzien wierd. Men hield aan met een Tabaksklyſteer, en de geest van *Armoniac*-zout onder den neus te houden, waarna de ademhaling ſterker wierd, en de pols en hartſlag kenlyker wierden. De mond was

nog

nog geflooten, en moest met een fpatel geöpend worden, om 'er eenige druppels geest van *Armoniac-zout* met water gemengd in te gieten, waarna de Drenkeling met een flaauwe ftem om haare Moeder begon te roepen, en over pyn voor 't hart klaagde. De Geneesheer *M. J. Weyl*, fchreef eene twede aderlaating en een klysteer van een afkookfel der tabak voor, waarna de lyderes omtrent middernacht, prefent wierd, en door de omftanders van in 't water vallen hoorende fpreeken, nog half bedwelmd vroeg, wien dit ongeluk had getroffen. Om de ontlasting van ingezwolgen ftof te bevorderen, gebruikte zy, fchoon met moeite, nu en dan een lepel vol van een mengfel met de *Tart. emeticus*, waaröp twee braakingen en vier ftoelgangen volgden. Te middernacht was de pols nog zeer flaauw, en tusfchenpoozende, en omtrent drie uuren, konde zy eerst verhaalen, hoe zy in het water gevallen was. Den volgenden dag was zy zeer koortzig, klaagde over pyn in de keel en linkerzyde, met eene benaauwde ademhaling; alle welke toevallen verdweenen, na het gebruik van het volgend zweet en pisdryvend drankje, 't welk haar eene fterke uitwaasfeming verwekte.

℞. Aq.

℞. Aq. Sambuc. ℥iv.
Rob ejusd. ʒiv.
Spir. mindereri ʒvj.
M. F. haustus pro dosi.

Vervolgens zyn haare krachten, zonder het gebruik van andere geneesmiddelen vermeerderd, en zy in voorigen staat hersteld.

De Chirurgyn *J. van Roggen*, die ons dit omstandig en naauwkeurig verhaal mededeelde, heeft tot Premie, aan hem voor deeze redding toegeweezen, de gouden Medaille ontfangen.

A.

Van het volgende geval is ons, een' geruimen tyd naderhand, het uitvoerig verslag door den Eerw. Heere *Cazyn van Selm*, Predikant te Someren en Lierop, by gelegenheid van zyn Eerw. verblyf in deeze Stad, medegedeeld, met vergunning van hetzelve in onze Gedenkschriften te plaatsen.

Den 21sten Maart 1777, was een meisje, oud drie jaaren, in het water gevallen, en had 'er wel een kwartier uurs in gelegen, met het hoofd naar beneden, het geen ook verbaazend was opgezwollen, wanneer het 'er

uitgehaald zynde, door iemand met de beenen naar boven wierd gehouden, het geen de Eerw. *van Selm* belette, die het overëinde deed houden, en, toen het in huis gebragt was, ftraks de kleederen los fneed, langs den rug, de beenen enz. wreef, en tabaksrook in het fondament blies, waaröp het kind een brullend geluid gaf, het geen wel een half uur aanhield. Het geheel naakte kind wierd eerst door een buurvrouw voor het vuur gehouden, vervolgens in een gewarmd bed geleid en de wryving voortgezet: hier geraakte het fterk aan 't zweeten, en de armpjes bleeven nog lang onbuigbaar. Den volgenden avond en nacht had het een zwaare, en den tweeden dag een ligter koorts; waarna het langzamerhand volkomen herftelde.

B.

Te Deventer gebeurde het den 9de January 1778, dat een mandemaakers knecht, oud omtrent agttien jaaren, op de brug voor den ingang van de haven ftruikelde, onder de leuning doorfchoot, en van een vry groote hoogte, (dewyl toen het water laag was) in de rievier ftortte. Men fpoedde, na eenig fammelen, met een boot te hulp, doch wierd

door

door een ysſchol, welke voor den boeg kwam, belet den Drenkeling te grypen. Met een tweede boot gelukte dit beter: hy wierd 'er met een' haak uitgehaald, en, als levenloos, op den roeibank, met het hoofd naar beneden, neêrgelegd, daar hem ſtraks eenig ſchuim en bloed uit den mond liep. Voorts in een herberg gebragt zynde, ontdekten zich flaauwe tekenen van leven, nadat men hem eenigen brandewyn in de keel geſpoten had. Hieröp uitgekleed, met azyn gewreeven, verſchoond en verwarmd zynde, kwam hy al meerder tot zichzelven. De Heer *J. Wyngaard*, Lector in de Anatomie en Vroedkunde, deed een aderlaating, wegens het bloedſpuuwen, benaauwde ademhaaling en ſterke pyn in de borst, doch kreeg weinig bloed: hy herhaalde dezelve na eenigen tyd, het geen meerder verligting gaf. Na verloop van drie uuren, wierd de lyder naar zyn eigen huis, en voorts te bedde gebragt, daar hy, door een ſterke braaking, veel kwaade ſtoffen loosde, dien nacht weinig ſliep, zich echter den volgenden morgen, merkelyk beter bevond, en door het gebruik van gepaste middelen en een goed diëet, weder tot zyn voorige gezondheid kwam.

Amſterdam, 31 *December* 1779.

DIRECTEUREN DER MAATSCHAPPY.

CLAUDE NOORTWYCK.
PIETER MEIJER.
JOHANN GOLL, VAN FRANKENSTEIN.
CORNELIS VAN ENGELEN, (*honorair Directeur.*)
JOHANNES LUBLINK, DE JONGE.
GERRIT BOSCH.
HARM. GER. OOSTERDYK, *Med. Doct.*
DANIEL ZACHARIAS CHATELAIN, *Predikant.*
NICOLAAS VAN STAPHORST.
PIETER WILLEM VAN LANKEREN.
ANDREAS BONN, *Med. Doct. Anat. & Chir. Professor.*

